

RÄÄKKYLÄN KOULUN OPETUSSUUNNITELMA PERUSTEINEEN

1.8.2025 alkaen

Yleinen osuus

Sisällys

1	Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta.....	3
1.1.	Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	3
1.2.	Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet	3
1.3.	Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	5
1.4.	Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut	5
2	Perusopetus yleissivistuksen perustana	9
2.1.	Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	10
2.2.	Perusopetuksen arvoperusta	10
2.3.	Oppimiskäsitys	12
2.4.	Paikallisesti päätettävät asiat	13
3	Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	14
3.1.	Perusopetuksen tehtävä	14
3.2.	Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet	15
3.3.	Tavoitteena laaja-alainen osaaminen	16
3.4.	Paikallisesti päätettävät asiat	21
4	Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri	21
4.1.	Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen	21
4.2.	Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet	22
4.3.	Oppimisympäristöt ja työtavat	25
4.4.	Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	27
4.5.	Paikallisesti päätettävät asiat	29
5	Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	31
5.1.	Yhteinen vastuu koulupäivästä	31
5.2.	Yhteistyö	33
5.3.	Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	35
5.4.	Opetuksen järjestämistapoja	37
5.5.	Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	48
5.6.	Paikallisesti päätettävät asiat	50
6	Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa	60
6.1.	Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	60
6.2.	Arvioinnin yleiset periaatteet	61
6.3.	Oppimisen ja osaamisen arviointi	63
6.4.	Työskentelyn arviointi	64
6.5.	Käyttäytymisen arviointi	64
6.6.	Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	64

6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet	65
6.8. Perusopetuksen päättöarviointi	66
6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin	68
6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	68
6.11. Todistukset	68
6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	73
6.13. Paikallisesti päätettävät asiat	74
7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	79
7.1. Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen	80
7.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt	81
7.3. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen	82
7.4. Oppilaskohtaiset tukitoimet	83
7.5. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen	88
7.6. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika	90
7.7. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu	91
7.8. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto	91
7.9. Paikallisesti päätettävät asiat	92
8 Opiskeluhoito	95
8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma	95
Liitteet	99

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

[Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta.](#) Perusteasiakirja on [Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys](#), jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

[Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä.](#)

Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja opiskeluhuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset. Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen [lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma](#)

- yhdenvertaisuuslain mukainen [yhdenvertaisuussuunnitelma](#)
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

[Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.](#) Paikallinen

opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheyttynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheyttynä.

[Kaikki oppilaiden oppilaskohtaiset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan.](#) Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. [Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista.](#)

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. [Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun.](#) On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. [Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman opiskeluhoitoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtäviä hoitavien viranomaisien kanssa.](#) Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

[Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta.](#) Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia. Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa käsitellyn kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma koulujen yhteisenä, kokonaan tai osin koulukohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua
- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään (suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten)
- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys, missä muodossa opetussuunnitelma julkaistaan
- miten henkilöstö sekä oppilaat ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen ja miten otetaan huomioon eri tilanteissa olevien huoltajien osallistumismahdollisuudet
- miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään
- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ja miten yhteistyö järjestetään
- miten paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon
- sisältyykö naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen koulukohtainen tasa-arvosuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana

- lain mukaan suunnitelma laaditaan vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa; vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan myös laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla
- [sisältykö yhdenvertaisuuslain mukainen koulukohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma](#) opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana
 - lain mukaan oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi; oppilaitoksella tulee olla suunnitelma toimenpiteistä ja sekä huoltajille että oppilaille on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteistä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät asiat:

- miten huolehditaan opiskeluhuoltoon ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tehtäviä hoitavien viranomaisien kanssa
- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään
- mitkä ovat ne paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat, jotka täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa (esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kestävän kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia).

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- miten edistetään perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä yhdysluokkaopetuksena (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä vuosiluokittain etenevänä vai [tavoitekokonaisuuksittain etenevänä](#) (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)
- järjestetäänkö opetus pääosin ainejakoisena vai kokonaan tai osin eheytyttynä; mitkä ovat mahdollisen eheytytyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet
- [miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilaalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla \(paikallinen tuntijako\)](#)
- mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma, miltä vuosiluokilta eri kielten opetus aloitetaan (katso myös toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten osuudet sekä osio valinnaisuus perusopetuksessa)
- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja mille vuosiluokille niiden opetus sijoittuu (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)
- mitkä ovat opetuksen mahdolliset painotukset ja miten ne toteutetaan; miten painotus näkyy tuntijaossa sekä opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)
- [miten järjestetään oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt](#)
- miten oppilaanohjaus järjestetään

- o ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).

Rääkkylän kunnan/koulun opetussuunnitelma

Rääkkylän kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma laaditaan kuntakohtaisena hyödyntäen seudullista opetussuunnitelmaa. Rääkkylän kunnassa toimii yksi koulu, Rääkkylän koulu, jonka opetussuunnitelma on sama kuin kunnan opetussuunnitelma. Rääkkylän kunnan opetussuunnitelma laaditaan suomenkielisenä.

Opetussuunnitelman rakenne noudattaa perusopetuksen opetussuunnitelman rakennetta. Se julkaistaan sähköisenä versiona sekä paikallisesti sovittujen kohtien osalta myös paperisena.

Oppilaita ja huoltajia kuullaan opetussuunnitelmaa laadittaessa, arvioitaessa ja kehittämisessä sähköisin kyselyin sekä mahdollisissa erillisissä kuulemistilaisuuksissa, mm. vanhempainilloissa. Paikallisen opetussuunnitelman hyväksyy sekä arvioi Rääkkylän hyvinvointilautakunta.

Rääkkylän koulu on yhtenäiskoulu, jossa toimii myös esiopetus. Yhteistyö esiopetuksen kanssa sujuu koulun normaalina yhteistyönä mm. henkilöstöpalavereissa, suunnitteluryhmissä jne. Muun varhaiskasvatuksen ja toisen asteen koulutuksen osalta yhteistyötä tehdään yhteisissä tapaamisissa ja neuvotteluissa.

Opetussuunnitelman laadinnassa ovat mukana olleet Siunsote (hyvinvointialue) ja kunnan vapaa-aikatoimi oppilashuollon osalta. Opetussuunnitelmassa huomioidaan Rääkkylän varhaiskasvatus- ja koulusuunnitelma, jossa on huomioitua paikalliset seikat.

Opetussuunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Koulukohtainen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä (liite 5).

Rääkkylän kunta kuuluu Siunsoten oppilashuollon verkostoon, jossa käydään oppilashuoltoa koskevat alueelliset suunnitelmat läpi. Rääkkylän koulukohtainen oppilashuollon suunnitelma myötäilee alueellista oppilashuollon suunnitelmaa.

Rääkkylän opetussuunnitelman toteutumista seurataan vuosittaisella opettajien tekemällä arvioinnilla sekä koulun laatuarvioinnin yhteydessä laatuarvioinnin vuosikellon mukaisesti.

Rääkkylän kunnan opetussuunnitelmaa täydentävät aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Rääkkylän koulu- ja varhaiskasvatusohjelma sekä alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä alueellinen oppilashuollon suunnitelma.

Rääkkylän koulu on yhtenäiskoulu, jossa toimii myös esiopetus. Yhteistyö esiopetuksen kanssa sujuu koulun normaalina yhteistyönä mm. tapahtumissa, henkilöstöpalavereissa, suunnitteluryhmissä jne. Muun varhaiskasvatuksen ja toisen asteen koulutuksen osalta yhteistyötä tehdään yhteisissä tapaamisissa, tapahtumissa, vierailuissa ja neuvotteluissa.

Rääkkylän koulun opetus tapahtuu pääosin erillisluokissa. Oppilasmäärän laskun myötä opetusta järjestetään myös yhdysluokissa vuosittain erikseen sovittuina ryhminä. Vuosiluokilla 8–9 voidaan

tarvittaessa järjestää valinnaisaineiden opetus yhdysluokissa. Näin saadaan valinnaisuutta monipuolisemmaksi.

Opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä. Yhdysluokissa lukuaineissa voidaan tarvittaessa edetä vuorovuosin etenevänä sisältöinä. Opetus järjestetään pääosin ainejakoisena. Alkuluokkatoiminnassa (0–2-luokat) opetusta järjestetään eheyttynä. Luokilla 1–6 voidaan opetusta eheyttää luokanopettajan suunnitelmien mukaisesti.

Hyvinvointilautakunta on vahvistanut paikallisen tuntijaon seuraavasti:

Tuntijako

oppiaine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	vvk:t yhteensä
suomen kieli ja kirjallisuus	7	8	5	5	4	5	3	4	3	44
A1-kieli(en)	1	1	3	2	2	2	2	2	3	18
B1-kieli(ru)						2	2	1,5	1,5	7
matematiikka	4	3	4	4	4	3	4	3	4	33
ympäristöoppi	2	2	2	2	3	3				14
biologia+mt							2	2,5	2,5	7
fysiikka+kmia							2	2	3	7
terveystieto							1	1	1	3
uskonto/et	1	1	1	2	1	1	1	1	1	10
historia+yht.k.oppi				1	2	2	2,5	2,5	2	12
musiikki	1	1	2	1	1,5	1,5	1	1		10
kuvataide	1	1	2	1	1,5	1,5	2			10
käsityö	2	2	2	2	2	2	2			14
liikunta	2	2	2	2	3	2	2	3	2	20
kotitalous							3			3
oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2
valinnaiset aineet				1	1	1		6	6	15
vapaaehtoinen A-kieli				2	2	2	2	2	2	12
vapaaehtoinen B-kieli								2	2	4
väh.tunnit (tällä hetkellä)	21	21	23	23	25	26	30	30	30	245 (229 ilman vapaaehtoisia kieliä)
oppiaine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	vvk:t yhteensä

Rääkkylän kunnan kieliohjelma

kieli	aloitus vuosiluokka
A1- englantia	1.luokka
B1-ruotsi	6. lk
A2- valinnainen venäjä	4. lk
B2- valinnainen kieli venäjä/saksa	8. lk

Valinnaisaineita tarjotaan:

valinnaisaine	vuosiluokka	vvt luokat 4–6	vvt vuosiluokat 8–9
liikunta	4–9	1	2
musiikki	4–9	1	1–2
kuvaamataito	4–6	1	
taide	8–9		2
luonto	8–9		2
käden taidot	4–6	1	
kotitalous	4–9	1	2
tietotekniikka	4–9	1	2

Valinnaisaineet voivat vaihdella vuosittain.

Rääkkylän koulussa ei erillisiä painotuksia. Keskitytään antamaan laadukasta perusopetusta.

Rääkkylän koulussa työskentelee erityisluokanopettaja ja laaja-alainen erityisopettaja. Erityisluokanopettaja keskittyy varhaiskasvatuksen, esikoulun ja 1–4-luokkalaisten osa-aikaiseen ja pienryhmäopetukseen. Hän toimii myös ryhmäkohtaisessa tuessa samanaikaisopettajana. Laaja-alainen erityisopettaja keskittyy 5–9-luokkalaisten ryhmä- ja oppilaskohtaisen tuen antamiseen osa-aikaisen erityisopetuksen ja samanaikaisopetuksen muodossa. Lisäksi koulunkäynninohjaajat työskentelevät joko ryhmäavustajana tai oppilaan henkilökohtaisena avustajana. Oppilaalle annettavasta tuesta määritellään tarkemmin opetussuunnitelman luvussa 7.

Rääkkylän koululla työskentelee oppilaanohjaaja vuosiluokilla 7–9. Luokanopettajat antavat oppilaanohjausta vuosiluokilla 1–6.

Oppilaanohjaaja huolehtii yhteydenpidosta koteihin, toisiin oppilaitoksiin sekä työelämän suuntaan. Hän antaa tehostettua oppilaanohjausta sitä tarvitseville. Oppilaanohjaaja järjestee oppilaiden TET-jaksot ja oppilaitos- sekä työpaikkavierailut. Oppilaanohjaaja kuuluu koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään sekä oppilaanohjaajien yhteistyöverkostoon.

2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat luonteva osa koulun toimintakulttuuria. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan ja resursoidaan osaksi koulutyön rakenteellista kokonaisuutta. Oppilaskohtaisilla tukitoimilla mahdollistetaan kaikkien oppilaiden riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Opiskeluhoollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista ja olla saavutettavaa ja huomioida oppimisympäristön esteettömyys.

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävydestä. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin

ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista. YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2. Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvuille ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatuskäsityksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääteilyyn ja vastuunottoon omasta kehittämisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiiviseksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden

kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan [maailmankansalaisuuteen](#) ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja [ekososiaalisen sivistyksen](#) välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla [kiertotaloudelle](#). Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi. Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee [teknologiaa](#) koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.3. Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on [aktiivinen toimija](#). Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoidaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on [monimuotoista](#) ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

[Oppimaan oppimisen](#) taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa

edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä [itseohjautuvammin](#). Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota.

Oppilaan [minäkuva](#) sekä [pystyvyyden tunne](#) ja [itsetunto](#) vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Arvokeskustelut luovat perustan sekä opetussuunnitelman laadinnalle että yhteiselle opetus- ja kasvatustyölle. Paikallisesti päätetään, miten arvokeskustelut toteutetaan opetussuunnitelmaa laadittaessa ja muutoin säännöllisesti koulutyön aikana. Tällöin päätetään myös, miten luodaan edellytykset henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisten muiden yhteistyökumppanien osallistumiselle keskusteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat perusopetuksen arvoperustaa ja oppimiskäsitystä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat tai painotukset ja miten ne ilmenevät (muilta osin arvoperustan ja oppimiskäsityksen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Rääkkylän kunnassa/koulussa

Rääkkylän kunnan opetussuunnitelma noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman arvoperustaa. Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin.

Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle.

Rääkkylässä ei ole paikallisia painotuksia arvoperustasta.

Arvoperustasta käydään keskusteluja hyvinvointilautakunnan ja muiden luottamustahojen kanssa, huoltajille suunnatuissa vanhempainilloissa ja keskusteluissa sekä yhteistyötahojen kanssa (mm. Siunsote, vanhus- ja vammaisneuvosto, perhekeskus, oppilaskunta) käytävissä keskusteluissa.

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan Rääkkylän koulun laatuarvioinnin yhteydessä. Arvioinnin tulokset annetaan tiedoksi hyvinvointilautakunnalle.

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.1. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta järjestetään ja kehitetään inklusioperiaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluvat kaikkia oppilaita koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia oppilaita koskevana ja perusopetuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen. Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä [sukupuolen moninaisuudesta](#). Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä korostetaan koulun kasvatus- ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävä kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3 §:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatukseen perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatus sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille

oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista. Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Laaja-alaisia osaamiskokonaisuuksia on seitsemän ja niillä on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeätä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatuunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä.

Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri

näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen

ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen. Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsensäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämäntilanteilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä

tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä. Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monilaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeitä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeitä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävä kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa

työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen. Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

3.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan, mitä perusopetuksen tehtävä sekä valtioneuvoston asetuksessa määritellyt opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet merkitsevät paikallisesti. Pohditaan myös, mitä opetukselle ja kasvatukselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat paikalliset, perusopetuksen tehtävää mahdollisesti täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökohdat (muilta osin tehtäväkuvauksessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan; tehtävää voidaan konkretisoida ja toteuttaa myös opetussuunnitelmaa täydentävien suunnitelmien kuten esimerkiksi kestävä kehityksen ohjelman tai kulttuurikasvatussuunnitelman avulla, joista tulee tällöin maininta opetussuunnitelmaan)
- mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen mahdolliset paikalliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee (muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- mitkä ovat ne järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan (laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain).

Rääkkylän kunnassa/koulussa:

Rääkkylän kunnassa toimii yksi koulu, Rääkkylän koulu, joka on pieni yhtenäiskouluyksikkö. Koulu toteuttaa valtakunnallista perusopetuksen tehtävää keskittyen koulun perustehtävään. Rääkkylän kunnan opetussuunnitelmaa täydentää kuntastrategia, jossa tuodaan esille kunnan vesistöjen läheisyys ja paikallisen kulttuurin tuomat mahdollisuudet. Opetussuunnitelmaa täydentää koulu- ja varhaiskasvatusohjelma sekä muut koulunkäyntiä ja hyvinvointia ohjaavat ohjelmat.

Rääkkylän koulussa valitaan laaja-alaisen osaamisen painotukset lukuvuosittain. Painotuksissa huomioidaan yhteiskunnassa ja kunnassa olevat ajankohtaiset asiat mm. vaalit, juhlat, erilaiset tapahtumat.

Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksien toteutumista seurataan kevätlukukaudella tehtävässä arvioinnissa. Opettajien kevään suunnittelukokouksessa sovitaan seuraavan vuoden laaja-alaisen osaamisen alue, jonka hyvinvointilautakunta vahvistaa.

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsentyy valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti

johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan tapaa, jolla yhteisön toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Koulun toimintakulttuurissa näkyvät perusopetuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja tavoitteet. Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys yhdenvertaisuuden, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, oppilaiden osallisuuden, yhteisöllisen opiskeluhuollon ja perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun. Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta, toiminnan rakenteista ja työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin asioihin ja toimijoihin riippumatta siitä, tunnistetaanko niiden merkitys ja vaikutukset vai ei. Yhteisön jokaisella jäsenellä on merkitystä toimintakulttuurin rakentumisessa. Toimintakulttuuria tulee systemaattisesti johtaa ja kehittää yhteisön arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.

Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja.

Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille.

Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa.

Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien, esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioon ottamista, yhteistyötä oppilaiden huoltajien,

opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten, sidosryhmien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä. [Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen](#). Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä huolehditaan, siitä, että oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä, oppimiseensa ja yhteisön jäsenenä toimimiseen sekä yksilöinä että ryhmän jäsenenä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. [Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan](#). Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen

moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja jokainen opettaja opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävä kehityksen toiminnot täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta.

Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. [Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä.](#) Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestäväen elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestäväen elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt

[Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta.](#) Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät oppimisen edellytyksiä, vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Esteettömillä oppimisympäristöillä voidaan tukea oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä ja oppilaille tarjottavaa tukea. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun ja ovat esteettömiä ja saavutettavia. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. [Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet.](#) Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt ja esteettömät oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. [Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä.](#) Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista ja on osa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnoltaan terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa

toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa.

Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä. Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet. Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta.

Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti

- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa

Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan [riittävän pitkäkestoiseksi](#) siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

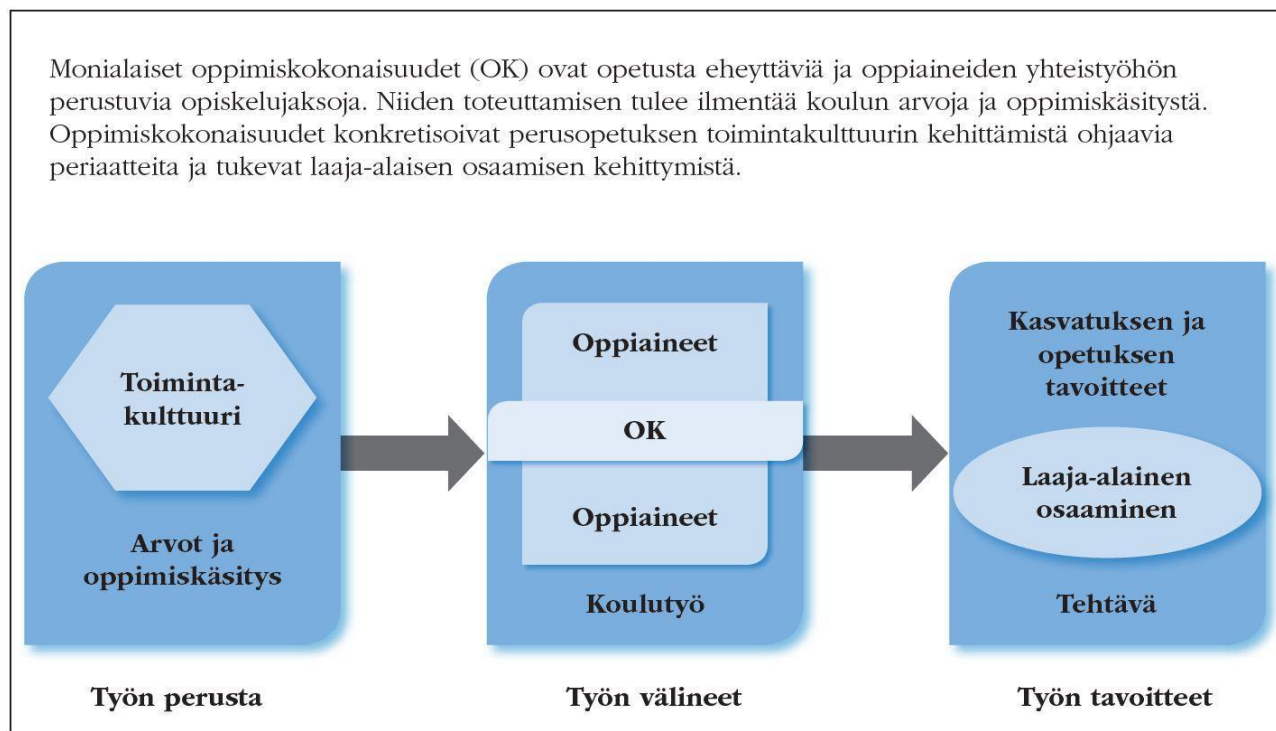
Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.
-

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

4.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa ja täsmentää soveltuvin osin lukuvuosisuunnitelmassa

- miten opetuksen järjestäjä mahdollistaa tarkoituksenmukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja toiminnan resursoinnin
- minkälaista osaamista, toimintaa, yhteistyötä ja rakenteellisia ratkaisuja koulujen toimintakulttuuri ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät opetuksen järjestäjän ja yksittäisten koulujen tasolla
- miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä (toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset (muilta osin oppimisympäristöjen ja työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan
- miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan

- toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet (yleiskuvauksen osalta opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat (päätetäänkö esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien teemoista yhteisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa ja tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa vai miten menetellään; miten turvataan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa; miten ohjeistetaan oppimiskokonaisuuksien laajuus, miten sovitaan kulloinkin mukana olevista oppiaineista; miten oppilaiden osallistuminen suunnitteluun järjestetään jne.)
- tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)
- arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)
- toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen. Lisäksi opetuksen järjestäjä huolehtii, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilaan arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan joko koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Rääkkylän kunnassa/koulussa:

Opetuksen järjestäjä ja hyvinvointilautakunta laatii vuosittaisen talousarvion, jossa linjataan kasvatuksen ja koulutuksen resurssointi. Talousarvio toimii tärkeänä pohjana jatkosuunnittelulle. Talousarvion vahvistaa kunnanvaltuusto. Lukuvuosisuunnitelmassa pureudutaan tarkemmin lukuvuosittaisiin opetusjärjestelyihin. Lukuvuosisuunnitelman vahvistaa hyvinvointilautakunta.

Koulun toimintakulttuuri ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät opetuksen järjestäjän taholta riittävää resurssointia ja ennakoluulotonta näkemystä ja yhteistyötä koulun kanssa, jotta opetusjärjestelyt saadaan toimiviksi. Yhteistyömuotona yhteiset keskustelut, mm valtuustoseminaarit, luottamushenkilöiden kouluvierailut sekä henkilökohtaiset yhteydenpidot koulun henkilökunnan, huoltajien ja päättäjien välillä.

Toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista arvioidaan koulun laatuarvioinnin yhteydessä.

Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitaan valtakunnallisten perusteiden pohjalta. Tarvittaessa huomioidaan Rääkkylän omia vahvuuksia. Oppimisympäristönä uuden koulun valmistuminen parantaa mahdollisuuksia oppimisympäristön monipuoliselle käytölle.

Opettajat voivat toteuttaa opetuksen eheyttämistä omien suunnitelmiensa puitteissa. Alkuluokkatoiminnassa vuosiluokilla 0-2 toteutetaan viikoittain.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan lukuvuosittain sovittuina aihepiireinä. Monialaisten työryhmä suunnittelee toteutuksen. Toteutusmuotoina työpajat, retket, PopUp-tapahtumat sekä muut työryhmän suunnittelemat toteutusmuodot.

Toteuttamista ohjaavia paikalliset tavoitteet kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

Toteuttamista ohjaavat periaatteet sovitaan suunnittelukoukuksissa lukuvuosittain ja ne kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

Opetussuunnitelmassa noudatetaan valtakunnallisia tavoitteita ja sisältöjä.

Arviointikäytäntöinä seuranta, kokeet ja tehtäväkokonaisuuksien arviointi työskentelytaidot ja aktiivisuus huomioiden. Pääsääntönä on, että arvioinnin tulee olla monipuolista ja kannustavaa.

Toimintakulttuurin toteutumista seurataan ja arvioidaan koulun laatuarvioinnissa. Arvioinnin tulosten perusteella tehdään kehittämistavoitteita. Arvioinnin tuloksista tiedotetaan hyvinvointilautakuntaa.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää [kouluun kiinnittymistä](#). Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoolto ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen [oppilaan oikeus](#). Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhoollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös [ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy](#) sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhoollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoitolpalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. [Laki velvoittaa oppilaan](#) osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön [turvallisuutta tai terveyttä](#). [Vapautus opetukseen osallistumisesta](#) voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on [puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin](#) ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä [kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla](#).

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää [opintojen nivelvaiheissa](#), jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seuranta ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa [oppilaiden ja huoltajien osallisuus](#).

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute [tukevat kouluun kiinnittymistä](#). Myös [kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen](#) tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä [tukee oppilaan läsnäoloa koulussa](#).

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. [Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan](#) kenen tehtävänä

ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta.

Poissaolosta [ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle](#) mahdollisimman pian. [Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti.](#)

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyit ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. [Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa.](#) Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee [tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa](#) ja puuttua niihin.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän [poissaoloihin puuttumisen toimintamallin](#) mukaisesti. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoollon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). [Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta.](#) Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa [koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.](#)

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien [oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä](#). Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, [tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana.](#)

Tarvittaessa on [otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus.](#)

5.2. Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen.

Huolehditään siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. [Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus](#) osallistua

opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. [Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä](#) on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla [yhteistyössä kotien kanssa](#). Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämässä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla [perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot](#). Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään [huoltajan tulee saada tietoa](#) lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempainverkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä opiskeluhuollon toteuttamisessa. Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukiodien ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään [perusopetuslaissa](#). Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan [oikeus osallistua opetukseen](#) voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti

oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhoitopalveluita palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuillon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää [ilman valvontaa](#), kun hänet on poistettu luokahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä [suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä](#) ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla. Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus [osallistua suunnitelman valmisteluun](#). Yhteistyö

huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

5.4. Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa opiskellaan oppiainejaon sijaan toiminta-alueittain. Oppilaalla on ensisijainen oikeus opiskella oppiaineittain. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Toiminta-alueita ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa oppilaan toimintakykyä sekä opettaa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämästään. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa huomioidaan oppilaiden osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden aktiivinen tukeminen sekä kouluyhteisön jäsenenä toimiminen. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa hyödynnetään kaikkia koulupäivän tilanteita, kuten siirtymätilanteita, ruokailutilanteita, välitunteja, oppitukioita, päivittäin toistuvia rutiiniaskareita sekä retkiä ja teemapäiviä. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden opetuksen sisältöjä voidaan yhdistää. Opetustilanteissa eri toiminta-alueiden oppilaskohtaiset tavoitteet yhdistyvät saumattomaksi kokonaisuudeksi ja edistävät uusien taitojen oppimista. Taitojen kehittämisellä tarkoitetaan oppilaan edistymistä taidoissaan ja käyttäytymisessään, ohjauksen tarpeen vähenemistä tai muuttumista sekä uusien taitojen oppimista.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen sekä soveltuvin osin laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä. Oppilas voi harjoitella oppiainekohtaisia taitoja mutta mikäli hänen suunnitelmassaan on paljon eri oppiaineiden sisältöjä, on aiheellista pohtia, olisiko hänen etunsa mukaista opiskella perusopetuksessa oppiaineittain. Oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä edistymisen arviointi kuvataan oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa kullekin toiminta-alueelle. Suunnitelmassa kuvataan myös oppilaan oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen sisältyy oppilaanohjausta, tarvittaessa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8–9 ja työelämään tutustumista vuosiluokilla 7–9, mikäli se on oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaista. Työelämään tutustuminen voidaan toteuttaa esimerkiksi eri ammattialoihin, työpaikkoihin, tuettuun asumiseen, päivätoimintaan tai opiskelualoihin tutustumalla.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa olevan oppilaan oppimisen tavoitteet määritellään toiminta-alueittain. Oppilaalle asetettavien tavoitteiden tulee olla hänelle saavutettavissa olevia, realistisia ja mielekkäitä. Tavoitteet asetetaan siten, että oppilas pystyy näyttämään osaamisensa

sekä huomaamaan oman kehityksensä. Tavoitteiden laatimisessa huomioidaan oppilaan yksilölliset tarpeet ja vahvuudet sekä motivaatio ja toimintakyvyn tukeminen. Tavoitteet kohdistuvat oppilaan osaamisen ja oppimisen vahvistamiseen.

Opettaja on vastuussa oppilaan opettamisesta ja työjärjestyksen mukaisesta koulupäivästä. [Toiminta-alueittaiset tavoitteet, opetuksen sisällöt ja oppilaskohtaisen tuen toteutuminen suunnitellaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä ja oppilaan kanssa työskentelevän muun henkilöstön välistä yhteistyötä sekä monialaista yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten ja muiden asiantuntijoiden kanssa.](#) Oppimista tukeva kuntoutus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kuntoutuksen ammattilaisten kanssa. Kuntoutusta toteuttavat kuntoutuksen asiantuntijat.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan vuosiviikkotuntimäärä on sama kuin vastaavalla luokka-asteella oppiaineittain opiskelevan oppilaan vuosiviikkotuntimäärä. [Toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta tehdään perusopetuslain mukainen tukea koskeva hallintopäätös.](#) Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä muut mahdolliset tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. [Opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden sekä oppilaan huoltajaa tai laillista edustajaa ennen päätöksen tekemistä.](#)

Motoriset taidot

Motoristen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, havaintomotoriset taidot ja motoriset perustaidot sekä niiden kehittyminen. Motoriset taidot kehittyvät vaiheittain toistojen ja harjoittelun avulla edistään samalla havaintomotoristen taitojen ja kehon hahmottamisen, karkeamotoristen taitojen ja hienomotoristen taitojen oppimista. Motoristen taitojen kehittymisellä tarkoitetaan muutosta oppilaan motorisessa toimintakyvyssä ja motorisissa taidoissa. Motoristen taitojen opetuksessa hyödynnetään arjen tilanteita, perusopetuksen oppimisympäristöä sekä monipuolisia ja turvallisia ympäristöjä. Myönteiset liikuntakokemukset lisäävät osallisuutta ja auttavat oppilasta saamaan liikumisen sekä lihaskunnon ja tasapainon harjoittelun miellyttäväksi ja innostavaksi osaksi arkeaan. Kehittyvät havaintomotoriset taidot edistävät samalla oppilaan motoristen perustaitojen oppimista. Motoristen taitojen hallinta tukee oppimista ja oppilaan omatoimisuutta sekä osallisuutta ja jaksamista.

Motorisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden tarve ja hyödyntäminen.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan fyysinen toimintakyky. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas saavuttaa itsenäisen elämän kannalta hänen toimintakykyään tukevat motoriset taidot. Tavoitteena on, että oppilas löytää motoristen taitojen kehittymisen kautta toiminnan ja liikumisen ilon, joka tukee päivittäistä hyvinvointia. Motoristen taitojen opetuksen tavoitteena on oppilaan tasapaino-, liikumis- ja välineenkäsittelytaitojen kehittymisen tukeminen. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehotuntemusta, kehonhahmotusta ja -hallintaa, edistää karkea- ja hienomotoristen taitojen

kehittymistä sekä tukea näiden taitojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä arjen eri tilanteissa. Havaintomotorista oppimista tukee aistitoimintojen herkistäminen, joka auttaa oppilasta poimimaan oleellista tietoa ympäristöstä.

Motoriset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Motoristen taitojen opetus sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyys- ja lihasvoiman kehittämisen osa-alueita. Opetuksessa huomioidaan havaintomotoristen taitojen hallinta. Ne ovat taitoja, joilla oppilas hahmottaa omaa kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan. Opetuksen sisällöt muotoutuvat oppilaan kehontuntemuksen, -hahmotuksen ja -hallinnan pohjalta, jotka luovat perustan oppimiselle ja toiminnalle. Kehontuntemuksen kautta oppilas pystyy ymmärtämään ja hyödyntämään eri aistien kautta tulevaa informaatiota. Kehonhahmotuksen avulla oppilas harjoittelee tunnistamaan ja nimeämään kehonsa eri osia, tunnistamaan kehonsa ääriiivat ja kehonsa eri puolia sekä oppii ylittämään kehonsa keskilinjan. Kehonhallinta tarkoittaa kehon asentojen ja liikkeiden hallintaa. Tietoa kehostaan ja ympäristöstään oppilas hankkii liikkumisen kautta. Opetus sisältää erilaisissa tiloissa ja vaihtelevissa toimintaympäristössä liikkumista. Opetus sisältää myös erilaisten välineiden avulla tuotettuja liike-, tasapaino- ja tuntoaistimuksia. Motoriset perustaidot, kuten tasapainotaidot, liikkumistaidot ja välineenkäsittelytaidot, mahdollistavat arjessa toimimista ja osallisuutta.

Kieli ja kommunikaatio

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kielitietoinen kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Kieli on ajattelun, oppimisen ja vuorovaikutuksen väline. Kommunikoinnin perusta luodaan havainnoimalla ja tulkitsemalla lapsen tai nuoren verbaalisia ja/tai kehollisia ilmaisuja sekä vastaamalla niihin. Kyky ja halu ottaa ja ylläpitää kontaktia vahvistuu vuorovaikutuksessa. Kommunikaatiotaitojen kehittäminen on edellytys oppilaan osallistumiseen merkitykselliseen vuorovaikutukseen sekä vertaisryhmän että aikuisten kanssa. Näin oppilas voi tulla ymmärretyksi, pystyy ilmaisemaan itseään omalla tavallaan ja vaikuttamaan omaan ympäristöönsä sekä osallistumaan yhteisönsä toimintaan.

Kieli- ja kommunikaatiotaitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään eri kommunikaatiotapoja ja apuvälineitä sekä tarvittavia tulkitsemis- ja tulkkauspalveluita. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten kommunikaatiotapojen ja apuvälineiden hyödyntäminen koulupäivän eri tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää muita. Opetuksessa edetään oppilaan toimintakyvyn mukaisesti varhaisesta vuorovaikutuksen muodostumisesta lausetasoiseen kommunikointiin saakka. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja olla vuorovaikutuksessa ja kommunikoida erilaisissa tilanteissa ja eri ihmisten kanssa. Tavoitteena on löytää jokaiselle oppilaalle

hänen toimintakyvylleen sopivia vuorovaikutus- ja kommunikointitapoja ja harjoitella niiden käyttöä arjen tilanteissa. Kommunikaatiotavat voivat olla esimerkiksi taktiilisia eli tuntoaistiin perustuvia, ilmeisiin perustuvaa kommunikaatiota, esine- tai kuvakommunikaatiota, tukiviittomia tai verbaalista kommunikaatiota. Opetuksen tavoitteena on hyödyntää myös oppilaan omaa äidinkieltä ja mahdollisesti muiden kielten taitoja.

Kielelliset ja vuorovaikutustaidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun (L2), monilukutaitoon (L4) sekä tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen (L5) sekä osallisuuteen (L7).

Opetuksen sisällöt

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen keskeisiä opetuksen sisältöjä ovat vuorovaikutustilanteissa toimiminen, kommunikaation ja kielen ymmärtäminen, sekä kommunikaation ja kielen tuottaminen. Kieli ja kommunikaatiotaidot sisältävät monipuolisesti myös ei-kielellisten viestien ymmärtämisen ja ilmaisemisen, kielellisen tietoisuuden ja artikulaation. Käsite- ja sanavaraston opetukseen sisältyy oppilaan tarpeen mukaisesti esineiden, kuvien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaan kaikkien eri kielten taitoja. Tarvittaessa opetus voi sisältää myös oppilaan osallisuuden kannalta tärkeitä vieraan kielen alkeistaitoja.

Sosiaaliset taidot

Sosiaalisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan vuorovaikutus- ja kommunikointitaidot, tunnetaidot ja itsesäätelyn hallintataidot. Sosiaaliset taidot auttavat olemaan, viestimään ja toimimaan muiden kanssa. Koska sosiaaliset taidot vaikuttavat arjen sujumiseen, ne ovat osa oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Tunnetaitojen oppiminen edesauttaa sosiaalista toimintakykyä. Oppilaan myönteistä minäkuva ja oppimismotivaatiota tuetaan tarjoamalla onnistumisen kokemuksia ja rakentamalla perusopetukseen myönteinen sosiaalisen oppimisen ilmapiiri, jossa jokainen oppilas tuntee kuuluvansa yhteisöön ja voi osallistua siihen omilla vahvuuksillaan. Oppilaan kokemukset ymmärretyksi tulemisesta, ryhmässä ja yhteisön jäsenenä olemisesta ja vuorovaikutuksesta vaikuttavat hänen minäkuvaansa ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulma korostaa oppilaan myönteisen minäkuvan vahvistamista niin, että oppilas oppii arvostamaan itseään. Oppilaalla tulee olla tunne, että häntä arvostetaan. Sosiaaliset taidot kehittyvät mallioppimisen ja saatujen kokemusten myötä sekä sosiaalisista tilanteista saadun palautteen avulla.

Sosiaalisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan sosiaalinen toimintakyky. Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen kehittäminen ja hänen osallisuutensa vahvistaminen kouluyhteisössä sekä tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelu ja oppiminen. Sosiaalisten taitojen oppiminen tukee oppilaan vuorovaikutusta ja kommunikaatiota, auttaa häntä liittymään ryhmään sekä luomaan hyviä ihmissuhteita. Sosiaalisia taitoja ovat arjen

ympäristössä tarvittavat taidot, kuten itsensä ja muiden esitteleminen, kuunteleminen ja kysymysten kysyminen muilta, oman vuoron odottaminen keskustelussa, (puheen-)vuoron antaminen/ottaminen, anteeksi pyytäminen sekä avun pyytäminen. Tunnetaitojen opetuksen tavoitteisiin liittyvät empatiataito, tunteiden tunnistaminen, sietäminen, säätely, ilmaiseminen ja käsittely sekä itsesäätely. Sosiaalisten taitojen tavoitteisiin voidaan liittää toisia ihmisiä kunnioittavaan ja hyvien tapojen mukaiseen käytökseen liittyviä tavoitteita.

Sosiaaliset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Opetus sisältää toimimista erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä. Sosiaalisten taitojen opetuksen sisällöt kehittävät ja vahvistavat myönteisiä kokemuksia sekä taitoja sosiaalisissa tilanteissa toimimisesta, jotka rohkaisevat ja motivoivat oppilasta olemaan vuorovaikutuksessa, kommunikoidaan, liittymään ryhmään sekä luomaan ihmissuhteita. Opetus sisältää vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua, jotka tukevat paitsi yksilön itsensä, myös koko ryhmän sosiaalista hyvinvointia. Tunnetaitojen opetus sisältää omien tunteiden tiedostamista ja tunnistamista, tunteiden ilmaisemista sekä tunnekokemusten ja -ilmaisun säätelystä.

Päivittäisten toimintojen taidot

Päivittäisten toimintojen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, itsenäisen elämän taidot ja avustamisen tarve. Päivittäisten toimintojen taidot tarkoittavat niitä taitoja, joita ihminen tarvitsee arjessaan. Päivittäisten toimintojen taitojen hallinta edistää oppilaan omatoimisuutta ja itsenäistymistä, sekä lisää oppilaan toimijuutta ja osallisuutta hänen toimintaympäristössään ja yhteiskunnassa. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoitteluun liittyy luontevasti myös turvallisuuskasvatus. Taitoja harjoitellaan arjen ympäristöissä, kuten ruokailun, pukemisen ja riisumisen, ulkoilun, levon ja leikin yhteydessä sekä liikenteessä ja muissa toimintaympäristöissä tapahtuvissa opetustilanteissa.

Päivittäisten toimintojen taidot sekä oppilaan toimintakyvyn vahvistaminen ja osallisuuden tukeminen edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden tavoitteiden saavuttamista. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan toimintakyvystä, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan mahdollisimman itsenäisesti arjen tomissaan. Opetuksen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista oppimisympäristönsä toimintaan sekä edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäisyyttään. Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksella vahvistetaan oppilaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjataan häntä tekemään kestävä elämäntavan mukaisia valintoja.

Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkuvaa. Tavoitteena on harjoitella itsestä huolehtimisen taitoja ja tukea oppilaan luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen. Tavoitteena on myös opettaa turvataitoja ja moninaisuuden hyväksymistä sekä tukea oppilaan seksuaalista kehitystä. Turvallisuuskasvatuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tunnistamaan vaaratilanteita, pyytämään apua, arvioimaan riskejä sekä tekemään turvallisia valintoja.

Päivittäisten toimintojen taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Päivittäisen toimintojen taitojen opetuksen sisältöinä ovat itsenäiseen elämään liittyvät arjen taidot, kuten hyvinvointi ja terveydestä huolehtiminen, sosiaaliset taidot, kodinhoitotaidot sekä asiointitaidot. Opetuksen tulee kattaa ajan hallinnan, asumisen, ympäristössä liikkumisen, mielekkään vapaa-ajan sekä turvallisuuden ylläpitämisen sisältöjä. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Opetuksessa huomioidaan, että oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen. Lisäksi oppilaita tulee ohjata demokraattiseen päätöksentekoon osallistumiseen aktiivisina yhteisön jäseninä. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin. Opetuksen sisältöihin kuuluvat oppilaan toimintakyvyn edellytysten sekä edun mukaisesti esimerkiksi merkityksellisten vapaa-ajan aktiviteettien/harrastuksen löytäminen, digitalisuuden hyödyntäminen arjessa sekä kaverisuhteet.

Kognitiiviset taidot

Kognitiivisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, ja oppimisen taidot sekä muistin toiminta. Kognitiiviset taidot tarkoittavat ajattelun, havainnoinnin, tiedonhankinnan, ymmärtämisen ja oppimisen taitoja. Kognitiivisten taitojen kehitykseen kuuluu esimerkiksi kielen, muistin, ajattelun, ongelmanratkaisun, tarkkaavuuden, luovuuden, päättelyn ja päätöksenteon osa-alueita.

Kognitiivisten taitojen opetus tukee oppimis-, muistamis- ja ajatteluprosessien kehittymistä ja rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Kognitiivisten taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden opetusta vahvistaen oppilaan osallisuutta, motivaatiota sekä asennetta oppimista kohtaan. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan kognitiivinen toimintakyky. Kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä hahmottaa ja ymmärtää ympäröivää todellisuutta

sekä aktivoida hänen ajattelu- ja toiminnanohjaustaitojaan. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Tavoitteena on, että oppilas oppii hahmottamaan, valitsemaan ja luokittelemaan asioita. Lisäksi oppilas oppii päättelytaitoa kuten syy- ja seuraussuhteita, ongelman ratkaisua ja kielellistä päättelyä sekä muistamisen taitoja. Oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaisesti opetuksen tavoitteena voi olla myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksien kehittäminen. Kognitiivisten taitojen harjoittelussa pyritään vahvistamaan oppilaan aktiivista osallistumista arjen toimintaympäristöissä.

Kognitiiviset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät ajatteluun ja oppimaan oppimiseen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), tieto- ja viestintäteknologiseen osaamisen (L5) sekä osallistumisen, vaikuttamisen ja kestävän tulevaisuuden rakentamisen (L7) alueisiin.

Opetuksen sisällöt

Kognitiivisten taitojen opetus voi sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, muistin, valinnan, luokittelun, syy-seuraussuhteen, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon oppimista edistäviä osa-alueita. Opetus rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Opetuksen sisältöinä ovat oppilaan kognitiivisen toimintakyvyn ja edun mukaisesti myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia sisältäviä harjoituksia.

Eri oppiaineiden sisältöjä voidaan soveltuvien osin hyödyntää kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen suunnittelussa. Opetus ei kuitenkaan ole oppiainejakoista eikä perustu perusopetuslain 20 h §:n mukaiseen perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiseen. Oppiaineiden sisällöistä voi hyödyntää esimerkiksi ajankohtaisiin teemoihin liittyviä opetuskokonaisuuksia.

Joustava perusopetus

[Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa.](#) Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

[Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä.](#) Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

[Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä.](#) Joustavan perusopetuksen toimintaan voidaan ottaa myös perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavassa perusopetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön

oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä. [Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen.](#) Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

[Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä.](#) Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös. Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhuoltoon.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. [Mikäli oppilas saa oppilaskohtaista tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa.](#)

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

[Paikallisen opetussuunnitelman mukaisista vuosiluokkakohtaisista tavoitteista voidaan oppilaskohtaisesti poiketa muodostamalla opetussuunnitelman tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia.](#) Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä tarkoitetaan, että oppilas opiskelee hänelle laaditun suunnitelman mukaisesti yhdessä tai useammassa oppiaineessa tavoitekokonaisuuksittain vuosiluokittain etenemisen sijaan. [Opetuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen](#) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa eteneminen mahdollistaa sekä nopeamman että hitaamman etenemisen yhden tai useamman oppiaineen jonkun tavoitteen tai joidenkin tavoitteiden osalta. Jos oppilas opiskelee omaa vuosiluokkaansa nopeammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla ylemmän tai ylempien vuosiluokkien tavoitteita. Jos oppilas etenee opinnoissaan omaa vuosiluokkaansa

hitaammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Vuosiluokkajakson aikana oppilas, joka opiskelee oman vuosiluokkansa edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita, voi siirtyä vuosiluokalta seuraavalle. Kunkin vuosiluokkajakson päätteeksi oppilaalla tulee olla pääsääntöisesti saavutettuina kyseisen jakson tavoitteet. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevä oppilas opiskelee ensisijaisesti oman vuosiluokkansa mukana.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenemistä voidaan hyödyntää myös silloin, kun oppilas siirtyy perusopetukseen opiskeltuaan ulkomailla tai perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevälle oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevän oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista määrätään luvussa 6.

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi. Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta. Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Oppilaan opetuksen ja tukimuotojen järjestäminen edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

[Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa \(perusopetuslain 6 § tai 28 §:ssä tarkoitettussa\) koulussa.](#) Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista.

[Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole oppilaan edun mukaista perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta. Myös kunta, jossa sijaitsee muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.](#)

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta, hänen huoltajaansa sekä oppilaan opetuksen järjestäjää ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisia. [Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, päätöksen tekee sairaalan sijaintikunta.](#) Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista. [Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen.](#)

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultaatiolla tarkoitetaan yleisesti ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi, joten konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille.

[Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on järjestettävä toiminta-alueensa kunnille konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa.](#) Tätä palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua voidaan tarjota myös muiden kuin erikoissairaanhoidossa jo olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Lisäksi palvelun tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa toiminnallaan oppilaiden tukemiseen tarvittavia moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

[Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa sopia moniammatillisessa yhteistyössä konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta.](#) Samat tahot sopivat myös välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy omasta koulustaan sairaalaopetukseen tai palaa takaisin omaan kouluunsa. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava.

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

[Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppiaineen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.](#)

Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan silloin, kun oppilaan katsotaan esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän määrittämällä muulla tavalla osoittaneen hallitsevansa vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tiedot ja taidot. Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan myös oppilaan siirtyessä esimerkiksi ulkomailla tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa opiskeltuaan perusopetukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei enää ajallisesti ehdi saavuttaa oppimäärän tavoitteita. Oppilaan terveydentilaan perustuva perusopetuksen poikkeavan järjestämisen soveltaminen tulisi kyseeseen tilanteessa, jossa oppilaalla todetaan esimerkiksi pitkäaikainen sairaus, joka estäisi opetukseen osallistumisen pysyvästi tai kokonaan.

Perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä päätettäessä oppilaan tilannetta tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja huomioida oppilaan etu sekä oikeus opetukseen ja turvalliseen opiskeluympäristöön. [Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta perusopetuslain mukaisella hallintopäätöksellä. Päätöksenteon tukena voidaan tarvittaessa hyödyntää monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa.](#) Myös terveydentilaan liittyvistä syistä tehtävän päätöksen tekee opetuksen järjestäjä. Terveydentilan

arvioivat terveydenhuollon ammattilaiset. Oppilaan tilapäisestä vapauttamisesta terveydellisistä syistä suorittamasta oppiaineen oppimäärää säädetään perusopetuslain 20 h §:ssä.

Oppilaan opetuksen järjestäminen osittain toisin, esimerkiksi oppiaineen opetuksesta pysyvästi tai kokonaan vapauttaminen, ei ole mahdollista ilman hallintopäätöstä opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Päätös voidaan tehdä vain perusopetuslain 18 §:ssä mainituilla oppilaan tilanteesta johtuvilla syillä ottaen huomioon oppilaan etu. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Huoltajaa ja oppilasta tulee aina kuulla ennen päätöksentekoa. [Perusopetuslain 18 §:n mukaiseen päätökseen on mahdollista hakea oikaisua aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta.](#)
[Poikkeavia järjestelyitä ei tule käyttää tilanteessa, jossa edellytykset oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaiselle keskeyttämiselle täyttyvät.](#)

Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa. [Monialainen yhteistyö opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa korostuu opetuksen erityisissä tilanteissa.](#)

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on perusopetuksen järjestämislupa. [Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus.](#) Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta [opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa](#). Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehitymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä

on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisulla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukeväksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan [tarkoituksenmukaisesti järjestettynä](#) ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävä elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä [tukitoimista ja seurannasta](#).

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. [Osa työajasta voidaan käyttää](#) työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä [päivänavauksella](#). Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa. Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla [menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä](#). Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. [Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa](#) tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

5.6. Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi
- toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. [Toimintamallissa kuvataan opetuksen järjestäjää, koulua ja oppilasta koskien](#)
 - [miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään](#). Mikäli paikallisesti päätetään laajennettavan esimerkiksi

terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, [kuvataan näiden tuntien tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelmassa](#).

- [miten poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti](#) niin että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana
- [miten poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti, ja tämän edellyttämä työnjako ja vastuut](#)
- [miten yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa toteutetaan](#)
- [miten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu koordinoidaan](#) koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena
- [miten yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä toteutetaan](#)
 - yhteistyössä kuvataan oppilaan [opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisen käytännöt](#), [terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö](#) sekä [yhteistyön konkreettinen käynnistäminen opiskeluhuoltopalvelujen kanssa oppilaan runsaissa poissaoloissa](#).
- [miten toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta tehdään](#).
- miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti
 - miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta
 - mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt.
 -

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- mitkä ovat vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevissa tilanteissa:
 - oppilaalle laadittava henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi: suunnitelman kirjaamisen, toteuttamisen ja seurannan vastuut.
 - oppilaan ja hänen huoltajansa osallisuus em. suunnitelman laatimisessa
 - oppilaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa opetuksesta epäämisen aikana
 - oppilaalle järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen
 - oppilaan valvonta seuraavien toimenpiteiden jälkeen:
 - oppilaan poistaminen luokkahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai
 - kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi

- o yhteistyö koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen järjestämisen periaatteet ja yhteistyö kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa, ja niitä tarkennetaan koulujen lukuvuosisuunnitelmassa. Lisäksi paikallisessa suunnitelmassa kuvataan toimenpiteet oppilaiden kouluyhteisöön liittymisen ja osallisuuden turvaamisen osalta. Oppilaanohjauksen ja tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen järjestämisen periaatteet kuvataan ohjaussuunnitelmassa.

Joustava perusopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa joustavaa perusopetusta, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten joustava perusopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- mitkä ovat oppilasvalinnan perusteet ja miten valinta käytännössä toteutetaan
- miten muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu järjestetään ja miten oppilaiden opiskelua tällöin ohjataan, seurataan ja arvioidaan
- miten eri toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako järjestetään.

Perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimisesta määrätään luvussa 7.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa tavoitekokonaisuuksittain etenevien oppilaiden opintojen etenemisen seurannan periaatteet.

Yhdysluokkaopetus

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille. Toinen vaihtoehto on sisällyttää opetussuunnitelmaan pienten koulujen opetuksen ja yhdysluokkaopetuksen järjestelyjä koskeva osio. Mikäli opetus järjestetään yhdysluokissa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- miten eri oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille [valtioneuvoston asetuksen](#) määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Mikäli etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta käytetään, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään

- mitkä ovat etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut.
-

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- paikallinen monialainen yhteistyö, yhteistyötahot ja yhteistyön käytänteet
- käytänteet, yhteistyö, oppilaan opetuksen toteuttaminen ja oppilaan tukeminen oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa omaan kouluun
- konsultaation käytänteet ja yhteistyö

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- perusteet aikaisemman osaamisen osoittamisesta esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän päättämällä muulla tavalla

Opetus erityisissä tilanteissa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä

- omasta koulustaan toisen opetuksen järjestäjän kouluun tai valtion oppilaitokseen
- koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa järjestettävään perusopetukseen

Lisäksi kuvataan yhteistyön käytänteet oppilaan palatessa takaisin omaan kouluunsa.

Rääkkylän kunnassa/koulussa:

Rääkkylän koulun toiminnan tavoitteena on luoda yhteisöllinen ja turvallinen opiskeluilmapiiiri.

Keskeisimpinä toimintatapoina ovat:

- *yhdessä laaditut järjestyssäännöt ja yhteiset käytännöt*
- *koululle laaditun suunnitelman kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (Ops:n liite 3) noudattaminen*
- *yhteistyö huoltajien, koulun henkilöstön, oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden kanssa; pidetään vanhempainvartteja, henkilökunnan kokouksia, yksilökohtaisia oppilashuoltopalavereja ja monialaisia neuvottelua*
- *henkilöstön koulutus mm. vesot*

Rääkkylän koulussa poissaoloja seurataan päivittäin. Poissaolot kirjataan Wilma-järjestelmään.

Huoltajat ovat velvollisia ilmoittamaan oppilaan poissaolosta koululle joko Wilma-kanavan kautta tai puhelimitse tai tekstiviestein. Luokanopettajat ja -valvojat sekä rehtori seuraavat poissaoloja.

Päävastuu poissaolojen seurannasta on luokanopettajalla ja -valvojalla.

Mikäli epämääräisiä poissaoloja tulee yli määritellyn tuntirajan, luokanopettaja/-valvoja tai rehtori kutsuvat huoltajan (tai hänen virallisen edustajansa) ja oppilaan koululle keskustelemaan poissaoloista. Poissaoloista keskustellaan myös vanhempainvartteissa.

Mikäli huoltajien kanssa käydystä keskustelusta huolimatta (luvattomat) poissaolot jatkuvat, kutsuu opettaja tai rehtori huoltajan suostumuksella yksilöllisen oppilashuoltoryhmän koolle poissaolojen syiden selvittämiseksi ja tulevien poissaolojen ennalta ehkäisemiseksi.

Koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä suunnitellaan menettelytavat ja työnjako koulun ja oppilashuoltohenkilöstön välillä poissaolojen ennaltaehkäisemiseksi ja toimenpiteiden toteuttamiseksi. Ne on kirjattu koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelman kohtaan 2.5. Käytännössä rehtori tuo koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä suunnitelman päätettäväksi. Päävastuu poissaolojen seurannasta on opettajilla. Rehtori tulee mukaan, kun poissaoloja on kertynyt yli taulukon kolmannessa sarakkeessa esitetyn tuntimäärän. Huoltajan ja oppilaan kanssa käydyn keskustelun perusteella, päätetään, keneen oppilashuollon henkilöön otetaan yhteyttä ja kuka hoitaa asiaa esim. perhekeskukseen tai sairaalaan päin.

Mikäli luvattomat poissaolot jatkuvat huoltajiin yhteydenotosta ja /tai oppilaspalavereista huolimatta, tehdään huoli- ja/ tai lastensuojeluilmoitus.

Poissaolorajat ja puuttumismuodot seuraavan taulukon mukaisesti: luokka	soitto kotiin ja keskustelu miksi poissa (jos epäm. syy)	huoltajat koululle+kirjataan keskustelu	huoli-ilmoitus
1–2	heti	40 tuntia	80 tuntia
3–4	30 tuntia	60 tuntia	100 tuntia
5–6	50 tuntia	80 tuntia	120 tuntia
7–9	50 tuntia	120 tuntia	150 tuntia

Luokanvalvoja tai -opettaja myöntää luvan lyhytaikaiseen poissaoloon (1–3 päivää). Huoltajan tulee kysyä poissaoloon lupa etukäteen. Pidemmät luvat myöntää rehtori. Etukäteen tiedossa oleva poissaolo esimerkiksi matkaa varten haetaan kirjallisesti. Ostosreissut tehdään vapaa-ajalla.

Poissaolojen seuraamisen toimintamallin seuranta ja kehittäminen

Poissaoloihin liittyvää toimintamallin toimivuutta seurataan koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä ja henkilöstön kanssa vuosittain (suunnittelukokous). Mikäli kehitettävää löytyy, muokataan voimassa olevaa suunnitelmaa

Rääkkylän koulussa kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan järjestämällä yhteisiä työpajoja ja tapahtumia sekä retkiä. Näissä toiminnoissa eri luokka-asteiden oppilaat toimivat yhdessä. Rääkkylän koulussa toimivat kaikki luokat yhteisen katon alla, joten yhteinen toimiminen mm. ruokailussa ja välipaloilla kuuluu koulun arkipäivään. Koulun kerhotoiminnalla pyritään vahvistamaan oppilaiden yhteistyötä ja tarjoamaan erilaista tekemistä joko koulupäivän sisällä tai heti kouluajan jälkeen.

Poissaolojen ennaltaehkäiseminen koulun pienuus luo mahdollisuuden luoda luottavainen ilmapiiri, jotta kouluun voi tulla turvallisesti mielin. Uusi koulurakennus mahdollistaa terveelliset ja turvalliset puitteet opiskelulle. Kaverisuhteiden ylläpitämiseen kannustaminen ja ongelmatilanteiden nopea käsittelyminen sekä yhteydenotot huoltajiin toimivat ennaltaehkäisevinä toimenpiteinä.

Opiskeluhoitopalvelut tulevat Siunsoten kautta. Opiskeluhoitopalveluiden työntekijät kuuluvat koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään, jossa suunnitellaan poissaolojen ennaltaehkäisemistä, poissaoloihin puuttumista ja poissaolojen syiden selvittämistä koulun tasolla. Mikäli oppilaalle tulee paljon poissaoloja, rehtori tai opettaja kutsuu koolle oppilaskohtaisen oppilashuoltoryhmän. Tähän tapaamiseen voidaan kutsua myös Siunsoten muita työntekijöitä, mm. sosiaaliohjaajia.

Runsaiden poissaolojen yhteydessä rehtori tai opettaja ottaa suoraan yhteyttä kouluterveydenhoitajaan, joka omalta osaltaan selvittää poissaolojen syitä. Hän pystyy ohjaamaan oppilaan edelleen Siunsoten muihin palveluihin. Mikäli kouluterveydenhoitaja ei ole käytettävissä, oppilas ohjataan koulupsykologille tai -kuraattorille jatkotoimenpiteitä varten.

Poissaoloihin liittyvää toimintamallin toimivuutta seurataan koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä ja henkilöstön kanssa vuosittain (suunnittelukokous). Mikäli kehitettävää löytyy, muokataan voimassa olevaa suunnitelmaa.

Kunnan sisällä eri hallintokuntien välinen ja etenkin hyvinvointitoimen sisäinen yhteistyö on tiivistä. Oppilaille suunnitellaan yhdessä erilaista toimintaa. Rääkkylässä toimii perhekeskuksiimi (kunta, srk:nnat, Siunsote, yhdistykset), joka keskittyy järjestämään lapsille ja nuorille tapahtumia, mikä omalta osaltaan edistää lasten ja nuorten hyvinvointia kunnassamme. Seuranta ja kehittäminen tapahtuu yhteisissä neuvotteluissa.

Rääkkylän koulussa toimii oppilaskunta, jonka kautta yhteydenpitoa ja oppilaiden osallisuutta hoidetaan. Oppilaille voidaan tehdä myös sähköisiä kyselyitä oppilaita koskevista asioista.

Kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet on luoda luottamukselliset suhteet kodin ja koulun välille oppilaiden koulunkäynnin edistämiseksi. Järjestämiskäytäntöjä ovat Wilma-viestit, tekstiviestit, keskustelut (vanhempainvarit, arviointikeskustelut), palaverit, juhlat, tapahtumat, erilaiset kyselyt sekä muut erilaiset opettajakohtaiset käytännöt.

Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käytöstä on opetussuunnitelman liitteessä 3.

Toiminta-alueittain tapahtuva opiskelu

Toiminta-alueet, opetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetus järjestetään mahdollisuuksien mukaan luonnollisissa ympäristöissä. Jokaiselle oppilaalle asetetaan yksilölliset tavoitteet ja niihin pyritään HOJKS:n mukaisesti. Oppimisen tavoitteet tähtäävät arkielämään ja ympäristöön sopeutumisessa tarvittaviin taitoihin.

1. Motoriset taidot

Tavoitteena on vahvistaa kehontuntemusta sekä edistää karkea- ja hienomotoriikkaa. Opetukseen sisältyy erilaisia liikkumistapoja, kädentaitojen harjaannuttamista sekä silmän ja käden/jalan liikkeen yhdistämistä.

Osa-alueet:

Kehon tuntemus

Puhe-elinten motorijikka

Tasapaino ja koordinaatio

Karkeamotoriikka

Silmän-käden koordinaatio

Rytmitajun kehittäminen

Menetelmänä erilaisten aistiharjoitusten, artikulaatioharjoitusten, motoristen ratojen ja sensomotoristen harjoitteiden ja monipuolisten liikuntamuotojen käyttäminen. Työskentely eri välineitä ja materiaaleja hyväksikäyttäen. Kehorytmin harjoittelu musiikin avulla.

2. Kieli ja kommunikaatio

Tavoitteena on erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen, sekä itsensä ilmaiseminen joko puhuttua kieltä tai vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä käyttäen.

Osa-alueet

Kielellinen tietoisuus

Kielellinen luokittelu

Kuullun erottelu ja ymmärtäminen

Nimeäminen

Sanavaraston kehittäminen

Ei-kielellisen ilmaisun oppiminen

Puhuminen

Merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen ymmärtäminen

Menetelmänä monipuoliset kuunteluharjoitukset, kuvamateriaalin, pcs-kuvien, viittomien ja pictojen käyttö. Puhumisessa opetellaan avainsanoja tai äänteitä. Arjesta nousevia tilanteita hyödynnetään opetuksessa.

3. Sosiaaliset taidot

Tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen sosiaalisissa suhteissa.

Osa-alueet

Tunteiden tunnistaminen

Vuorovaikutustaidot

Kanssakäyminen

Itsehallintataidot

Leikki

Menetelmänä sosiaalisten tarinoiden käyttäminen. Tunteiden tunnistamisessa käytetään kuvamateriaalia. Arkipäivän tilanteiden opettelu ja harjoittelu. Mahdollistetaan leikkitilanteet oman ikäisten oppilaiden kanssa. Itsehallinnan harjoittamisen menetelmänä käytetään sovittuja merkkejä.

4. Päivittäisten toimintojen taidot

Tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osaamista niin, että hänestä kehittyy mahdollisimman omatoiminen. Harjaannuttaminen liittyy jokapäiväisiin liikkumis-ruokailu-pukeutumis- ja siisteyskasvatustilanteisiin.

Osa-alueet

Itsestä huolehtiminen

Työskentelyvalmiudet

Terveys ja turvallisuus

Vapaa-aika

Eläminen yhteisössä

Asuminen kotona

Menetelmänä käytetään jokapäiväinen säännöllinen ohjaaminen pcs-kuvien avulla. Monipuolisten käytännön harjoitteiden avulla opetetaan työskentelyvalmiuksia päivittäisissä toiminnoissa. Huoltajien kanssa suunnitellaan vapaa-ajan toimintoja.

5. Kognitiiviset taidot

Tavoitteena on, että oppilas pystyy toimimaan ympäristössä tarkoituksenmukaisesti yhdistämällä aistien välittämää tietoa mielekkäällä tavalla.

Osa-alueet:

Aistien stimulaatio

Ongelmanratkaisu

Syy-seuraussuhde

Avaruudelliset suhteet

Toiminnallinen oppimiskyky

Menetelmänä käytetään oppimisasiä ja konkreettisia materiaaleja. Aistien harjoittelu eri väylien kautta. Avaruudellisia suhteita harjoitellaan kouluympäristössä esim. portaissa liikkumalla ja erilaisten rakentelujen avulla

Toiminta-alueittain opiskelevat oppilaat opiskelevat osana kouluyhteisöä. He osallistuvat yhteisiin tapahtumiin tilaisuuksiin, työpajoihin, retkiin ja kaikkiin muihin koulun toimintoihin ja osallistamiseen edellytystensä puitteissa. Toiminta-alueittain opiskelevat pyritään ottamaan mukaan yleisopetuksen ryhmään tilannekohtaisesti.

Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaanohjaus ja tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus hoidetaan yleisopetuksen oppilaanohjauksen periaatteet huomioiden. Luokanopettajat ja opinto-ohjaaja huomioivat oppilaan HOJK:s yhteydessä kirjauksen oppilaanohjauksen tavoitteista ja tehostetusta oppilaanohjauksesta. Tehostetussa oppilaanohjauksessa oppilaalle järjestetään hänen edellytystensä mukaisia opiskelun ohjaamista, työssä oppimista ja koulutuskokeiluja. Tehostetussa oppilaan ohjauksen suunnittelussa on huoltajien ja oppilaan omat näkemykset tärkeitä. Ne huomioidaan suunnittelussa ja toteutuksessa ja arvioinnissa.

Joustava perusopetus

Joustavan perusopetuksen tarvetta tarkastellaan tapauskohtaisesti tilanteen niin vaatiessa.

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Se on tarkoitettu niille 7–9- luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista tai suurta koulumotivaation puutetta, sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta. Joustavan perusopetuksen tavoitteena on, että oppilas pystyisi suorittamaan perusopetuksen oppimäärän ja että häntä voitaisiin tukea toisen asteen koulutukseen siirtymisessä.

Opetus järjestetään koulussa oppilaan edellytykset ja tarpeet huomioiden lähiopetuksena ja osaksi työpaikoilla tai nuorten työpajalla ohjattuna opiskeluna. Opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja koulukuraattori suunnittelevat

yhdessä oppilaan, huoltajan ja työpaikan tai koulukokeilukoulun edustajan kanssa oppilaan opiskelun tavoitteet ja sisällöt eli oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma. Koulu sopii kirjallisesti opettajien ja työpaikalla opiskelua ohjaavien henkilöiden työnjaosta ja vastuista. Opinto-ohjaaja tai erityisopettaja on pääasiallisesti yhteydessä huoltajaan.

Oppilas käy koulussa sovitulla tunneilla ja/tai tenttii sovitut opintokokonaisuudet suunnitelman mukaisesti. Työpaikoilla tapahtuvan opetuksen aikana opettajat antavat oppilaalle opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen ja oppimistehtävät arvioidaan yhteistyössä opettajien ja työnohjaajan kanssa osana oppilaan arviointia.

Kunnassamme joustavaan perusopetukseen pääsee oppilas, jonka koulusuoriutuminen näyttää moniammatillisen oppilashuoltoryhmän arvion mukaan siinä määrin heikolta, että perusopetuksen oppimäärän suorittaminen ei näytä toteutuvan. Oppilaan ja huoltajan on kuitenkin haettava vapaamuotoisella hakemuksella joustavaan perusopetukseen. Hakemus osoitetaan rehtori-sivistystoimenjohtajalle, joka tekee asiasta hallintopäätöksen moniammatillisen pedagogisen ryhmän valmistelun ja suosituksen perusteella kuultuaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa tavoitekokonaisuuksittain etenevien oppilaiden opintojen etenemisen seurannan periaatteet.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevälle oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelmasta on käy ilmi oppilaan tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman toteutumista on arvioidaan tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevän oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista määrätään luvussa 6.

Tavoitekokonaisuuksittain etenevien oppilaiden opintojen etenemisen seurannasta vastaa tehtävään määrätty opettaja esim. opinto-ohjaaja, erityisluokanopettaja tai erityisopettaja. Tavoitekokonaisuudet on kirjattu laadittuun suunnitelmaan, joka tarkistetaan vähintään kerran lukuvuodessa. Tarvittaessa suunnitelmaa voidaan päivittää oppilaan edellyttämien tarpeiden mukaisesti. Suunnitelman laativat tehtävään määrätty opettaja, oppilas ja huoltaja yhdessä. Kukin tavoitekokonaisuus arvioidaan erikseen vähintään kerran vuodessa tai kokonaisuuden päättymisen yhteydessä. Arviointikeskustelu käydään oppilaan ja huoltajan kanssa vähintään kerran vuodessa, tarvittaessa useammin.

Tavoitekokonaisuuksittain etenevään opetukseen siirtymisestä hallintopäätöksen tekee rehtori.

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetus järjestetään lukuvuosittain sovitulla luokka-asteilla. Kunakin vuonna olevat yhdysluokat on kirjattu koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Yhdysluokkaopetusta annetaan pääsääntöisesti vuosiluokilla 0–6. Tällöin yhdysluokkaa opettavat esikoulun- tai luokanopettajat. Yhdysluokkaopetusta voi olla myös vuosiluokilla 8–9 valinnaisaineissa, jolloin opettajana toimivat aineen- tai tuntiopettajat. Keskeisenä toimintatapana on antaa samanaikaisesti opetusta eri luokka-asteilla opiskeleville. Oppiaineita pyritään opettamaan vuosiluokkaperiaatteella. Lukuaineissa opetusta voidaan antaa vuorokursseina käsiteltävinä opetussisältöinä.

Vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain hyvinvointilautakunnan hyväksymän tuntijaon mukaisesti.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksiä voidaan käyttää harvinaisten kielten ja uskontojen opettamisessa, mikäli omasta koulusta ei löydy opettajaa em. aineisiin.

Etäyhteyksiä voidaan hyödyntää myös erilaisissa työpajatoiminnassa tai projekteissa sekä koulun kerhotoiminnassa.

Etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa tavoitteena on tarjota opetusta niissä aineissa, projekteissa ja toiminnassa, joissa omassa koulussa ei pystytä itse järjestämään. Opetus toteutetaan koululla etäyhteyksin varustetussa luokassa joko opettajan tai koulunkäynninohjaajan valvomana. Opetus suunnitellaan yhteisissä palavereissa opetusta toteuttavien kesken. Rääkkylän koululla on viimesijainen vastuu etäopetuksen toteuttamisesta.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisesta sairaalaopetuksesta huolehtii Joensuun kaupunki.

Mikäli oppilas on ns. sairaalakoulussa, Rääkkylän koulun opettajat antavat tehtäviä sairaalakoulun jakson ajaksi. Sairaalakoulun opettaja huolehtii, että oppilas tekee annetut tehtävät vointinsa puitteissa. Opettajat arvioivat yhdessä sairaala jakson tavoitteiden toteutumisen.

Joensuun kaupunki huolehtii konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta, kun oppilas palaa omaan kouluun. Tällöin konsultatiivinen sairaalaopetuksen opettaja on yhteydessä omaan kouluun, jolloin sovitaan oppilaan palaamiseen liittyvistä käytänteistä. Konsultatiivisen sairaalaopetuksen opettaja vierailee omalla koululla ohjeistaen oppilaan kanssa tehtävistä toimista. Konsultatiivinen sairaalaopetuksen opettaja voi seurata tietyn aikaa, kuinka paluu omaan kouluun on sujunut.

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Perusopetuksen osaamista hakeva osoittaa erillisissä oppiainekohtaisissa kokeissa osaamisensa peruskoulun tavoitteiden osalta. Rääkkylän koulun aineen- ja tuntiopettajat laativat kokeet ja arvioivat tavoitteiden toteutumisen. Rehtori koordinoi kokeiden aikataulun.

Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan siirtyessä toisen opetuksen järjestäjän kouluun tai valtion oppilaitokseen, Rääkkylän koulu antaa erotodistuksen. Erotodistuksena voi toimia myös väli- tai lukuvuositodistus. Tarvittaessa voidaan pitää neuvottelu vastaanottavan koulun kanssa.

Tukea saavan oppilaan muut asiakirjat voidaan luovuttaa yksilöidyllä huoltajan suostumuksella.

Mikäli oppilas siirtyy koulukodissa, vastaanottokodissa tai keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa järjestettävään perusopetukseen, koulu antaa opetuksen kannalta välttämättömät tiedot opetuksen toteuttamiseksi uudessa paikassa. Tuen asiakirjat luovutetaan vain yksilöidyllä huoltajan suostumuksella.

Oppilaan palatessa takaisin omaan kouluun, pidetään lähettävän tahon kanssa neuvottelu, jossa käydään oppilaan tilanne läpi. Koululla tehdään tarvittavat toimenpiteet, esim. tukitoimet, mikäli tilanne edellyttää. Lisäksi sovitaan seurannasta lähettävän tahon kanssa.

6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

[Perusopetuslain](#) ja [-asetuksen](#) mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan oppiaineittain. Oppiaineen arviointi sisältää myös laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnin. Käyttäytyminen arvioidaan erikseen. [Toiminta-alueiden mukaisesti opiskelevan oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan toiminta-alueittain.](#)

Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen, itsearvioinnin sekä vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita (luku 6.2). Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytännöt, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa, joka on osa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. [Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.](#)

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettujen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. [Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.](#)

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositolustus, jota varten tehdään summatiivinen kokonaisarviointi siitä, missä määrin oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. [Lukuvuositolustukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.](#) Päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviointia ei merkitä.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, paitsi jos oppilaan oppimäärää on rajattu. Oppilaan lukuvuosiarviointi 6. vuosiluokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineiden opetuksen tavoitteisiin. Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteereitä. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen perusopetuksen oppimäärän päättyessä, ja arvioinnissa käytetään valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

[Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.](#)

Opettaja dokumentoi arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnin yleiset periaatteet luovat arviointikulttuurin perustan sekä formatiiviselle että summatiiviselle arvioinnille. Arvioinnissa noudatetaan seuraavia periaatteita.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa kohdennettuihin tavoitteisiin. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. [Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.](#)

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Koulun arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja koulussa on varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys. Opettajien yhteistyö on edellytys suunnitelmallisen ja johdonmukaisen arviointikulttuurin toteutumiselle.

Opettaja arvioi oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä monipuolisten näyttöjen perusteella. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa.

Arviointi on monipuolista

[Oppilaiden oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti.](#) Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin sekä tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, ellei oppimäärää ole rajattu. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Valtakunnalliset arviointikriteerit on laadittu kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavaan lukuvuosiarviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin valtakunnallisia arviointikriteerejä käyttäen.

Rajatun oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määritettyihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppiaineen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä rajataan vasta, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määritettyihin tavoitteisiin.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt otetaan arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa. Maahanmuuttotasaustaisten ja vieraskielisten oppilaiden oppimiseen ja osaamisen osoittamiseen vaikuttavat myös oppilaan perusopetuksessa opiskelema aika ja annettu tuki. Oppilaalle annetaan tilaisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan monipuolisesti kielivarojaan hyödyntäen. Päättöarvioinnin kriteereitä käytettäessä arvioidaan, missä määrin osaamisen osoittaminen edellyttää opetuskielen ja eri tiedonalojen kielten hallintaa.

6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi (formatiivinen arviointi) liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja palautteen antamiseen oppimisprosessista. Osaamisen arviointi (summatiivinen arviointi) puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määritettyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin, ellei oppiaineen oppimäärää ole rajattu.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa ja päättöarvioinnissa käytetään oppilaan osaamisen arvioinnissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja valtakunnallisia arviointikriteereitä. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulee myös laaja-alainen osaaminen arvioiduiksi.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, oppilaan oppimista ja osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointikriteerejä.

Jos oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan oppimista ja osaamista näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määritettyihin tavoitteisiin ja sisältöihin. Osaamisen tason määrittelyssä ei siis käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

Oppimäärä rajataan vasta, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta kykene saavuttamaan arvosanan 5 edellyttämää osaamista.

6.4. Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritettyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin sisältyvien työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutenaan, eikä käyttäytyminen tai siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineista saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata, oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnissa.

6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa hyvissä ajoin lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Ennen päätöstä luokalle jättämisestä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä. Erillisiä näyttöjä voidaan järjestää paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla

yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia.

Jos mahdollisuus erillisiin näyttöihin annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän opinnot, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

[Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.](#)

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

[Oppilas voi edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain.](#)

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen. Lukuvuositodistukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta. Tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä määrätään luvussa 5.4.3.

6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

[Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänskatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.](#) Lukuvuositodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin

oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–6 ja 7–9 yhtenäisistä, vähintään kahden vuosiviikkotunnin (2 vvt) laajuisista valinnaisten aineiden oppimääristä annetaan numeroarvosana ja alle kahden vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisten aineiden oppimääristä annetaan hyväksytty- tai hylättymerkintä.

6.8. Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviä päättöarvioinnin kriteereitä.

Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on kohdennettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänskatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltäviä eri kielen oppimääriä. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus - oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten A1-oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitettulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida.

Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

Yhteisten taito- ja taideaineiden päättöarviointi

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous.

Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat vuosiluokilla 7–9 yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty-hylätty. Päättötodistuksen saamisen edellytyksenä on hyväksytty suoritus kaikista oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvista opinnoista. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa syventävässä valinnaisessa aineessa vuosiluokilla 7–9 osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen.

Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi

[Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava](#) oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän kaikkiin tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Kun oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan osaamista näissä oppiaineissa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa suhteessa hänelle määriteltuihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin. **Mikäli oppimäärä on rajattu, oppilas ei voi saavuttaa välttävää osaamista eli arvosanaa 5 korkeampaa arvosanaa.**

Rajattujen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden päättöarvioinnissa annetaan hyväksytystä suorituksesta numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin

[Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole terveydellisistä syistä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.](#) Vapautuksen päätyttyä oppilaan opiskelu järjestetään ja arviointi toteutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppilas pystyy osoittamaan osaamistaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Jos oppilas on luvottomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltuihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä.

[Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle, ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.](#)

6.11. Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 lukuvuositodistuksiin, erotodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan kaikissa oppiaineissa joko sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen

mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositolistuksissa, erotolistuksissa ja mahdollisissa välitolistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötolistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan erotolistuksessa sekä välitolistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan tolistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositolistuksissa vuosiluokilla 4–8 ja mahdollisissa välitolistuksissa vuosiluokilla 4–9. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan tolistuksen liitteenä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan tolistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto tolistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Päättötolistukseen merkitään arvosana 5*.

Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

Lukuvuositolistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositolistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötolistuksen. Lukuvuositolistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositolistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestä luokalle.

Kun tolistuksessa käytetään numeroarvosanaa, tolistukseen merkitään myös arviointiasteikko.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositolistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Tolistukseen merkitään sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko.

Lukuvuositolistuksissa ja mahdollisissa välitolistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään tolistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan tolistuksen liitteenä.

Uskonnon tai elämäkatsomustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään lukuvuositolistukseen muodossa “uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään tolistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä tolistuksiin.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Tavoitekokonaisuuksittain etenevälle oppilaalle kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien opintokokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, lisätään sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan. Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla oppilaan mahdollisesta osallistumisesta muuhun järjestettyyn opetukseen tai ohjattuun toimintaan
- 7. ja 8. luokkien lukuvuositodistuksen lisätietoihin maininta oppilaanohjauksesta, mikäli oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten samoin perustein kuin päättötodistus.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika

- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.
-

Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositolistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- merkintä siitä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Päättöarvioinnissa arvioitavan oppimäärän laajuudeksi merkitään vuosiluokkien 7–9 opintojen laajuus vuosiviikkotunteina. Perusopetusta täydentävien saamen kielen, romanikielen ja oppilaan oman äidinkielen opinnoista mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, päättötodistuksessa hyväksytystä suorituksesta annetaan numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä. Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen. Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän vuosiluokilla 7–9, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”. Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa [erityisessä tutkinnossa](#) tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

[Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa](#). Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä

3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

6.13. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion tai numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen toimintatavat
- todistusten mahdolliset liitteet.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

Rääkkylän kunnassa/koulussa:

Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta

Arvioinnissa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa tiedottamalla tulevista kokeista ja niiden tuloksista sähköisellä kanavalla. Lisäksi opettajat antavat tiedon arvioinnin perusteista huoltajien kanssa käydyissä vanhempainvarteissa ja arviointikeskusteluissa. Arviointikeskustelut käydään ainakin 2., 6. ja 7. luokan kevätlukukaudella. Myös muilla luokilla voidaan opettajan harkinnan mukaan käydä arviointikeskusteluja.

Mikäli oppilas on vaarassa saada ehdot, koteihin lähetetään oppilaan lukekehoitus ja keskustellaan huoltajan kanssa, miten ehdot ovat estettävissä. Mikäli oppilas saa ehdollisen arvioinnin, huoltajille ilmoitetaan asiasta ja sovitaan, miten ehdot suoritetaan.

Arvioinnista tiedottamisen muodot

Huoltajille tiedotetaan arvioinnista sähköisellä kanavalla, vanhempainilloissa ja arviointikeskusteluissa tai muussa keskustelussa. Kunnan internet-sivuilla on koulun opetussuunnitelma, josta huoltajat voivat tarkastella oppimiselle asetettuja tavoitteita. Lukuvuosisuunnitelmaan on kirjattu vuosittaiset laaja-alaisen ja toimintakulttuurin painotukset sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien sisällöt. Lukuvuosisuunnitelma on luettavissa kunnan internet-sivuilla. Se lähetetään kommenteille ja tiedoksi huoltajille.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas noudattaa sovittuja sääntöjä ja sopimuksia, miten oppilas huomioi muut kouluyhteisön jäsenet sekä ympäristön ja miten oppilas osoittaa vastuuntuntoa sekä ylläpitää työrauhaa. Oppilaan käyttäytymisen arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan ikäkaus.

Erinomainen 10

Oppilas

- käyttäytyy yhteisesti sovittujen sääntöjen ja sopimusten mukaan*
- toimii ystävällisesti kaikkia kouluyhteisön jäseniä kohtaan*
- vaikuttaa positiivisella esimerkillä muihin oppilaisiin ja oppimistilanteisiin*
- luo ja ylläpitää työrauhaa*
- osoittaa oma-aloitteisuutta ja vastuuntuntoa eri tilanteissa*
- huolehtii ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja tiloista tunnollisesti.*

Kiitettävä 9

Oppilas

- käyttäytyy yhteisesti sovittujen sääntöjen ja sopimusten mukaan*
- toimii ystävällisesti kouluyhteisön jäseniä kohtaan*
- ylläpitää työrauhaa*
- osoittaa oma-aloitteisuutta ja vastuuntuntoa eri tilanteissa*
- huolehtii ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja tiloista.*

Hyvä 8

Oppilas

- käyttäytyy pääsääntöisesti yhteisesti sovittujen sääntöjen ja sopimusten mukaan
- tulee yleensä toimeen kouluyhteisön jäsenten kanssa
- huolehtii omalta osaltaan työrauhasta
- osoittaa useimmiten oma-aloitteisuutta ja vastuuntuntoa eri tilanteissa
- huolehtii pääsääntöisesti ympäristöstä sekä yhteisistä tehtävistä ja tiloista.

Tyydyttävä 7

Oppilas

- rikkoo ajoittain yhteisesti sovittuja sääntöjä ja sopimuksia
- joutuu toisinaan vaikeuksiin muiden kouluyhteisön jäsenten kanssa
- häiritsee ajoittain työrauhaa
- suhtautuu toisinaan välinpitämättömästi ympäristöön sekä yhteisiin tehtäviin ja tiloihin.

Kohtalainen 6

Oppilas

- rikkoo toistuvasti yhteisesti sovittuja sääntöjä ja sopimuksia
- joutuu toistuvasti vaikeuksiin muiden kouluyhteisön jäsenten kanssa
- häiritsee usein työrauhaa
- suhtautuu usein välinpitämättömästi ympäristöön sekä yhteisiin tehtäviin ja tiloihin.

Välttävä 5

Oppilas

- rikkoo jatkuvasti yhteisesti sovittuja sääntöjä ja sopimuksia
- ei tule toimeen muiden kouluyhteisön jäsenten kanssa
- häiritsee jatkuvasti työrauhaa
- laiminlyö ympäristöä sekä yhteisiä tehtäviä ja tiloja.

Hylätty 4

Oppilas

- käyttäytyy normaalissa kouluyhteisössä täysin sopimattomasti.

Valinnaisten aineiden arviointi

Valinnaisten aineiden arviointi arvioidaan vastaavan aineen tavoitteiden mukaan.

Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Opinnoissa edetään pääsääntöisesti vuosiluokittain, ellei oppilaalle ole tehty muuta päätöstä opinnoista etenemisestä.

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuottansa koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on hylätty. Mikäli oppilaalla on vaarana saada ehdot, hänelle annetaan hyvissä ajoin, vähintään kuukautta ennen, lukukehoitus, jotta hän pystyisi osoittamaan osaamisensa. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritushallinnointi annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan koulutyön päätyttyä tehdä lukuvuositolustuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Oppilas voi esittää osaamisensa ehdolliseen päätökseen liittyen erillisessä kokeessa. Koe pidetään kesäkuussa juhannuksen jälkeisellä viikolla. Kokeen tarkemman ajankohdan sopii oppilaan huoltajien kanssa koetta valvomaan tuleva opettaja.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti¹. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hän eroaa koulusta.

Sanallisen arvion tai numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa

Opintojen aikana pyritään monipuoliseen arviointiin. Tarvittaessa voidaan järjestää oppilaalle vaihtoehtoisia

keinoja osoittaa oma osaamisensa. Palautteen on oltava jatkuvaa ja sillä pyritään kannustamaan oppilasta ja edistämään oppimista. Itsearviointia harjoitellaan jokaisella vuosiluokalla eri tavoilla.

Syyslukukauden päätyttyä oppilaalle annetaan välitodistus ja kevätlukukauden päätyttyä lukuvuositolustus.

Toisen ja kuudennen vuosiluokan päätteeksi sekä kahdeksannen luokan aikana tarjotaan mahdollisuus arviointikeskusteluun, jossa mukana ovat oppilas, huoltaja(t), luokanopettaja/ luokanvalvoja sekä tarvittaessa lapsen opetukseen osallistunut erityisopettaja.

Vuosiluokilla 1–2 arvioidaan sanallisesti äidinkielen ja matematiikan osaaminen sekä käyttäytymisen osa-alueita käyttäen neliportaista asteikkoa.

Vuosiluokilla 3–4 oppiaineet sekä käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti käyttäen neliportaista asteikkoa.

Vuosiluokasta 5 alkaen oppiaineet sekä käyttäytyminen arvioidaan numeerisesti.

Vuosiluokilla 7–9 oppiaineet mukaan lukien valinnaiset aineet sekä käyttäytyminen arvioidaan numeerisesti.

Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Valinnaisista oppiaineista annetaan arviointi, mikäli sen tuntimäärä on kaksi vuosiviikkotuntia.

Valinnaisaineet arvioidaan kyseisen aineen asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Valinnaisaineet arvioidaan numeerisesti.

Välitodistukset

Opintojen aikana pyritään monipuoliseen arviointiin. Tarvittaessa voidaan järjestää oppilaalle vaihtoehtoisia keinoja osoittaa oma osaamisensa. Palautteen on oltava jatkuvaa ja sillä pyritään kannustamaan oppilasta ja edistämään oppimista. Itsearviointia harjoitellaan jokaisella vuosiluokalla eri tavoilla.

Syyslukukauden päätyttyä oppilaalle annetaan välitodistus ja kevätlukukauden päätyttyä lukuvuositolustus.

Toisen ja kuudennen vuosiluokan päätteeksi sekä kahdeksannen luokan aikana tarjotaan mahdollisuus arviointikeskusteluun, jossa mukana ovat oppilas, huoltaja(t), luokanopettaja/ luokanvalvoja sekä tarvittaessa lapsen opetukseen osallistunut erityisopettaja.

Vuosiluokilla 1-2 arvioidaan sanallisesti äidinkielen ja matematiikan osaaminen sekä käyttäytymisen osa-alueita käyttäen neliportaista asteikkoa.

Vuosiluokilla 3-4 oppiaineet sekä käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti käyttäen neliportaista asteikkoa.

Vuosiluokasta 5 alkaen oppiaineet sekä käyttäytyminen arvioidaan numeerisesti.

Vuosiluokilla 7-9 oppiaineet mukaan lukien valinnaiset aineet sekä käyttäytyminen arvioidaan numeerisesti.

Erityisen tutkinnon suorittamisen toimintatavat

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa². Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat:

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta

2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Erityisen tutkinnon kokeista huolehtivat Rääkkylän koulun aineen- ja tuntiopettajat. Kun oppilas on osoittanut osaamisensa perusopetuksen tavoitteiden osalta, hänelle voidaan antaa peruskoulun päättötodistus, joka allekirjoittaa rehtori.

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat kestävä pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevinä ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan, ne suunnitellaan ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulukäynnin tuen tarpeensa tunnustetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

7.1. Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta. Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään.

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä

tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. [Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava](#). Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

[Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä](#). Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhuolto on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhuoltopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. [Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa](#).

Opiskeluhuollosta määrätään tarkemmin luvussa 8.

7.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

[Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa](#). Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. [Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa](#). Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

[Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä](#) tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

7.3. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita

eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät. Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

7.4. Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä. Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. [Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös.](#)

[Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.](#) Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveystalv palveluja.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

[Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan.](#)

Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskeluteknikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

[Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat.](#) Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. [Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.](#)

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa

hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. [Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.](#)

Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

[Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa.](#) Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.
-

[Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.](#)

Tukea koskeva päätös

[Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista.](#) Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

[Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20 i §:n perusteella. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheutonta viivytyksiä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa.](#)

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. [Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta.](#)

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamisesta koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. [Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä.](#)

[Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta.](#)

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai -vuoden pituista jaksoa. Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. [Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena.](#)

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. [Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena.](#)

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

[Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena.](#) Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. [Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.](#) Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

[Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa.](#)

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. [Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.](#)

Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

[Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista.](#) Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokakohtaisten avustajapalvelujen avulla. [Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.](#)

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista

avustajapalveluista. [Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös.](#)

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös [opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet](#), joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitettut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. [Niihin oppilaalla on oikeus lääkinällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti.](#)

[Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä](#), ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. [Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä.](#)

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.5. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. [Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa.](#) Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskeluteknikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

[Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä.](#) Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

[Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.](#)

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. [Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.](#)

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määritettyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päätötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

[Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.](#)

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä
[Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä.](#)

Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

[Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä.](#) Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. [Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös](#)

[perusopetuslain 20 h §:ssä säädettyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheutonta viivytystä.](#)

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

[Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.](#)

7.6. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

[Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös.](#) Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. [Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.](#)

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. [Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakaisen opetussuunnitelman sijaan.](#) Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

[Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun. Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain.](#)

[Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä tilapäisestä vapauttamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheutonta viivytystä.](#)

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä

ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. [Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa.](#)

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -amatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

[Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.](#)

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

[Jos perusopetuslaissa tarkoitettulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin \(pidennetty oppivelvollisuus\). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.](#)

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. [Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen.](#)

7.7. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

[Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.](#)

Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

7.8. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla

tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä. [Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle.](#) Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

7.9. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 7 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan. Siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut
 - rehtorin vastuut
 - lukuvuosisuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
 - toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
 - perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt
 - pienryhmien koko ja muodostaminen
- ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut
- oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu
 - yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa
 - opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet
- oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut

Rääkkylän kunnassa/koulussa:

Rääkkylän koulussa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen toteuttamisen johtava periaate on, että järjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaslähtöisesti. Koulussa panostetaan varhaiseen ja oikea-aikaiseen tukeen. Opetusjärjestelyt suunnitellaan opettajien, koulunkäynninohjaajien ja oppilashuollon henkilöstön kanssa yhteisissä suunnittelukokouksissa ja

pienempien ryhmien, mm. erityisopettajat ja rehtori) kanssa. Opetusjärjestelyjen ja eri suunnitelmien päivittämisen kokonaisvastuu on rehtorilla. Käytännön toteuttamisvastuu on opettajilla ja ohjaajilla.

Rehtori vastaa koulun toiminnan kokonaisuudesta, opetusjärjestelyistä, resurssoinnista, työn organisoinnista, suunnitelmien päivittämisestä ja tiedottamisesta. Rehtori voi määrätä tehtäviä alaisilleen.

Lukuvuosisuunnitelmaesityksen laatii rehtori. Lukuvuosisuunnitelma tarkennetaan lukuvuoden ensimmäisessä suunnittelupäivässä opettajien ja koulunkäynninohjaajien kanssa. Tarkentamisen periaatteena on, että suunnitelmassa on huomioitu opetuksen järjestämisen kannalta oleelliset asiat, opetussuunnitelman perusteet ja Perusopetuslaki. Lukuvuosisuunnitelma käydään läpi oppilaiden kanssa. He voivat ottaa kantaa suunnitelmaan. Lukuvuosisuunnitelma lähetetään huoltajille kommentoitavaksi. Hyvinvointilautakunta vahvistaa lukuvuosisuunnitelman.

Mikäli todetaan, että ryhmäkohtainen tuki ei ole ollut riittävää, luokan- tai tuntiopettaja ja/tai erityisluokanopettaja ja/tai erityisopettaja laatii oppilaalle arvion tuen tarpeesta. Opettaja on yhteydessä huoltajaan. Tarvittaessa pidetään neuvottelu, jossa mukana oppilas, huoltaja, opettaja (t) ja muut kutsutut asiantuntijat. Vastuu tuen arvion tekemisestä, asian käsittelemisestä huoltajan ja oppilaan kanssa sekä tarvittavien yksilöityjen lupien ja asiakirjojen pyytämisestä ja asianmukaisesta säilyttämisestä on opettajalla. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä, joka toimii myös pedagogisena ryhmänä, käsittelee oppilaan tukea koskevan arvion ja tekee alustavan päätöksen oppilaan siirtämisestä oppilaskohtaiseen tukeen. Lopullisen päätöksen oppilaan siirtämisestä oppilaskohtaiseen tukeen tekee rehtori kuultuaan oppilasta ja hänen huoltajaansa. Tarvittaessa rehtori voi pyytää asiantuntijalausunnon.

Rääkkylän koulu on yhtenäiskoulu, jossa toimii esiopetus. Mikäli esikoulun oppilas saa tukea, hän jatkaa saman tuen saamista siirryttyään perusopetukseen. Tukeen liittyvä tiedonsiirto tapahtuu esikoulun keväällä pidettävässä koulun ja huoltajien yhteisessä arviointikeskustelussa, jossa vastaanottava luokanopettaja ja tarvittaessa erityisluokanopettaja ovat mukana. Mikäli tukeen tulee muutoksia, asia etenee em. kappaleessa linjatussa järjestyksessä. Käytännössä linjaukset on jouheva tehdä, sillä sama erityisluokanopettaja on oppilaan tuen antamisessa mukana jo varhaiskasvatuksesta lähtien.

Pienryhmäopetusta järjestetään annettujen määräysten mukaisesti. Käytännössä varsinaista pienryhmää ei Rääkkylän koulussa ole. Mikäli oppilas tarvitsee pienryhmäopetusta, hän on erityisluokanopettajan ryhmässä. Jos pienryhmää tarvitaan, erityisluokanopettaja opettaa sitä. Pienryhmään voidaan ottaa enintään kymmenen oppilasta.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen suunnittelu tehdään lukuvuotta edeltävänä keväänä, jotta tuki pystytään resursoimaan luokkakohtaisesti lain määäämien raamien puitteissa. Kunkin kuluneen lukuvuoden arvioinnin perusteella tehdään suunnitelma, joka vahvistetaan uuden lukuvuoden suunnittelupäivänä. Periaatteena ryhmäkohtaisen tukimuodon resurssoinnille ovat luokkakohtainen oppilasmäärä, tukea tarvitsevien oppilaiden määrä ja onko luokka yhdysluokka. Tuen riittävyttä arvioidaan pitkin lukuvuotta. Koska Rääkkylän koulu on pieni koulu, tuen kohdentamista voidaan joustavasti muuttaa kesken lukuvuoden. Tuen riittävyden arvioivat opettajat ja pedagoginen ryhmä. Huoltajilta tullut palaute huomioidaan arvioinnissa. Tuen arvioinnin päävastuu on opettajilla.

Oppilaskohtaisen tuen koskeva päätöksen valmistelu: Mikäli todetaan, että ryhmäkohtainen tuki ei ole ollut riittävää, luokan- tai tuntiopettaja ja/tai erityisluokanopettaja ja/tai erityisopettaja laatii oppilaalle arvion tuen tarpeesta. Opettaja on yhteydessä huoltajaan. Tarvittaessa pidetään neuvottelu, jossa mukana oppilas, huoltaja, opettaja (t) ja muut kutsutut asiantuntijat. Vastuu tuen arvion tekemisestä, asian käsittelemisestä huoltajan ja oppilaan kanssa sekä tarvittavien yksilöityjen lupien ja asiakirjojen pyytämisestä ja asianmukaisesta säilyttämisestä on opettajalla. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä, joka toimii myös pedagogisena ryhmänä, käsittelee oppilaan tukea koskevan arvion ja tekee alustavan päätöksen oppilaan siirtämisestä oppilaskohtaiseen tukeen. Lopullisen päätöksen oppilaan siirtämisestä oppilaskohtaiseen tukeen tekee rehtori kuultuaan oppilasta ja hänen huoltajaansa. Tarvittaessa rehtori voi pyytää asiantuntijalausunnon.

Oppilaskohtaista tukea koulun tasolla arvioidaan sekä koulun opettajakokouksissa että huoltajilta ja oppilailta tulleen palautteen perusteella. Yksittäisen oppilaan oppilaskohtaista tukea arvioidaan vuosittain huoltajien ja oppilaan kanssa käydyssä arviointikeskustelussa. Arvioinnissa tulleet seikat voidaan huomioida seuraavan vuoden tuen suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Oppilashuoltohenkilöstö on avainasemassa, kun tehdään yhteistyötä oppilaiden tukeen liittyvissä asioissa. Oppilashuoltohenkilöstö kuuluu sekä pedagogiseen ryhmään kuin oppilashuoltoryhmiin. Oppilashuoltoon liittyvää arviointia tehdään vuosittain ja lukuvuoden päättyessä linjataan seuraavan lukuvuoden kehittämiskohteet. Yhteistyön periaatteena on, että kaikki koululla toimivat joustavasti oppilaiden hyväksi.

Mikäli oppiaineen oppimäärästä ja/ tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista joudutaan tinkimään, aloitteen tekee joko opettaja, huoltaja tai oppilas. Ennen tavoitteista poikkeamista opettaja tekee arvioinnin annetun tuen riittävyydestä ja oppiaineen tavoitteiden saavuttamisesta. Arvio käsitellään pedagogisessa ryhmässä, jossa mm. kuullaan koulupsykologin näkemystä asiassa. Opettaja käy huoltajan ja oppilaan kanssa keskustelun, jossa asianosaisia kuullaan. Samalla huoltajille ja oppilaalle kerrotaan, mitä oppimäärän tavoitteista tinkiminen tarkoittaa ja miten oppiaine tällöin arvioidaan. Päätöksen oppiaineen oppimäärästä tai paikallisten tavoitteiden tinkimisestä tekee pedagoginen ryhmä.

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntee säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, **tuen kolmiportaisuudesta** sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta (katso oppilashuollon osio).

8 Opiskeluhoolto

Tässä luvussa määrätään [perusopetuslain mukaisesti](#) opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta.

Tässä luvussa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös [Helsingin kaupunkia](#). [Opiskeluhoollolla tarkoitetaan](#) oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilaalla on [oikeus](#) saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon [lapsen edun ensisijaisuus](#). [Opiskeluhoolto toteutetaan](#) opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi [oppilailta on oikeus](#) opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhooltopalvelut järjestetään [lähipalveluna](#), jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa [monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä](#). [Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä](#) koulujen ja opiskeluhooltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on [terveydenhuoltolain](#) mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän [opiskeluhooltosuunnitelma](#) korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (*omavalvonta*) sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhooltosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan.

Opiskeluhooltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten [hyvinvointisuunnitelmaan](#).

[Opetuksen järjestäjä vastaa](#) siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5):

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot

ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan [opiskeluhoitopalvelujen riittävyys](#) huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjassa.

Arvio opiskeluhoiton kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoiton yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotilaisien oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoiton edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. [Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä.](#) Koulun henkilökunnalla on ensisijainen [vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista](#).

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- [poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään](#) perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- [yhteistyö ja käytänteet](#) kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

[Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla](#) tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoiton kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan [suostumukseen](#). [Oppilaan osallisuus ja mielipiteet](#) otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia [säännöksiä](#).

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaan [ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin](#) (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- [opiskeluhoitokertomusten](#) laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille
- [tarvittavan opiskeluhoillon järjestäminen](#) kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- opettajan laajaan [terveystarkastukseen](#) luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa
- oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten [yhteinen tehtävä](#). Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoillon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoilossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen [osallisuus](#) opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen
- koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoillon [monialainen yhteistyö](#) oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta [tiedottaminen](#) oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Rääkkylän kunta/koulu:

Rääkkylän koulun oppilashuolto on kuvattu opetussuunnitelman liitteenä olevassa koulukohtaisessa opetussuunnitelman liitteessä 1. Opetuksen järjestäjän oppilashuillon suunnitelma on opetussuunnitelman liitteessä 6.

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus [turvalliseen opiskeluympäristöön](#), johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin [velvoite ilmoittaa](#) tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa [suunnitelmia](#).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

[Rääkkylän koulun suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on opetussuunnitelman liitteessä 2. Rääkkylän koulun kriisisuunnitelma on opetussuunnitelman liitteessä 4.](#)

OPETUSSUUNNITELMAN LIITTEET

OPS:N LIITE 1

Rääkkylän koulu

KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

Rääkkylän koulun oppilashuollon suunnitelma on osa koulun esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Se on tehty uudistuneen oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) perusteella. Tarkemman määräyksen laissa määritellyistä asioista on tehty opetushallituksen määräyksen (4/011/2014) perusteella. Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelman päivitys otetaan käyttöön 1.8.2025 alkaen.

Oppilashuollon kokonaisuudella tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä.

Koulukohtaisessa oppilashuollon suunnitelmassa puhutaan oppilashuollosta, sillä kysymyksessä on esi- ja perusopetusikäiset oppilaat. Suunnitelmassa käytetyissä käsitteissä oppilashuollon ohjausryhmällä tarkoitetaan laajempaa useamman koulutuksenjärjestäjän muodostamaa ryhmää, jonka tehtävänä on oppilas- ja opiskeluhuollon yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi. Koulukohtaisella oppilashuoltoryhmällä tarkoitetaan Rääkkylän koulussa toimivaa monialaista oppilashuoltoryhmää, jonka tehtävä on vastata koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämisestä ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseen liittyvistä asioista huolehtii yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä.

Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman liitteenä on oppilashuoltokertomus sekä yksilöidyn suostumuksen kaavake.

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Rääkkylän koululla esi- ja perusopetuksessa opiskelee n.100 oppilasta. Oppilashuollon kokonaistarvetta on tarkasteltu Kouluterveyskyselyn 2023 sekä lukuvuonna 2024-2025 käytettyjen oppilashuollon palvelujen perusteella.

Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan kouluterveydenhoitajan, -lääkärin, -psykologin ja -kuraattorin palveluihin pääsy on parantunut. Toisaalta opiskeluun liittyvät vaikeudet, perheen yhteiset hetket ja läheisten ystävyssuhteiden puute edellyttävät, että oppilashuollon palveluverkosto on toimiva.

Rääkkylän koululla oppilashuollon kokonaistarve painottuu kouluterveyden- ja hammashuollon palveluihin. Oppilaiden oppilashuoltopalveluihin sisältyy lisäksi koululääkärin säännölliset tarkastukset, koulukuraattorin ja -psykologin palvelut, erityissairaanhoidon sekä

kehitysvammapalvelut. Oppilashuollon kaikki palvelut ovat yhdenvertaisesti kaikkien oppilaiden saatavilla.

1.1. Oppilashuollon palveluiden järjestäminen, työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö

Sosiaali- ja terveyspalveluista ml. oppilashuoltopalveluista huolehtii SiunSote seuraavasti:

Kouluterveydenhoitaja koululla 1-2 päivänä viikossa. Muina koulupäivinä terveysasemalta tai sähköisesti saa terveys- ja sairaanhoidon palvelut. Kouluterveydenhoitaja tekee vuosittaiset terveystarkastukset kaikille ikäluokille.

Koululääkärin tarkastukset ovat viides- ja kahdeksaluokkalaisille. Tarvittaessa koululääkärin vastaanotolle pääsee terveyskeskuspäivystyksen tai kouluterveydenhoitajan kautta.

Koulutapaturmien hoitaminen huolehditaan Rääkkylän terveysasemalla, josta tarvittaessa oppilas lähetetään jatkohoitoon Pohjois-Karjalan keskussairaalaan.

Koulukuraattori on koululla tavattavissa joka viikko. Kiireellisissä tilanteissa otetaan yhteys puhelimella.

Koulupsykologi on tavattavissa koululla kerran viikossa tai tarvittaessa.

Mielenterveys- ja terapiapalveluihin pääsee kouluterveydenhoitajan tai -lääkärin lähetteellä. Palveluja tuottaa SiunSote.

Hammashuollon palvelut tarjotaan liikkuvina palveluina sekä Kiteen terveysasemalla sijaitsevassa hammashoitolassa. Oikomishoito on Siilaisen terveysasemalla Joensuussa. Oppilailla on suun terveydenhoidon tarkastukset vuosiluokilla 1,3,5 ja 8 liikkuvina palveluina.

Kehitysvammapalvelut hoitaa SiunSote.

1.1. Oppilashuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin oppilaisiin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan

Oppilashuollon palveluja kohdennetaan oppilaisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Aloitteen oppilaan oppilashuollollisista toimenpiteistä tekee oppilas, huoltaja, opettaja, kouluterveydenhoitaja, kuraattori tai joku oppilashuoltoon liittyvä asiantuntija. Tarvearvioinnin perusteella aloitetaan tarvittavat toimenpiteet.

Mikäli tulee esille tilanteita, jolloin oppilashuollon toimia kohdennetaan kouluyhteisöön tai yhteistyöhön liittyviin tehtäviin, keskeinen toimija on kouluterveydenhoitaja yhteistyössä koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän kanssa.

Oppilashuollon kehittämisestä ja seurannasta vastaa rehtori yhdessä oppilaitoskohtaisen monialaisen oppilashuoltoryhmän kanssa.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

2.1. Oppilashuollon ohjausryhmä

Oppilashuollon ohjausryhmä toimii Siunsoten alueellinen oppilashuollon ohjausryhmä. Rääkkylästä siihen kuuluu rehtori-sivistystoimenjohtaja. Oppilashuollon ohjausryhmä kokoontuu kahdesta neljääni kertaa vuodessa tai tarvittaessa. Oppilashuollon ohjausryhmän puheenjohtajuuden hoitaa Siunsoten palvelupäällikkö.

2.2. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa oppilaitoksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori-sivistystoimenjohtaja, vastuuopettaja, erityisopettajat, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja -psykologi. Rehtori-sivistystoimenjohtaja toimii kokoonkutsujana, puheenjohtajana ja asioiden valmistelijana.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu kuukausittain koulun toimiessa. Lukuvuoden ensimmäisessä kokouksessa sovitaan toiminnan tavoitteet, toiminnan sisältö ja toteuttamisaikataulu. Kevätlukukauden ensimmäisessä kokouksessa suunnitellaan arviointi ja arvioinnin aikataulu. Lukuvuoden viimeisessä kokouksessa käydään läpi arvioinnin tulokset ja suunnitellaan tulosten pohjalta seuraavan lukuvuoden kehittämiskohteet.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän ohella Rääkkylän koulussa toimii pedagogisen tuen ryhmä, jonka ensisijaisena tehtävänä on huolehtia oppilaiden pedagogisista asioista mm. kolmiportaisesta tuesta. Pedagogisen tuen ryhmään kuuluvat rehtori-sivistystoimenjohtaja, vastuuopettaja, erityisopettajat, koulukuraattori- ja terveydenhoitaja sekä koulupsykologi. Pedagogisen ryhmän kokoukseen kutsutaan tarvittaessa myös luokanopettaja ja –valvoja.

2.3. Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä, oppilaan ohjauksessa, kouluympäristön terveyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa sekä terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä tekee yhteistyötä kunnan hyvinvointitoimen palveluita tuottavien tahojen ja SiunSoten kanssa. Muita yhteistyötahoja ovat, eri lasten ja nuorten hyvinvointia seuraavat monialaiset ohjausryhmät, esim. Keski-Karjalan nuorisolain mukainen monialainen ohjausryhmä, seurakunnat ja kunnan alueella toimivat järjestöt.

Yhteistyötahojen kanssa järjestetään toimintapäiviä ja koulutuksia. Tarvittaessa kutsutaan asiantuntijoita koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän kokouksen kuultavaksi.

Koulukohtainen oppilashuolto tekee oppilaan ohjauksessa yhteistyötä opinto-ohjaajan, opetushallituksen, toisen asteen oppilaitosten, avin sekä te-palvelun kanssa koulutuksiin osallistumalla, perehtymällä opetushallitukselta, avilta ja te-palvelulta saatuihin materiaaleihin. Koulutuksen niveltämisessä opinto-ohjaaja osallistuu siirtopalaveriin yhdessä huoltajien kanssa. Tietojen luovutukseen pyydetään huoltajalta yksilöity suostumus.

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa koulukohtainen oppilashuoltoryhmä tekee yhteistyötä Rääkkylän kunnan ympäristötoimen, työsuojelun, työ- ja kouluterveyspalvelujen sekä ympäristöterveydenhuollon (Siunsote) kanssa.

Kouluterveydenhoitaja pitää vuosittain terveystiedon tunnin eri aiheista. Lisäksi järjestetään ravitsemusterapeutin ja muiden asiantuntijoiden tunteja yhteistyössä terveystiedon opettajan kanssa.

Terveysten teemapäiviä sekä päihdekasvatusta järjestetään yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja päihdetyön ohjausryhmän kanssa säännöllisesti lukuvuosittain. Tarvittaessa kutsutaan asiantuntijoita paikalle.

2.4. Järjestyssäännöt

RÄÄKKYLÄN KOULUN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Nämä ovat Rääkkylän koulun järjestyssäännöt. Järjestyssäännöissä voi olla eri määräyksiä ja suosituksia eri-ikäisille oppilaille.

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

- Koulu-aikaan sisältyy lukujärjestyksen mukainen koulupäivä, kouluruokailu, välitunnit sekä koulun järjestämät retket, leirikoulut, liikuntapäivät, juhlat ja muut tilaisuudet sekä välitunnin mittainen 15 minuutin aika ennen ja jälkeen lukujärjestyksen mukaisen koulupäivän. Koulun pihalle voi saapua 15 minuuttia ennen koulupäivän alkua. Koulupäivän loputtua koulun pihalla voi olla 15 minuuttia.
- Koulualueena pidetään koulurakennuksia ja piha-alueita sekä muita tiloja ja paikkoja, joissa opetusta annetaan.

2. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

- Jokaisella oppilaalla on oikeus osallistua turvallisesti opetukseen. Kiusaaminen ja väkivaltainen käyttäytyminen on kiellettyä
- Jokaisella oppilaalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun.
- Jokaisella oppilaalla on oikeus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen ja ilmaista mielipiteensä.
- Jokaisella oppilaalla on oikeus opiskeluhooltoon ja oppimisen tukeen.
- Jokaisella oppilaalla on oikeus maksuttomaan ateriaan.
- Jokaisella oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämiin tulkitsemis- ja avustajapalveluihin ja apuvälineisiin.
- Jokaisella oppilaalla on oikeus maksuttomaan tapaturman hoitoon.
- Jokaisella oppilaalla on edellytysten täytyessä oikeus koulukuljetukseen ja majoitukseen.

Oppilaan velvollisuudet

- Jokaisella oppilaalla on velvollisuus osallistua lukujärjestyksen mukaiseen opetukseen ja tehdä opettajan antamat tehtävät huolellisesti kouluajalla ja kotitehtävät vapaa-ajalla.

- Meidän koulussamme toimitaan oma ja toisten turvallisuus huomioiden ja opettajan ohjeita noudattaen.
- Jokainen henkilöstön jäsen ja oppilas käyttäytyy ystävällisesti, reilusti ja toisia kunnioittavasti kaikkia koulun oppilaita ja koulun henkilöstöä kohtaan.
- Jokainen oppilas ottaa toiset huomioon, käyttää asiallista kieltä ja noudattaa hyviä tapoja sekä antaa muille opiskelu- ja työskentelyrauhan.
- Toisia ei saa lyödä, potkia, haukkua tai sanoa ilkeitä asioita toisille.
- Meidän koulussamme kukaan ei kiusaa tai syrji toisia. Jos sinua kiusataan tai huomaat kiusaamista, kerro siitä aikuiselle koulussa, aikuinen voi olla opettaja, koulunkäynninohjaaja, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja, keittäjä, toimitilahuoltaja, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori tai rehtori.

3. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

Hyvä käytös

- Koulussa noudatetaan hyviä käytöstapoja, otetaan muut huomioon ja noudatetaan annettuja ohjeita.
- Oppilaan tulee pukeutua niin, että hän voi turvallisesti osallistua opetukseen. Opettaja antaa tarkemman ohjeistuksen, miten erilaisiin oppimistilanteisiin tulee pukeutua niin, että turvallisuus ja hygieniasyyt tulevat huomioiduksi.
- Oppilastöihin ei saa kopioida tekstiä tai kuvia luvatta lähdeä ilmaisematta.
- Oppitunneille tulee saapua ajoissa.
- Kouluun ei suositella tuotavaksi leluja tai muita tavaroita, joita ei tarvita koulupäivän aikana.
- Jos kouluun tuo leluja tai urheiluvälineitä, tulee niitä säilyttää repussa tai naulakossa ja niitä voi käyttää opettajan luvalla koulupäivän aikana.

Oleskelu ja liikkuminen

- Oppilaan tulee viettää välitunnit välituntialueella ja noudattaa välituntivalvojan antamia ohjeita.
- Oppilas ei saa poistua koulualueelta koulupäivän aikana ilman opettajan tai muun koulun aikuisen lupaa.

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

- Jokainen oppilas huolehtii omalta osaltaan ympäristöstä sekä koulun ja koulun pihan siisteydestä.
- Jokaisen oppilaan tulee pitää hyvää huolta koulun omaisuudesta ja oppimateriaaleista.
- Oppilaiden tulee riisua kengät ennen luokahuoneeseen menemistä.
- Ulkovaatteet tulee säilyttää naulakossa.
- Oppilas voidaan määrätä siivoamaan aiheuttamansa sotku sekä korjaamaan tai korvaamaan rikkomansa koulun tai toisen oppilaan omaisuutta

Turvallisuus

- Turvallisuussyistä mopot, pyörät ja potkulaudat tulee jättää niille varatuille paikoille pihalle koulupäivän ajaksi.

- Koulu suosittelee, että 1. ja 2. luokan oppilaat eivät kulje koulumatkoja pyörällä ilman aikuista.
- Koulun pihalla ei saa heittää lumipalloja tai kiviä.
- Koulun käytävillä kuljetaan kävellen.
- Mikäli huomaat koulun turvallisuuteen liittyvän vian, ilmoita siitä koulun henkilökunnalle
- Koulun alueella on kameravalvonta
- Noudata koulukuljetuksessa turvallisuusohjeita mm. turvavyön ja heijastimen käyttö

Puhelimen ja muiden mobiililaitteiden käyttö ja säilyttäminen

Tämä on perusopetuslain 29 §:n mukaan pakollinen osa järjestyssääntöjä.

- Puhelinta tai muuta mobiililaitetta ei saa käyttää oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon taikka perusopetuslain 31 §:ssä tarkoitettuna apuvälineenä. Tämä tulee mainita järjestyssäännöissä eikä tästä saa poiketa, mutta tätä saa tarkentaa järjestyssäännöissä.
- Järjestyssäännöissä tulee määrätä puhelimien ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä oppitunneilla.
- Järjestyssäännöissä tulee määrätä puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla. Välituntien, ruokailun ja muun opetuksettoman ajan osalta opetuksen järjestäjälle on annettu toimivalta määrittellä käyttö ja säilytys järjestyssäännöissä. Muulla kuin oppitunnilla tarkoitetaan mm. välituntia, ruokailua ja esimerkiksi siirtymisiä paikasta toiseen.
- Säilyttämisen osalta puhelimet tai muut mobiililaitteet voidaan järjestyssääntöjen nojalla määrätä säilytettäväksi esimerkiksi oppilaan laukussa, puhelinparkissa tai oppilaan lukollisessa kaapissa.
- Mobiililaitteen välttämätön käyttö tulee aina sallia. Välttämättömällä käytöllä tarkoitetaan esimerkiksi yhteydenottoa huoltajaan opettajan luvalla, jos oppilas on sairastunut. Oppilaalla on aina oikeus ilman koulun henkilöstön lupaa hätätilanteessa ottaa yhteyttä viranomaiseen, esimerkiksi soittaa hätänumeroon. Välttämätöntä käyttöä ei voi kieltää järjestyssäännöissä.

Lisäksi voidaan

- Määrätä erilaisten laitteiden kuten esimerkiksi puhelimien, tablettien, kannettavien tietokoneiden, kellopuhelimien, älykellojen ja kuulokkeiden säilyttämisestä.
- Määrätä laitteiden pitämisestä häiriöttömässä tilassa (ei ääntä tai värinää).

Puhelimen käyttö ja säilytys oppitunnin aikana:

- Puhelinta tai muuta mobiililaitetta ei saa käyttää oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimiseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon tai apuvälineenä.

- Puhelimet ja muut mobiililaitteet säilytetään oppitunnin aikana oppilaan laukussa tai repussa.
- Puhelimet ja muut mobiililaitteet pidetään häiriöttömässä tilassa.
- Puhelimen ja muun mobiililaitteen saa hakea käyttöön oppitunnilla hätätilanteessa ja opettajan tai rehtorin luvalla.
- Puhelinta ja muuta mobiililaitetta saa opettajan luvalla käyttää, jos oppilaalla on kiireellinen tarve oppitunnin aikana olla yhteydessä huoltajaan esimerkiksi oppilaan sairastumisen vuoksi. Oppilaalla on aina oikeus ilman koulun henkilöstön lupaa hätätilanteessa soittaa hätänumeroon.

Puhelimen käyttö ja säilytys välitunneilla ja muuna opetuksettomana aikana:

- Puhelimet ja muut mobiililaitteet säilytetään oppilaan repussa ruokailun ja siirtymien aikana.
- Puhelimet ja muut mobiililaitteet pidetään häiriöttömässä tilassa.
- Puhelimen käyttö on sallittua välitunnilla 7-9-luokkalaisilla.
- Ruokailussa, juhlassa tai muissa tilaisuuksissa puhelimen käyttö on kielletty.
- Puhelinta tai muuta mobiililaitetta ei saa käyttää toisen henkilön kuvaamiseen tai videoimiseen ilman opettajan ja kuvattavan henkilön lupaa.
- Puhelinta ja muuta mobiililaitetta saa opettajan luvalla käyttää, jos oppilaalla on kiireellinen tarve koulupäivän aikana olla yhteydessä huoltajaan esimerkiksi oppilaan sairastumisen vuoksi. Oppilaalla on aina oikeus ilman koulun henkilöstön lupaa hätätilanteessa soittaa hätänumeroon.

Lue järjestyssääntöohjetta yhdessä mobiililaitteoppaan kanssa.

Päihteet ja vaaralliset esineet

- Tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, alkoholin ja huumeiden hallussapito ja käyttö on kiellettyä.
- Kouluun ei saa tuoda teräaseita, tulentekovälineitä tai muita vaarallisia taikka toisen tai omaisuuden vahingoittamiseen suunniteltuja esineitä.

Energiajuomat, virvoitusjuomat, makeiset ja muut herkut

Tässä voidaan

- Määrätä omien eväiden syömisestä ja säilyttämisestä koulupäivän aikana.
- Antaa suosituksia esimerkiksi energiajuomien, virvoitusjuomien, makeisten ja perunalastujen tuomisesta kouluun.
- Eväitä ja jäljempänä mainittuja herkkuja saa syödä opettajan luvalla opettajan kertomana aikana ja opettajan osoittamassa paikassa esim. retkien tai erillisten tapahtumien aikana
- Purkkaa ei saa syödä oppitunnilla.
- Kouluun ei saa tuoda energiajuomia.

- Kouluun saa tuoda limsoja, karkkeja, suklaata tai sipsejä opettajan erillisellä luvalla. Tällöin nämä tuotteet tulee säilyttää ennen syömistä repussa.

Kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot, turvaamistoimet ja muut seuraamukset

Tässä voidaan

- Viitata kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisen osalta opetussuunnitelman yhteydessä laadittavaan suunnitelmaan sekä luetella laissa säädettyt kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet ja muut seuraamukset.
- Todeta, että suositusten noudattamatta jättämisestä ei seuraa kurinpitokeinoja.
- Mainita koulun rehtorin ja opettajan velvollisuudesta ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niihin niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisuihissaan EOAK 2479/4/02, EOAK 3826/4/05 ja EOAK 3263/4/10 todennut, että oppilaalle voidaan määrätä vain laissa säädetty kurinpitorangeistus tai ojentaa häntä perusopetuslaissa tarkoitettulla tavalla.

- Suositusten noudattamatta jättämisestä voidaan keskustella oppilaan kanssa ja olla yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilas käyttäytyy epäasiallisesti, hänet voidaan määrätä kasvatukseen keskusteluun. Mikäli epäasiallinen käyttäytyminen jatkuu keskustelun jälkeen tai se on vakavampaa, voidaan oppilas määrätä jälki-istuntoon. Mikäli tämänkään jälkeen käytös ei muutu tai se on vakavaa, voidaan oppilaalle antaa kirjallinen varoitus. Oppilas voidaan myös erottaa määräaikaista, mikäli oppilaan käytös on erittäin vakavaa.
- Jos oppilas häiritsee opetusta tai koulun muuta tilaisuutta, hänet voidaan määrätä poistumaan tilasta. Jos häirintä on kohtuutonta tai oppilas uhkaa toisten turvallisuutta, voidaan hänen opetuksensa evätä jäljellä olevan sekä seuraavan työpäivän ajaksi.
- Kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista, voidaan ottaa haltuun tai tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.
- Kotitehtävien laiminlyönnistä voi seurata tehtävien teettäminen työpäivän jälkeen.
- Oppilas voidaan määrätä puhdistamaan tai uudelleen järjestämään hänen tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden (siivousvelvoite).

Kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien osalta katso tarkemmin Opetushallituksen sivu: *Kurinpitokeinot ja turvaamistoimenpiteet perusopetuksessa*.

4. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

- Nämä järjestyssäännöt on laadittu yhdessä koko koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koko koulun henkilöstö ja oppilaat sitoutuvat noudattamaan näitä järjestyssääntöjä ja edistämään yhdessä turvallista ja viihtyisää koulupäivää. Huoltajat tukevat koulun oppilaiden koulun järjestyssääntöjen noudattamista ja turvallista ja viihtyisää koulupäivää.
- Nämä järjestyssäännöt ovat voimassa 1.8.2025 alkaen.
- Järjestyssäännöt ovat nähtävissä koulun kotisivuilla sekä ilmoitustaululla. Järjestyssäännöt käsitellään oppilaiden kanssa lukuvuosittain ja niistä tiedotetaan huoltajia. Järjestyssäännöt tarkistetaan säännöllisesti.

Rangaistukset

1. Kasvatuskeskustelu (kirjataan Wilmaan ja huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua)
2. Jälki-istunto (samana päivänä kuin annettu, huoltajille ilmoitetaan)
3. Rikkomistapauksissa korvausvelvollisuus

2.5. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä suunnitellaan menettelytavat ja työnjako koulun ja oppilashuoltohenkilöstön välillä poissaolojen ennaltaehkäisemiseksi ja toimenpiteiden toteuttamiseksi. Käytännössä rehtori tuo koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä suunnitelman päätettäväksi.

Suunnitelma:

Oppilaiden poissaolojen ennaltaehkäisyssä on koulun henkilökunnalla ratkaiseva rooli. Tavoitteena on luoda koululle myönteinen ilmapiiri, jotta kaikilla olisi hyvä olo tulla kouluun.

Oppilashuoltohenkilöstö on omalta osaltaan mukana ilmapiirin luomisessa olemalla riittävästi läsnä, näkyvillä ja saatavilla koululla, pitämällä oppitunteja luokille, osallistumalla tapahtumiin, ryhmäytymisiin ja teemapäiviin. Oppilashuoltohenkilöstö voi osallistua omaehtoisesti tapahtumiin jne, tai tulla rehtorin tai opettajan kutsumana mukaan.

Päävastuu poissaolojen seurannasta on opettajilla. Rehtori tulee mukaan, kun poissaoloja on kertynyt yli taulukon kolmannessa sarakkeessa esitetyn tuntimäärän. Huoltajan ja oppilaan kanssa käydyn keskustelun perusteella, päätetään, keneen oppilashuollon henkilöön otetaan yhteyttä ja kuka hoitaa asiaa esim. perhekeskukseen tai sairaalaan päin. Käytännössä kouluterveydenhoitajan ja koulupsykologin vastuulla on yhteydenpito terveydenhuoltoon (sairaala), koulukuraattorilla perhepalveluihin päin. Tarvittaessa mukaan otetaan sosiaalipalvelujen edustajat mukaan.

Poissaoloja seurataan päivittäin. Poissaolot kirjataan Wilma-järjestelmään. Huoltajat ovat velvollisia ilmoittamaan oppilaan poissaolosta koululle joko Wilma-kanavan kautta tai puhelimitse.

Luokanopettajat ja –valvojat sekä rehtori seuraavat poissaoloja. Rehtori käy poissaolotilastoja koulukohtaisen oppilashuollon tapaamisessa kuukausittain.

Mikäli poissaoloja tulee yli sata tuntia, kutsutaan huoltajan ja oppilaan suostumuksella yksilöllinen oppilashuoltoryhmä koolle poissaolojen syiden selvittämiseksi ja tulevien poissaolojen ennalta ehkäisemiseksi. Mikäli luvattomat poissaolot jatkuvat huoltajiin yhteydenotosta huolimatta, tehdään huoli-ilmoitus lastensuojeluun.

Mikäli luvattomat poissaolot jatkuvat huoltajiin yhteydenotosta ja /tai oppilaspalavereista huolimatta, tehdään huoli- ja/ tai lastensuojeluilmoitus.

2.6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmia ennaltaehkäistään pitämällä työturvallisuustunnit syyslukukauden alussa, pitämällä kirjaa läheltä-piti-tilanteista, ohjeistamalla opettajia ja oppilaita turvallisuuteen toiminnassa. Tapaturman sattuessa koululla annetaan ensiapu ja oppilas toimitetaan tarvittaessa jatkohoitoon terveysasemalle. Koulun henkilökunta päivittää säännöllisesti ensiaputaitonsa.

Koulutapaturmista tehdään vahinkoilmoitus vakuutusyhtiölle. Läheltä-piti-tilanteet kirjataan ja mietitään, mitä sattuneen tilanteen perusteella voidaan parantaa tapaturmien ennalta ehkäisemiseksi.

2.7. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Mikäli oppilas jää kiinni tupakanpoltosta ja/tai nuuska tai alkoholin käytöstä koulun alueella, pidetään kasvatuskeskustelu ja tapahtuneesta ilmoitetaan huoltajille. Toistuvasta päihteiden käytöstä voidaan määrätä tämän jälkeen jälki-istunto. Päihteiden käytöstä ilmoitetaan poliisille ja sosiaaliviranomaisille (lastensuojeluilmoitus). Päihdekasvatusta järjestetään lukuvuosittain Rääkkylän päihdestrategian mukaisesti.

2.8. Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Koulukuljetukset on järjestetty siten, että aamukuljetukset tulevat mahdollisimman lähelle koulun alkamisajankohtaa. Alaluokkien puolella koulun pihalla on ennen koulun alkua klo 8.45 alkaen valvonta järjestetty. Paluukuljetukset lähtevät mahdollisimman pian koulun päätyttyä. Koulunkäynninohjaaja ja välituntivalvojana toimiva opettaja valvoo klo 13 paluukuljetusten lähdön. Valvontavuorossa oleva opettaja valvoo klo 15 paluukuljetuksen lähdön.

Koulukuljetusta hoitaville yrityksille lähetetään turvallisuusohjeet. Yritysten kanssa pidetään yhteisiä koulukuljetuspalavereja.

Rääkkylän kunnan hyvinvointilautakunta on vahvistanut koulukuljetusperiaatteet, joiden yhteydessä on annettu turvallisuutta koskevat ohjeet. Ohjeet käydään läpi koulun aloituspäivänä.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksilöllinen oppilashuolto muodostuu kokonaisuudesta, jossa lapsen ja nuoren kehitystä, hyvinvointia ja oppimista seurataan ja edistetään kodin, koulun, kouluterveydenhuollon, yksilöllisen oppilashuoltoryhmän, yhteistyötahojen ja asiantuntijoiden välisenä yhteistyönä. Yksilölliseen oppilashuoltoon sisältyvät oppilaan saamat terveydenhuollon, oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä muut opetukseen liittyvät palvelut. Kokonaisuuteen on kuvattu yksilöllisen oppilashuollon palveluiden toteuttaminen, asioiden kirjaamisen menettely ja vastuuhenkilöt eri toiminnoille.

3.1. Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa tarkastuksissa

Kouluterveydenhuollon laajoissa tarkastuksissa kouluterveydenhoitaja antaa luokanopettajan tai luokanvalvojan täytettäväksi oppilaan terveyttä koskevan lomakkeen. Kouluterveydenhoitaja on kysynyt huoltajilta luvan lomakkeen antamiseen opettajille.

3.2. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Oppilaan sairauden vaatima hoito, erityisruokavalio ja lääkitys järjestetään koululla yhteistyössä kouluterveydenhoitajan johdolla. Kouluterveydenhoitaja toimittaa keittäjälle tiedon oppilaan erityisruokavaliosta.

Mikäli oppilaalla on jokin pitkäaikaissairaus, joka vaatii koulupäivän aikana otettavaa lääkitystä, kouluterveydenhoitaja sopii asiasta huoltajien, luokanopettajan tai –valvojan kanssa. Koulun henkilökunnan tulee saada ohjausta lääkityksen antamiseen liittyen. Mikäli koululla joudutaan antamaan oppilaalle lääkitystä, lääkettä annosteleva opettaja tai koulunkäynninohjaaja suorittavat lääkeluvan. Rääkkylän koululla on kaksi koulunkäynninohjaajaa, joilla on lääkelupa.

3.3. Yhteistyö oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppilaskohtaiseen tukeen liittyvät asiat hoitaa pedagogisen tuen ryhmä. Pedagogisen tuen ryhmä perehtyy tukeen siirryttäessä tuen arvioon. Tuen arvion laatii luokanopettaja tai –valvoja. Erityisopettaja avustaa tuen arvioiden tekemisessä. Rehtori-sivistystoimenjohtaja tekee tukeen liittyvät tarvittavat viranhaltijapäätöksen.

Joustavan perusopetuksen osalta yksilöllinen oppilashuoltoryhmä käsittelee huoltajanpyynnön oppilaan siirtämisestä joustavaan perusopetukseen. Yksilöllisessä oppilashuoltoryhmässä käsitellään joustavaan perusopetuksen siirtämisen suositus ja suunnitellaan, miten joustava perusopetus toteutetaan. Rehtori-sivistystoimenjohtaja tekee asiasta viranhaltijapäätöksen. Luokanvalvoja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja huolehtivat käytännön yhteistyöstä koulun ja joustavaa perusopetusta antavan tahon kanssa.

Sairaalaopetuksen yhteydessä yksilöllinen oppilashuoltoryhmä huolehtii sairaalaopetuksen siirtymisvaiheen yhteistyöstä sairaalakoulun kanssa. Kun oppilas on sairaalakoulussa, luokanopettaja tai –valvoja huolehtii käytännön järjestelyistä. Kun oppilas on palaamassa sairaalaopetuksesta omaan kouluun, yksilöllinen oppilashuoltoryhmä osallistuu palautuspalaveriin.

3.4. Oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen epäämisen yhteydessä

Yksilöllinen oppilashuoltoryhmä suunnittelee ja toteuttaa oppilashuollon tukitoimet oppilaan kurinpitorangeistuksen ja opetukseen epäämisen yhteydessä.

3.5. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Yksittäistä oppilasta koskevassa asian käsittelyssä asiantuntijaryhmän kokoajana toimii joko luokanopettaja tai –valvoja, erityisluokanopettaja tai laaja-alainen erityisopettaja, joka hankkii kirjallisen, yksilöidyn suostumuksen oppilaalta ja hänen huoltajaltaan. Kun suostumus on saatu luokanopettaja, -valvoja tai laaja-

alainen erityisopettaja sopii sopivan tapaamisajankohdan. Koonkutsuja toimii neuvottelun puheenjohtajana ja kirjaa käsitellyn asian ja sovitut toimenpiteet oppilashuoltokertomukseen.

3.6. Oppilashuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Oppilashuoltokertomuksen laatii se opettaja, joka toimii yksilöllisen oppilashuoltotyöryhmän koonkutsujana. Oppilashuoltokertomukset säilytetään oppilaan kansiossa koulun kassakaapissa.

3.7. Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Rääkkylän koulu tekee yhteistyötä kunnan hyvinvointitoimen alaisten toimijoiden, SiunSoten, Kiteen ja Joensuun kaupungin, P-K pelastustoimen ja poliisin kanssa.

Kunnan vapaa-aikatoimi osallistuu koulun järjestämiin tapahtumiin, hoitaa uimaopetuksen sekä on koulun kerhotoiminnan järjestämisessä mukana. Yhteishenkilö on vapaa-aikasihteeri.

SiunSoten kanssa tehdään laajaa perhekeskusyhteistyötä oppilaita ja perheitä koskevista asioista.

Oppilashuoltopalvelut järjestää SiunSote. Yhteistyötä tehdään etenkin kouluterveydenhuollon ja hammashuollon osalta. Tärkein yhteyshenkilö on kouluterveydenhoitaja, jonka kautta hoituvat terveystarkastukset, erilaiset läheteet ja muu hoitoon ohjaus sekä terveyden edistämisen neuvonta. Oppilashuollon koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut tulevat SiunSoten kautta. Mielenterveyshoitajan vastaanotto on kerran viikossa Rääkkylässä. Ohjaus mielenterveyshoitajalle tapahtuu kouluterveydenhoitajan kautta.

Erikoissairaanhoidosta huolehtii SiunSote, jonne läheteet hoitaa kouluterveydenhoitaja tai koululääkäri. SiunSoten kanssa pidetään yksilöllisiä oppilaspalavereita, kun oppilas on ollut tutkimuksissa tai hoidossa sairaalassa.

SiunSote huolehtii kehitysvammapalveluista. Eniten yhteistyötä koululta tekevät erityisopettajat ja kouluterveydenhoitaja Honkalammen koulun kanssa. Honkalammen koulun isäntäkunta on Liperin kunta.

Sairaalakouluopetuksesta ja konsultatiivisesta sairaalakouluopetuksesta huolehtii Joensuun kaupunki. Sairaalakouluopetusta saavat ne oppilaat, jotka ovat joko osastolla tai avohoidossa tutkimuksissa tai hoidettavana pidemmän aikaa. Yhteyshenkilönä sairaalakouluun toimii rehtori, luokanopettaja tai –valvoja tai erityisopettaja. Konsultatiivinen sairaalakouluopetus tulee kysymykseen, kun oppilas palaa sairaalakoulusta omaan kouluunsa. Tällöin konsultatiivinen opettaja tulee koululle sopimaan käytännön järjestelyistä ja palaamiseen seurannasta.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen kanssa tehdään turvallisuusasioissa yhteistyötä. Pelastuslaitoksella on koululle nimetty kummi, joka huolehtii yhteistyön toimivuudesta. Koululle pidetään vuosittain ja tarvittaessa sisälle suojautumis- ja poistumisharjoitus.

Koulu tekee yhteistyötä Itä-Suomen poliisilaitoksen kanssa turvallisuusasioissa. Ennaltaehkäisevää toimintaa on mm. liikenne- ja laillisuuskasvatus. Poliisilaitoksella toimii ennalta ehkäisevä yksikkö, joka tekee kouluyhteistyö ja antaa koulutusta turvallisuusasioissa.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

4.1. Oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa

Koulukohtaisen oppilashuollon suunnitelman laadinnassa, toteuttamisessa sekä arvioinnissa oppilaita kuullaan oppilaskunnan osallisuuden kautta. Lisäksi oppilaat voivat esittää mielipiteensä kirjallisissa kuulemisissa.

Huoltajia kuullaan oppilashuoltoasioissa Wilma-kanavan kautta suoritetuissa kyselyissä sekä vanhempainilloissa. Koulun laatuarvioinnissa huoltajakyselyihin otetaan mukaan oppilashuollon osuus.

4.2. Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoitteista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille syystiedotteessa, Wilma-kanavan tiedotteessa sekä vanhempainilloissa.

Yhteistyötahoja tiedotetaan oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista yhteisissä palaverissa ja sähköpostitiedotein.

Tiedotuksesta vastaa rehtori-sivistystoimenjohtaja.

4.3. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen (omavalvonta)

Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja SiunSoten oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista.

5. Toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Oppilashuoltosuunnitelma on osa koulun opetussuunnitelmaa, jonka hyvinvointilautakunta on hyväksynyt. Päivitettyä suunnitelmaa toteutetaan 1.8.2025 alkaen. Toimintaa seurataan koulun vuosisuunnitelman ja opetussuunnitelman seurannassa ja laatuarvioinnin yhteydessä. Rehtori-sivistystoimenjohtaja on vastuuhenkilö suunnitelman toteuttamisessa ja seurannassa.

5.1. Seurannasta vastuussa oleva taho koulussa

Rehtori-sivistystoimenjohtaja on vastuuhenkilö suunnitelman seurannassa.

5.2. Käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi

Seurantatietoja kootaan säännöllisillä asiakas- ja henkilöstökyselyillä sekä kouluterveyskyselyillä. Yhteistyötahojen näkemyksiä kuullaan yhteisissä palaverissa.

5.3. Seurannan aikataulu

Seuranta suoritetaan koulun laatuarvioinnin vuosikellon mukaan. Arviointiin lisätään oppilashuollon osuus.

5.4. Seurantatietojen käsittely, hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä

Seurantatiedot käsitellään laatuarvioinnin tulosten käsittelyn yhteydessä. Seurannan keskeisistä tuloksista tiedotetaan hyvinvointi- ja tarkastuslautakuntaa, huoltajia ja muita yhteistyötahoja. Seurantatietojen tuloksia hyödynnetään koulun toiminnan laadun kehittämisessä. Kehittämiskohteista laaditaan vuosisuunnitelman ja talousarvion toiminnallisia tavoitteita.

5.6. Keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille

Seurannan keskeisistä tuloksista tiedotetaan hyvinvointi- ja tarkastuslautakuntaa, huoltajia ja muita yhteistyötahoja. Tiedottaminen tapahtuu lautakuntienkokouksissa tiedotusasiaina. Huoltajia tiedotetaan Wilma-kanavan tiedotteissa sekä vanhempainilloissa. Muita yhteistyötahoja tiedotetaan yhteisissä palaverissa.

OPS:N LIITE 2

Räikkylän hyvinvointitoimi/

Räikkylän koulu

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

1. Yleistä

Räikkylän koulu on pieni yhtenäinen peruskoulu. Pienessä yhteisössä kaikilla yhteisön jäsenillä on velvollisuus huolehtia siitä, että kaikilla on turvallista työskennellä. Tämän suunnitelman tarkoituksena on linjata koulun käytänteet turvallisuuden ja viihtyisyyden lisäämiseksi, koulukiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennalta ehkäisemiseksi.

Koulukiusaaminen voi esiintyä fyysisenä tai psyykkisenä väkivaltana koulupäivän aikana ja/ tai koulukuljetuksissa. Koulukiusaaminen voi tapahtua myös sähköisten kanavien kautta kouluajana tai kouluajan ulkopuolella. Yleensä koulukiusaaminen tapahtuu siten, ettei aikuiset tiedä asiasta.

Koulukiusaaminen voi olla:

- pilkkaaminen, haukkuminen, lällätys, häpäiseminen, ilkkuva matkiminen
- pelottelu, uhkailu, kiristäminen, syrjiminen, eristäminen, pakottaminen, tahallinen väärinneuvominen, perättömien juttujen keksiminen
- tavaroiden piilottelu, luvatta ottaminen tai rikkominen
- kuristaminen, töniminen, lyöminen, pureminen, potkiminen, nipistely
- toisen yllyttäminen yhtä vastaan, toisen puolustamisen estäminen, yksin jättäminen
- sähköisten kanavien kautta kiusaaminen

Väkivalta voi olla fyysistä (esim. töniminen, lyöminen jne) tai psyykkistä (esim. nimittely, ryhmän ulkopuolelle jättäminen, uhkailu jne).

Häirintä voi olla yleistä työskentelyn häirintää tai seksuaalista häirintää joko suorina kontakteina tai sähköisten kanavien kautta.

Tavoitteena on luoda sellainen viihtyisä ilmapiiri kouluun, jotta kiusaaminen, väkivalta tai häirintä ole mahdollista. Luottamukselliset suhteet myös koteihin päin ovat tärkeässä asemassa. Mikäli kiusaamis-, väkivalta- tai häirintätilanteita tulee, niihin puututaan välittömästi. Periaatteena on, että kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän osalta koulussa on nollatoleranssi. Minkäänlaista kiusaamista, väkivalta tai häirintää ei sallita.

Oppilaiden omaa vastuuta korostetaan. Kiusaamisesta kertominen on toisesta välittämistä. Sekä kiusaaja että kiusattu tarvitsevat apua ja tukea. Koko ryhmän kanssa voidaan tehdä tarvittaessa yhteishenkeä parantavia harjoituksia ja yhdessä miettiä, mitkä toimenpiteet auttaisivat viihtyvyyden parantamisessa.

Kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapauksissa asian käsittelyn yhtenä tahona voi olla moniammatillinen opiskelijahuoltoryhmä tai muu asiantuntija-apu.

2. Ennaltaehkäiseminen

Kouluyhteisössä tuodaan vahvasti esille, että kiusaaminen, väkivalta ja häirintä ei ole sallittua ja mitä jokainen voi tehdä epäasiallisen käyttäytymisen lopettamiseksi.

Luokkahenkeä vahvistetaan ryhmäytymisillä, erilaisilla teemapäivillä ja toisen huomioimisella jokapäiväisessä toiminnassa.

Kodin ja koulun yhteistyössä (vanhempainillat, keskustelut, juhlat, tiedotteet) ennaltaehkäistään ongelmatilanteita ja luodaan avoin toimintakulttuuri kodin ja koulun välille. Huoltajien toivotaan kiusaamista, väkivaltaa tai häirintään havaitessaan ilmoittavan koululle joko luokanopettajalle, -valvojalle tai rehtorille.

Koulun järjestyssäännöt ovat yhteisesti sovittu. Ne käydään läpi syksyllä koulun alkaessa. Tarvittaessa niihin palataan ongelmien esiintyessä.

Seksuaalinen ja sukupuoliin perustuvan häirinnän ennalta ehkäisemisen pohjana on koulun positiivinen, avoin ja salliva ilmapiiri. Eri oppiaineiden, etenkin terveystiedon tunneilla, käydään läpi, miten luonnollista eri sukupuolten väliset erot ovat. Oppilaille kerrotaan, mitä sukupuoliin tai seksuaalinen häirintä tarkoittaa ja miten siihen tulee reagoida. Mediakasvatuksen osana oppilaita opastetaan internetissä tapahtuvan

seksuaalisen häirinnän huomaamiseen ja siihen miten vältytään häirinnältä. Oppilaita kannustetaan kertomaan, jos huomaa häirintää, joka kohdistuu joko itseen tai toiseen oppilaaseen.

3. Menettely väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätapauksissa

Koulukiusaamistapauksissa luokkien 0-6 osalta asia käsittelee Kiva-tiimi:

- keskusteluissa kuullaan kiusattua ja kiusaajaa/ kiusaajia
- sovitaan, että kiusaaminen loppuu
- ensimmäisellä kerralla ei oteta kotiin yhteyttä
- jatketaan tehostettua tarkkailua ja seurantaa
- mikäli kiusaaminen jatkuu, otetaan yhteyttä kotiin soittamalla
- selvittely ja toimenpiteet kirjataan

Koulukiusaamisen käsittely luokkien 7-9 osalta:

- luokanvalvoja ja/ tai rehtori kuulevat kiusattua ja kiusaajaa
- sovitaan, että kiusaaminen loppuu
- kotiin otetaan yhteyttä soittamalla ja asia kirjataan
- jatketaan tehostettua tarkkailua ja seurantaa
- mikäli kiusaaminen jatkuu, otetaan yhteyttä kotiin uudelleen ja kutsutaan huoltajat koululle
- seurantaa jatketaan lukuvuoden loppuun saakka, tarvittaessa pidempään

Molemmissa kiusaamistapauksissa tarjotaan mahdollisuutta keskustella asiasta oppilashuoltohenkilöstön kanssa.

Mikäli oppilas on kokenut sukupuolista tai seksuaalista häirintää, asiassa kuullaan oppilasta ja huoltajille ilmoitetaan. Oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajalle, -kuraattorille tai –psykologille, jonka/joiden kanssa asia käydään syvällisesti läpi. Mikäli tapauksen luonne vaatii, koulu tekee lastensuojeluilmoituksen ja on yhteydessä poliisiin.

4. Toimintaohje sukupuolisiin /seksuaalisiin kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteisiin

Jos sinua ja/tai toista koulun oppilasta kiusataan, häiritään seksuaalisesti tai joudut seksuaalisen väkivallan kohteeksi, toimi näin:

1. Ilmoita asiasta omalle luokanopettajalle, luokanvalvojalle, rehtorille tai jollekin koulun henkilökuntaan kuuluvalla aikuisella tai huoltajalle.
2. Opettaja ja /tai rehtori selvittävät, mitä on tapahtunut.
3. Rehtori ja/ tai opettaja puhuttelevat kiusaajaa, häiritsijää tai väkivallan tekijää. Mikäli tapaus sattunut internetissä, asia annetaan poliisin tutkittavaksi.
4. Tapauksesta riippuen asiasta ilmoitetaan muille viranomaisille.

Kiusattu, seksuaalisesti häiritetty tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutunut ohjataan kouluterveydenhoitajalle, -kuraattorille tai –psykologille asian purkua varten.

5. Toimintaohje internetissä tapahtuvaan kiusaamis- ja häirintätilanteisiin

Jos sinua ja/tai toista koulun oppilasta kiusataan tai häiritään internetissä, toimi näin:

1. Ilmoita asiasta vanhemmillesi, omalle luokanopettajalle, luokanvalvojalle, rehtorille tai jollekin koulun henkilökuntaan kuuluvalla aikuisella tai huoltajalle.

2. Vapaa-ajalla tapahtunutta kiusaamis- tai häirintätilannetta hoitaa huoltajat, kouluaikana tapahtunutta opettaja ja /tai rehtori. Ensi on selvitettävä, mitä on tapahtunut.
3. Koululla tapahtuneesta rehtori ja/ tai opettaja puhuttelevat kiusaajaa, häiritsijää tai väkivallan tekijää. Mikäli tapaus ei selviä, asia annetaan nettipoliisin tutkittavaksi.
4. Tapauksesta riippuen asiasta ilmoitetaan muille viranomaisille.

Tarvittaessa kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi joutunut ohjataan kouluterveydenhoitajalle, -kuraattorille tai –psykologille asian käsittelyä varten.

Rääkkylän koulu

OPS:N LIITE 3

Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

1. Lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismvastuut, työnjako, kuulemis- ja kirjaamismenettelyt

Rääkkylän koulussa oleva menettelytavat, selvittämismvastuu, työnjako ja kirjaamismenettely rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa

häiriötilanne	selvittämismvastuu ja kuuleminen	työnjako	kirjaaminen	muuta
järjestyssäännön rikkominen/ rike	luokanopettaja/ aineenopettaja/luokanvalvo ja kuulee oppilasta	Opettaja selvittää asian mielellään yhdessä toisen opettajan, vastuuopettajan tai rehtorin kanssa. Vakavissa rikkeissä rehtori opettajan mukana.	lievät rikkeet jätetään kirjaamatta vakavat rikkeet kirjataan Wilmaan ja lähetetään tiedoksi huoltajalle	huoltaja kutsutaan tarvittaessa mukaan

vilppi	luokanopettaja/ aineenopettaja/luokanvalvo ja kuulee oppilasta	Opettaja selvittää asian miehellään yhdessä toisen opettajan, vastuunopettaja n tai rehtorin kanssa. Vakavissa rikkeissä rehtori opettajan mukana.	lievät rikkeet jätetään kirjaamatta vakavat rikkeet kirjataan Wilmaan ja lähetetään tiedoksi huoltajalle	huoltaja kutsutaan tarvittaess a mukaan
häiriötilanne	luokanopettaja/ aineenopettaja/luokanvalvo ja kuulee oppilasta	Opettaja selvittää asian miehellään yhdessä toisen opettajan, vastuunopettaja n tai rehtorin kanssa. Jos vakava häiriö, kutsutaan poliisi paikalle.	lievät rikkeet jätetään kirjaamatta vakavat rikkeet kirjataan Wilmaan ja lähetetään tiedoksi huoltajalle. Vakavissa tapauksiss a tieto poliisille ja/ sos. viranmaisill a	huoltaja ja/ tai poliisi kutsutaan tarvittaess a mukaan

2. Kasvatuskeskustelu

POL 35 a § [\(30.12.2013/1267\)](#)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestävään kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se 2 momentissa esitetty huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

Kasvatuskeskustelua käytetään, kun oppilas on rikkonut koulun järjestyssääntöjä tai toiminut epäasiallisesti. Kasvatuskeskustelua käytetään lievissä tapauksissa toisena toimenpiteenä. Tätä ennen oppilasta on puhuteltu. Mikäli puhuttelun jälkeen oppilas ei ole muuttanut toimintaansa, käydään kasvatuskeskustelu.

Kasvatuskeskustelun pitää luokanopettaja tai luokanvalvoja, vastuupettaja tai rehtori. Keskustelussa voi olla mukana myös muita opettajia, joita asia koskee. Huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu käydään koululla. Kutsun huolehtii kasvatuskeskustelun tekevä opettaja.

Kasvatuskeskustelu kirjataan ylös ja se annetaan tiedoksi huoltajalle. Kasvatuskeskustelu kirjataan Wilmaan.

3. Jälki-istunto

POL 36 § [\(13.6.2003/477\)](#)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia. (11.3.2022/163)

Oppilaalle määrätään jälki-istuntoa, jos kasvatuskeskustelun jälkeen oppilas rikkoo edelleen koulun sääntöjä tai oppilaan epäasiallinen toiminta jatkuu kasvatuskeskustelusta huolimatta. Jälki-istunnon määrää opettaja tai rehtori asian selvittelyn perusteella kuultuaan oppilasta.

Jälki-istunto suoritetaan koulupäivän päätyttyä mahdollisimman pian rangaistuksen antamisen jälkeen. Sen valvoo jälki-istunnon määrännyt opettaja. Jälki-istuntoa voi määrätä enintään kahdeksi tunniksi kerrallaan. Jälki-istunnon aikana on suositeltavaa keskustella oppilaan kanssa jälki-istuntoon johtaneista syistä ja kuinka oppilaan tulee jatkossa toimia, jottei rangaistuksia tulisi.

Jälki-istunnon aikana voidaan teetättää kirjallisia tai suullisia tehtäviä. Tehtävien tulee olla oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin. Oppilas voidaan velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon aikana.

Jälki-istunto kirjataan Wilmaan ja siitä tiedotetaan huoltajaa. Huoltajalle annetaan mahdollisuus tulla kuulluksi ennen jälki-istunnon antamista.

4. Muut kurinpidolliset toimet

POL 36 § [\(13.6.2003/477\)](#)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista

käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia. (11.3.2022/163)

4.1. Kirjallinen varoitus

Jos oppilaan tekemä rike on vakava ja/ tai hän jatkaa epäasiallista käyttäytymistä, rehtori voi antaa kirjallisen varoituksen. Ennen varoituksen antamista rehtori kuulee oppilasta ja hänen huoltajaansa. Kirjallinen varoitus tehdään viranhaltijapäätöksenä. Se annetaan tiedoksi joko sähköisenä tai postitse paperisena.

4.2. Määräaikainen erottaminen/ opetuksen epääminen

Mikäli kirjallinen varoitus ei tehoa oppilaan epäasialliseen toimintaan, Rääkkylän hyvinvointilautakunta voi erottaa oppilaan määräaikaisesti enintään kolmeksi kuukaudeksi. Ennen määräaikaista erottamista oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan. Päätös annetaan tiedoksi oppilaalle ja hänen huoltajalleen joko sähköisenä tai postitse paperisena.

Määräaikaisen erottamisen ajaksi oppilaalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma (Liite). Suunnitelman laatii oppilaan luokanopettaja tai luokanvalvoja ja/tai erityisopettaja tai opinto-ohjaaja yhdessä huoltajan ja oppilaan kanssa pidettävässä neuvottelussa. Suunnitelmaan kirjataan oppilaan opiskeltavat asiat, kuka huolehtii tehtävien antamisen ja tarkistamisen, miten tehtävät suoritetaan ja miten ohjaaminen ja palaute hoidetaan. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, miten opetukseen turvallinen palaaminen järjestetään. Henkilökohtaisen suunnitelmaan kirjataan oppilaan ja hänen huoltajansa osuus suunnitelman laatimisessa. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan mitä tukea ja millä tavalla tukea oppilaalle järjestetään opetuksen epäämisen aikana ja hänen palatessaan opetukseen. Oppilaan henkilökohtainen suunnitelma säilytetään koulun kassakaapissa oppilaan kansiossa.

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti koulupsykologin tai koulukuraattorin kanssa opetuksen epäämisen aikana. Tapaamisen sopimisesta huolehtii joko koulupsykologi tai koulukuraattori.

5. Oppilaan valvonta

1. Luokasta tai koulun tilaisuudesta poistaminen

Luokasta poistettua oppilasta valvoo rehtori tai hänen määräämänsä opettaja tai koulunkäynninohjaaja.

2. Jälki-istunto

Jälki-istunnon valvoo jälki-istunnon määrännyt opettaja tai rehtori tai rehtorin valvojaksi määräämä opettaja.

3. Opetukseen osallistumisen epääminen loppupäivän ja seuraavan koulupäivän ajaksi.

Mikäli oppilaalta on evätty opetukseen osallistuminen koulun loppupäivän ajaksi, rehtori määrää koululla oppilaalle valvojan. Huoltajan kanssa voidaan sopia, että huoltaja hakee oppilaan kotiin ja valvoo häntä.

Mikäli oppilaalta on evätty opetukseen osallistuminen myös seuraavan koulupäivän ajaksi, rehtori sopii huoltajan kanssa valvonnasta tai määrää erikseen oppilaalle valvojan joko koulun henkilökunnasta, vapaa-aikatoimesta tai sosiaalitoimesta.

6. Yhteistyö sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa

Rääkkylän koulu tekee yhteistyötä Siunsoten (jatkossa P-K:n hyvinvointialueen) eteläisen alueen sosiaalitoimen kanssa. Sosiaalitoimeen ollaan tarvittaessa yhteydessä. Sosiaaliohjaajaa pyydetään osallistumaan palavereihin tarpeen vaatiessa.

7. Hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamisen varmistaminen kurinpidollisia keinoja käytettäessä

Hallintolain 6 §:n oikeusperiaatteet

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Huomioidaan ja noudatetaan yleisiä oikeusturvaperiaatteita kurinpidollisia keinoja käytettäessä. Oppilaita kohdellaan yhdenvertaisesti, puolueettomasti ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

8. Henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä

Henkilökunnalle käydään kurinpidolliset toimivaltuudet perehdytyspaketin läpi käymisen yhteydessä. Kurinpidollisia toimivaltuuksia käydään läpi henkilökunnan kokousten yhteydessä syksyisin koulun alettua. Henkilökuntaa kannustetaan osallistumaan esim. Avin järjestämiin koulutuksiin.

9. Suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedottaminen

Suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan kunnan nettisivustolla ja Wilma-kanavalla. Hyvinvointilautakunta vahvistaa suunnitelman.

10. Suunnitelman seuraamisen, toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointi

Suunnitelma on opetussuunnitelman liite. Sen toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan opetussuunnitelman arvioinnin yhteydessä. Mikäli huomataan, että suunnitelma kaippaa

päivittämistä, päivitetään tarvittaessa. Muokatun suunnitelman hyväksyy hyvinvointilautakunta.

Liite: Määräajaksi erotetun oppilaan henkilökohtainen suunnitelma

Oppilaan nimi: _____

Oppilaan luokka: _____

Suunnitelman päivämäärä: _____

Suunnitelman laatija(t): _____

Suunnitelma laadittu ajalle: _____

Oppiaineiden suorittaminen ja valvonta:

Suoritettavat

oppiaineet: _____

Suorittamisen valvonta: _____

Kuka antaa tehtävät: _____

Miten tehtävät annetaan: _____

Kuka tarkastaa annetut

tehtävät: _____

Kuka on yhteydessä kotiin: _____

Oppilashuollon vastuu: _____

Kouluun palaamisesta

huolehtii: _____

Päiväys: _____

Oppilaan allekirjoitus: _____

Huoltajan allekirjoitus: _____

Opettajan allekirjoitus: _____

Suunnitelma säilytetään koulun kassakaapissa oppilaan kansiossa.

OPS:N LIITE 4

Rääkkylän koulu

TOIMINTA ÄKILLISISSÄ KRIISITILANTEISSA; KOULUN KRIISISUUNNITELMA

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

1. Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen

Kriisitilanteiden ehkäisyssä kiinnitetään huomiota oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointiin. Tärkeää on asioiden ennakointi ja etukäteissuunnittelu. Koulun työilmapiiriin tulee olla suvaitseva, myönteinen ja välittävä. Oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan osallisuudesta huolehditaan kriisitilanteiden ehkäisemiseksi. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tehtävä on paneutua kriisitilanteiden ennaltaehkäisemiseen ja niihin varautumiseen.

Koululle laaditaan järjestyssäännöt ja yhteiset toimintaohjeet. Järjestyssäännöistä tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja henkilökuntaa.

Koulun turvallisuudesta pidetään huolta säännöllisillä turvallisuustarkastuksilla. Läheltä piti-tilanteet kirjataan, jotta niistä voitaisiin ottaa oppia. Nopeat tilojen ja laitteiden korjaukset ovat tarpeen tapaturmien ehkäisemiseksi.

Koulun turvallisuuskansio päivitetään vuosittain. Turvallisuuskansiossa olevat ohjeet ja vastuunjako käydään läpi koulun alkaessa henkilökunnan ja oppilaiden kanssa. Henkilökunnalle on annettu ohjeet uhkatilanteissa toimimiseen. Oppilaiden kanssa pidetään työturvallisuustunnit ensimmäisellä tunnilla niissä, oppiaineissa, joissa on työturvallisuuteen liittyvää ohjeistusta.

Varhaisen välittämisen malli sekä hyvän työkäyttäytymisen ohjeet antavat henkilökunnalle myös pohjaa kriisitilanteiden ennalta ehkäisyyn.

2.Toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa

2.2. Koulukiusaaminen

Koulukiusaaminen voi aiheuttaa äkillisen kriisin. Tämän vuoksi sen ennalta ehkäiseminen mm. myönteisen kouluilmapiirin vaaliminen, on tärkeää. Koulukiusaamista on esim. jatkuvasti toistuva toisen nimittely, naljailu, uhkailu, fyysinen väkivalta, puhelin- ja sähköpostihäirintä tai muu vastaava toiminta, jossa uhri kokee itsensä turvattomaksi. Kiusaaminen voi ilmetä esim. kielteisinä eleinä, äänensävyinä, olankohautuksina, tervehtimisestä kieltäytymisenä, juoruiluna, naurunalaiseksi tekemisenä, ryhmän ulkopuolelle jättämisenä, ulkonäön arvostelemisena, tönimisenä ja potkimisena.

Myös rasistinen käyttäytyminen voidaan tulkita koulukiusaamiseksi.

Koulukiusaamisella on monia haitallisia vaikutuksia lapsen ja nuoren elämään. Koulunkäynti vaikeutuu. Pelon tunne vie energiaa. Kiusatun kyky luottaa toisiin heikkenee ja itsetunto alenee. Kiusatulla saattaa ilmetä erilaisia psykosomaattisia oireita.

Koulun suvaitsevainen ilmapiiri ja aikuisten myönteinen esimerkki toiminnassaan ennaltaehkäisee kiusaamista. Kiva-koulu ohjelman avulla pyritään vaalimaan myönteistä ilmapiiriä sekä puuttumaan kiusaamistapauksiin. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä on vastuussa kiusaamistilanteiden ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä suunniteltaessa.

Kiusaamista ei saa sallia ja siihen on puututtava heti. Tämän vuoksi kiusaaminen tulee saattaa aikuisten tietoon, jotta siihen päästään puuttumaan. Koulun tulee olla kiusaamistapauksissa yhteydessä sekä kiusatun että kiusaajan kotiin.

Toiminta kiusaamistapauksessa:

- rehtori tai opettaja selvittää työparin (opinto-ohjaaja/luokanvalvoja/luokanopettaja) kanssa tapausta kuulemalla eri osapuolia, mikäli kiusaaja on opettaja tai muu aikuinen, rehtorin työparina toimii koulukuraattori tai
- Kiva-koulu-tiimi selvittää kiusaamistapausta ja toimii Kiva-koulu-ohjeen mukaisesti
- tapahtuma kirjataan
- yhteydenotto kiusatun ja kiusaajan kotiin
- jatkoseuranta: Sovitaan kiusaajan ja kiusatun kesken tapaaminen, jossa keskustellaan, onko kiusaaminen jatkunut tai kirjallisella seurantalapulla

2.3. Tapaturmat, onnettomuudet ja sairauskohtaukset

Tapaturma-, onnettomuus- ja sairauskohtaustilanteissa (koulussa tai koulumatkalla):

- annetaan hätäensiapu paikan päällä
- hälytetään tarvittaessa sairaankuljetus ja poliisi 112
- ilmoitetaan tarvittaessa kouluterveydenhoitajalle
- otetaan yhteys kotiin
- sovitaan, kuka koulun aikuisista keskustelee silminnäkijöiden kanssa
- vakavan onnettomuuden sattuessa kutsutaan koolle kriisiryhmä

Ensiapusuunnitelma:

1. Tee tilannearviointi
2. Anna hätäensiapu: avaa hengitystiet, elvytä tarvittaessa, tyrehdytä suuret verenvuodot

3. Suorita jatkotoimenpiteet, esim. haavojen sitominen
4. Järjestä kuljetus
5. Jos oppilaalle on sattunut jotain, ota aina yhteys oppilaan huoltajaan

2.4. Mielenterveysongelmat

Mielenterveysongelmista selviämisen kannalta varhainen tunnistaminen ja hoitoonohjaus ovat tärkeitä.

- ohjataan oppilas koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitajan tai koulupsykologin luo
- otetaan yhteyttä tarvittaessa akuuttiryhmään
- huomioidaan yksilön intymiteettisuoja ja muistetaan vaitiolovelvollisuus
- tiedotetaan vain niille, keitä asia koskee

2.5. Fyysiset väkivaltatilanteet

Fyysisissä väkivaltatilanteissa on tärkeä tehdä tilannearviointi ja tarvittaessa soita paikalle poliisi.

Väkivaltaisen ihmisen kohtaamisessa seuraavista ohjeista saattaa olla apua:

- ole kohtelias ja ystävällinen
- syvenny asianomaisen sanomaan
- vältä arvovaltakiistaa
- pidä etäisyys
- pidä katsekontakti
- älä anna epätodellista kuvaa ja toivoa (realismi)
- säilytä oma rauhallisuus
- anna henkilön puhua
- oikaise virhetulkinnat ja perustele
- selvitä epäselvät asiat
- tee kysymyksiä
- pyri saamaan henkilö istumaan
- älä kosketa
- älä esitä henkilökohtaisia vaatimuksia
- jätä ovi auki
- ota mukaan työtoveri
- ota uhkaus todesta
- pyri saamaan oppilaat turvaan
- pyri saamaan apua muilta aikuisilta
- anna väkivaltaisesti käyttäytyvälle perääntymismahdollisuus

Tilanteen jälkiselvittely:

- tilanne selvitetään työparina rehtorin johdolla
- tilanne kirjataan
- osapuolten kuulemisen ja selvittelyn tavoitteena on estää väkivaltaisen tilanteen uusiminen, tarvittaessa kutsu huoltajat mukaan neuvotteluun
- jos opettaja on joutunut käyttämään voimakeinoja, tilanteesta tulee tehdä kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle
- väkivaltatilanteesta ilmoitetaan huoltajalle
- jatkoseuranta
- tarvittaessa otetaan yhteyttä työsuojeluvaltuutettuun tai kunnan kriisiryhmään

2.6. Häiritsevän oppilaan poistaminen opetuksesta, koulun tilaisuudesta tai koulualueelta

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus määrätä häiritsevä oppilas poistumaan luokasta tai muusta tilasta, jossa opetusta järjestetään taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. Mikäli oppilas ei noudata poistumismääräystä ja koettaa tehdä vastarintaa, rehtori tai opettaja voi oppilasta poistaessaan käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai häirinnän vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. (POL 36b§, 2003)

Kun oppilas on poistettu luokasta, on huomioitava, että hänelle on järjestettävä valvonta. Naapuriluokassa olevaa opettajaa pyydetään apuun. Jos opettaja apua ei ole saatavissa, kiinteistönhoitajan voi hälyttää avuksi.

Rehtorilla tai opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon opetuksen epäämisestä jäljellä olevan koulupäivän ajaksi.

Rehtori ja opettaja voivat em. tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Jatkotoimenpiteet:

- tieto huoltajalle
- kirjallinen selostus tapahtuneesta rehtorille
- tarvittaessa yhteydenotto poliisiin

Koulu-uhkauksiin liittyvä ohjeistus on erillisenä ohjeena.

2.7. Päihteiden ja huumausaineiden käyttö

Tupakointi ja nuuskaaminen

Tupakkalaki (23.5.2025/251) 53 § Kielto myydä alaikäiselle

Tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja savuttomia nikotiinituotteita ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 18-vuotiaalle.

Tupakkalaki (13.4.2022/283) 74 § Yleiset tupakointikiellot

Tupakoida ei saa:

3) päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa;

Tupakkalaki (23.5.2025/251) 118 § Hallussapitokielto

Alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta tai tupakan vastiketta.

Koulussa, koulualueella ja sen välittömässä läheisyydessä, kouluaikana tai koulunkäyntiin liittyvissä tilaisuuksissa ei saa tupakoida, eikä käyttää tai pitää hallussaan päihteitä tai huumeita.

Jos perusasteen oppilas tupakoi, hänet ohjataan kouluterveydenhoitaja luo. Mikäli oppilas tupakoi tai nuuskaa koulun alueella kouluaikana, hänelle pidetään ensimmäisellä kerralla kasvatuskeskustelu. Mikäli tilanne jatkuu entisenlaisena, oppilaalle voidaan määrätä jälki-istuntoa. Oppilaan huoltajalle tiedotetaan tupakoinnista ja rangaistuksen antamisesta.

Päihteet

Jos oppilas on päihtyneenä tai huumausaineiden vaikutuksen alaisena koulussa:

- keskusteltuaan oppilaan kanssa opettaja arvioi työparin kanssa tilanteen
- ilmoitetaan asiasta kouluterveydenhoitajalle
- tarvittaessa oppilas puhallutetaan tai saatetaan terveydenhuoltohenkilökunnan tutkittavaksi. Tämän tulee perustua oppilaan vapaaehtoisuuteen ja tapahtua mahdollisimman hienotunteisesti.
- huoltajille tiedottaminen tapahtuneesta

*Jos oppilaalla epäillään olevan päihde- tai huumeongelma, hänet ohjataan terveydenhuoltohenkilöstö hoitoon, jotta tarvittavat tukitoimet voidaan aloittaa mahdollisimman pian.
Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus.*

Koulu ilmoittaa huumeiden kaupittelusta poliisille.

2.8. Omaisuusrikokset

Koulun, oppilaiden tai henkilökunnan omaisuuden vahingoittaminen, näpistäminen sekä ilkivallanteko on kiellettyä. Jos omaisuusrikos tulee esille, se tulee selvittää:

- kuulemalla asianosaisia, huoltajat tarvittaessa paikalla
- korvata aiheutetut vahingot
- sovitaan jatkosta ja seurannasta
- huoltajille ilmoitetaan
- tarvittaessa annetaan asian tutkiminen poliisin tehtäväksi

Pol 35§: Oppilas on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon ikä, kehitystaso, teon laatu ja varallisuus huomioiden. Huoltajalle tulee ilmoittaa vahingosta.

Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, rehtori tai opettaja voi määrätä puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden tai tilan.

2.9. Kuolemantapaus

Suruviesti voi kohdata kouluyhteisöä oppilaan tai aikuisen kuolemantapauksessa. Sureva tarvitsee aikaa, tilaa ja mahdollisuuden keskustella menetyksestään.

Muista:

kunnioita omaisten toiveita

muistohetki

valokuva pöydälle

suruliputus

älä peittele surua

kynttilä

suojele surevia uteliailta

Suruviestin saavuttua kouluun

- rehtori kutsuu henkilökunnan koolle ja sovitaan tarvittavista toimenpiteistä
- tarkistetaan kuolemantapaukseen liittyvät tiedot ennen kuin asiasta tiedotetaan
- sovitaan kuka ottaa yhteyttä omaisiin ja kuullaan omaisten toive asian käsittelystä
- ollaan yhteydessä terveydenhuoltohenkilöstöön ja kriisiryhmään
- tiedotetaan oppilaille ja työyhteisölle
- suruliputus, hiljainen hetki, kynttilät
- sovitaan hautajaisiin osallistumisesta ja omaisten muistamisesta

- henkilökunnan ja oppilaiden voinnin jatkoseuranta

3. JOHTAJUUS KRIISITILANTEISSA

3.1. Johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako

Äkillisien kriisien, uhka- ja vaaratilanteiden aikana johtamisen kokonaisvastuu on rehtorilla, kunnes johtamisvastuun ottaa muu viranomainen, esim. pelastus- tai poliisiviranomainen. Kun johtovastuu on siirtynyt toiselle viranomaiselle, rehtori ja muun koulun henkilökunnan tehtävänä on toimia avustavissa tehtävissä.

- koulun sisäinen johto rehtori-vastuuopettaja
- johtamisen yhteistyö (koulu-pelastustoimi-poliisi)
- riittävät sijais- ja varajäsenjärjestelmät
- johtamisen tuki
- työpari-ajattelu
- koulun muu henkilöstöyhteistyö
- aamu- ja iltapäivätoiminta
- koulun iltakäyttö

3.2. Tiedotus

- hiljainen hälytys ryhmätekstiviestillä
- kuulutus

3.2.1. Sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen periaatteet

Erilaisissa kriisitilanteissa tiedottamisen tulee olla asiallista. Tiedottamisen tulisi lisätä turvallisuudentunnetta. Koulu suojelee oppilaita ja henkilöstöä kriisitilanteissa turhalta uutisoinnilta.

Tiedottamisen päävastuu on rehtorilla. Rehtori huolehtii tiedottamisesta luokanvalvojalle, luokanopettajalle, huoltajalle, koulukohtaiselle oppilashuoltoryhmälle ja tarvittaessa koulun ulkopuolisille tahoille sekä tiedotusvälineille.

Myös vastuuopettaja, luokanopettaja ja luokanvalvoja voivat huolehtia tiedottamisesta rehtorin kanssa näin sovittuaan.

Koulun sisäinen tiedottaminen:

Rehtori tiedottaa henkilökunnalle ja oppilaille koulun sisäisesti yhteisissä palaverissa, kuulutuksilla, ilmoitustaululuilla ja sähköposti- sekä tekstiviesteillä

Hätätapauksissa käytössä hiljainen tiedottaminen sekä ryhmätekstiviestit

Asiallisen tiedottamisen tarkoituksena on huhujen välttäminen ja turvallisuuden lisääminen

Yhteydenotto kotiin:

- Kerrotaan, mitä on tapahtunut ja miten asia on hoidettu

- Kysytään, miten huoltajat haluavat asiassa meneteltävän
- Sovitaan jatkotoimenpiteistä

Ulkopuolisille tahoille tiedottaminen:

- poliisiin otetaan yhteyttä, jos tilanne ei ole hallittavissa ilman poliisin apua tai tarvitaan poliisitutkinta
- poliisi vastaa tiedottamisesta, kun on mukana tilanteessa sekä tutkinnan aikana
- huoltajat tai rehtori päättävät tekevätkö he rikosilmoituksen
- tiedotusvälineille annetaan vain yleisluontoisia tietoja (yksilönsuoja ja salassapitovelvollisuus muistettava!)

Lastensuojelulain 25§:n mukainen ilmoitusvelvollisuus huomioitava opetustoimessa:

Lastensuojeluilmoitus lastensuojeluviranomaiselle, jos tehtävässä saa tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä

Poliisille ilmoitettava, kun tehtävässä tietoon tulleiden seikkojen perusteella on syytä epäillä lapseen kohdistunutta rikoslain (39/1889) 20 luvussa rangaistavaksi säädettyä tekoa (seksuaalirikos)

3.3. Vastuualueet

- rehtori ja vastuuopettaja vastaavat oman yksikkönsä johtamisesta
 - rehtori-päätoiminen tuntiopettaja
 - vastuuopettaja-luokanopettaja
- turvallisuusvastaavat vastaavat pelastussuunnitelman päivittämisestä, harjoitusten suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä henkilökunnan turvallisuusasioihin perehdyttämisestä
 - luokkien 7-9 turvallisuusvastaava ja hänen varahenkilönsä
 - luokkien 0-6 turvallisuusvastaava ja hänen varahenkilönsä
- jokainen opettaja huolehtii
 - omalta osaltaan turvallisuudesta
 - rikkiäisten/puuttuvien toimintaohjeiden ja pohjapiirrosten korjaamisesta omassa opetustilassaan
 - huolehtii riskien poistamisesta

KOULUN TURVAORGANISAATIO

Turvallisuusjohtaja rehtori (vastaa turvallisuusasioista)

Apulaisturvallisuusjohtaja vastuuopettaja

Turvallisuusvalvojat (vastavat oman vastuualueensa turvallisuudesta ja ehkäisevien toimien valvonnasta)

Luokat 7-9

kerros 1 Mari Hietanen

kerros 2 Mia Lindevall

fyke-luokka Teemu Honkanen

paja Jorma Palo ip-toiminta (nuorisotalo) Jyrki Kymäläinen

ts-luokka Mia Lindevall

opetuskeittiö Marisa Kukkonen

liikuntasali Mari Hietanen

ruokala/keittiöemäntä

auditorio Eveliina Sihvonen

Turvallisuusryhmä (avustaa pelastustoimissa)

terveydenhoitaja

opettaja Teemu Honkanen
opettaja Mari Hietanen
kiinteistönhoitaja

KOULUN KRIISIVALMIUSRYHMÄ(= KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTORYHMÄ)

- kriisivalmiusryhmä organisoii toimintaa kriisitalanteissa
- huolehtii ensisijaisista tuen tarpeista, välitön henkinen tuki kriisin alkuvaiheessa
- arvioi koulun ulkopuolisen avun tarpeen ja hoitaa yhteydenpidon esim. poliisi, srk
- huolehtii kriisitalanteen jatkohoidosta ja välittää tarvittaessa koulun ulkopuolista kriisiapua niille, joita tapahtuma on koskettanut eniten
- vastaa vuosittain kriisitoimintamallin päivityksen ja riittävän perehdyttämiseen liittyvistä kysymyksistä
- huolehtii kriisitalanteissa toteutettuja toimien arvioinnista ja kriisisuunnitelmaan tarvittavien muutoksien tekemisestä
- koordinoi eri toimintamalleihin perehdyttämistä
- toimii kriisityön asiantuntijana kouluyhteisössä

3.4. Psykososiaalinen tuki ja jälkihoito

Äkillisissä kriiseissä psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestämisvastuu on kunnan sosiaali- ja terveystoimella. Äkillisissä tapauksissa Siunsoten aikuispsykiatrian osastolta saa apua trauman hoitoon. Kunnassa toimiva kriisiryhmä huolehtii kriisiavun antamisesta..

Kriisitalanteissa koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimii henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien tukena.

3.5. Kriisisuunnitelmaan perehdyttäminen ja suunnitelmasta tiedottaminen

Kriisisuunnitelma käydään läpi uuden työntekijän perehdyttämisen yhteydessä. Rehtori tiedottaa suunnitelmasta sisäisesti henkilökunnalle ja koulukohtaiselle oppilashuoltoryhmälle kouluvuoden alkaessa suunnittelupäivänä ja oppilaille ensimmäisenä koulupäivänä. Rehtori tiedottaa kriisisuunnitelmasta hyvinvointilautakunnalle elo-syyskuun kokouksen yhteydessä. Huoltajat saavat suunnitelmasta tietoa vanhempainilloissa, -varteissa sekä koulun syystiedotteen yhteydessä.

3.6. Toimintavalmiuksien harjoittelu

Koululla on pelastautumis- ja sisälle suojautumisharjoitus joka syksy mahdollisimman pian koulun alettua. Pelastuslaitos on mukana. Henkilökunnan kanssa kerrataan poistumistiet, alkusammutusvälineet sekä varapoistumisreitit ja kokoontumispaikat.

Koulun turvallisuussuunnitelma käydään läpi henkilökunnan kanssa syksyn suunnittelukokouksessa. Ensiaputaitoja ja alkusammutusta kerrataan ja harjoitellaan kerran kolmessa vuodessa käytävällä ensiapu- tai hätäensiapu sekä alkusammutuskurssilla.

Mikäli ohjeistus muuttuu tai tarvetta harjoitteluun ilmenee, rehtori huolehtii harjoittelun järjestämisestä lukuvuoden aikana.

3.7. Kriisisuunnitelman arviointi ja päivittäminen

Suunnitelmaa arvioidaan vuosittain koulun vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä. Kriisisuunnitelma päivitetään joka toinen vuosi.

YHTEYSTIETOJA

<i>yleinen hätänumero</i>	<i>112</i>
<i>terveyskeskuksen ajanvaraus</i>	<i>013-330 2243</i>
<i>terveyskeskuksen yö-viikonloppupäivystys</i>	<i>013 330 2121</i>
<i>hammashoidon ajanvaraus</i>	<i>013-330 2443</i>
<i>hammashoidon hätäpäivystys</i>	
<i>kouluterveydenhoitaja</i>	<i>013 330 5302</i>
<i>työterveyshoitaja</i>	<i>013- 245 6000</i>
<i>lastensuojelun palvelupuhelin</i>	<i>013- 330 2806</i>
<i>rehtori-sivistystoimenjohtaja</i>	<i>040-105 3101</i>
<i>vastuuopettaja</i>	<i>040-105 3113</i>
<i>hallintosihteeri</i>	<i>040-105 3102</i>
<i>opinto-ohjaaja</i>	<i>040-105 3107</i>
<i>luokanopettaja Riitta Hirvonen</i>	<i>050-473 5878</i>
<i>päätoiminen tuntiopettaja Teemu Honkanen</i>	<i>040-105 3116</i>
<i>päätoiminen tuntiopettaja Matias Kotro</i>	<i>050-</i>
<i>erityisluokanopettaja Ronja Kymäläinen</i>	<i>050- 527 0216</i>
<i>esikoulunopettaja Minna Käyhkö</i>	<i>050-352 2435</i>
<i>luokanopettaja Katriina Laitinen</i>	<i>040- 105 3114</i>
<i>äidinkielen lehtori Mia Lindevall</i>	<i>040-105 3116</i>
<i>luokanopettaja Jaana Myller-Kiiski</i>	<i>040-105 3115</i>
<i>opinto-ohjaaja Anna-Rea Pirhonen</i>	<i>040-105 3107</i>
<i>päätoiminen tuntiopettaja Marisa Kukkonen</i>	<i>050- 323 2911</i>
<i>päätoiminen tuntiopettaja Eveliina Sihvonen</i>	<i>040- 105 3106</i>
<i>lp-toiminta</i>	<i>040-105 3111</i>
<i>keittiö</i>	<i>040-105 3108</i>
<i>paja</i>	<i>040-105 3109</i>
<i>kanslia/koulutoimisto</i>	<i>040-105 3102</i>
<i>koulun keittiö</i>	<i>040-105 3108</i>
<i>vapaa-aikasihteeri</i>	<i>040-105 3103</i>
<i>vapaa-aikaohjaaja</i>	<i>040-105 3104</i>
<i>sosiaalipäivystys</i>	<i>112</i>
<i>MiePä-palvelut</i>	<i>013-3302145</i>
<i>kriisikeskus</i>	<i>013-316 244</i>
<i>myrkytystietokeskus</i>	<i>0800-147111</i>
<i>palveleva puhelin</i>	<i>10071</i>
<i>rikosuhripäivystys</i>	<i>020 316 116</i>

nuorisopsykiatrian poliklinikka

013-171 3260

kunnanjohtaja
päivystävä talomies
taksikeskus

040-105 3001
050-521785
060 110 100

OPS:N LIITE 5

Rääkkylän koulu

KOULUKOHTAINEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

1. Selvitys Rääkkylän koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta

Rääkkylässä on yksi koulu, Rääkkylän koulu, jossa opetusta annetaan yhtenäisessä peruskoulussa vuosiluokille 0-9. Rääkkylän koulu on lähikoulu kaikille rääkkyläläisille perusopetusikäisille. Luokittaiset oppilasryhmät ovat sekaryhmiä. Rääkkylän koulussa oppilaat opiskelevat tasa-arvoisesti sukupuolesta, uskonnosta ja etnisestä taustasta riippumatta.

Rääkkylän koululla on käytössä KiVa-koulu-ohjelma kiusaamistapausten käsittelyyn. KiVa-ohjelman sisällöissä on tasa-arvoperusteista kasvatusmateriaalia.

Koulun opetussuunnitelmassa luvussa viisi on annettu oppilaitoksen turvallisuuteen liittyviä ohjeet ja toimintamalli mahdollisia väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätapauksia varten.

2. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Rääkkylässä kaikki oppilaat pääsevät lähikouluunsa. Luokkien 7-9 ryhmien jakaminen tehdään pääsääntöisesti aakkosjärjestyksen perusteella. Koulukuljetusperiaatteet koskevat ja niitä sovelletaan kaikkiin koulukuljetusten piiriin kuuluviin oppilaisiin. Rääkkylän kunnan hyvinvointilautakunta voi tehdä harkinnanvaraisia koulukuljetuspäätöksiä. Päätöksessä huomioidaan kunnan koulukuljetusperiaatteet ja perusopetuslaki.

Valinnaisaineissa pyritään opetusryhmät järjestämään siten, että mahdollisimman moni oppilaan mieluisimmasta toiveista toteutuisi.

Mikäli oppilaalla on oppimisvaikeuksia, hänet ohjataan tutkimuksiin ja hänelle järjestetään tukea kolmiportaisen mallin mukaisesti. Koululla toimii pedagogisen tuen ryhmä, joka huolehtii kolmiportaisen tuen järjestelystä. Ryhmän puheenjohtajana toimii rehtori-sivistystoimenjohtaja. Tukiopetusta annetaan tarvittaessa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan niille, joilla tarve on. Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus opiskella yleisopetuksen ryhmässä tuen tarpeesta riippumatta. Näissä tapauksissa käytetään yksilökohtaista harkintaa.

Maahanmuuttajataustaisille oppilaille annetaan mahdollisuuksien mukaan oman äidinkielen opetusta, jotta oma kulttuuriperintö ja äidinkieli säilyisivät. Maahanmuuttajaoppilaille annetaan tarvittaessa suomen kielen tukiopetusta. Opetus tapahtuu yleisopetuksen ryhmissä. Myös muita vähemmistöryhmiin kuuluvia oppilaita opetetaan koulun yleisopetuksen ryhmien mukana. Tarvittaessa, erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttaja- ja muiden vähemmistöryhmään kuuluvat oppilaat ohjataan pienryhmään.

Uskonnollinen yhdenvertaisuus toteutuu siten, että uskonnon- tai elämäntiedon opetusta annetaan perusopetuslain määräämällä tavalla.

Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ennalta ehkäisemisen pohjana on koulun positiivinen, avoin ja salliva ilmapiiri. Eri oppiaineiden, etenkin terveystiedon tunneilla, käydään läpi, miten luonnollista eri sukupuolten väliset erot ovat. Oppilaille kerrotaan, mitä sukupuolinen tai seksuaalinen häirintä tarkoittaa ja miten siihen tulee reagoida. Mediakasvatuksen osana oppilaita opastetaan internetissä tapahtuvan seksuaalisen häirinnän huomaamiseen ja siihen miten välttyään häirinnältä. Oppilaita kannustetaan kertomaan, jos huomaa häirintää, joka kohdistuu joko itseän tai toiseen oppilaaseen.

Mikäli oppilas on kokenut sukupuolista tai seksuaalista häirintää, asiassa kuullaan oppilasta ja huoltajille ilmoitetaan. Oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajalle, -kuraattorille tai -psykologille, jonka/joiden kanssa asia käydään syvällisesti läpi. Mikäli tapauksen luonne vaatii, koulu tekee lastensuojeluilmoituksen ja on yhteydessä poliisiin.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuutta lisätään yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuden edistämiseksi koulun myönteinen, salliva ja erilaisuuden hyväksyvä ilmapiiri on tärkeää. Avoimuus ja epäkohtiin ajoissa puuttuminen sekä keskusteleminen auttavat yhdenvertaisuuden tunteen luomisessa.

3. Arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Rääkkylän koulun opetussuunnitelmassa on osio, jossa puhutaan oppilaiden yhdenvertaisesta kohtelusta. Varsinaista oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa ei ollut olemassa. Koulun opetussuunnitelmassa on ohjeistettu, miten toimia kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteissa.

Rääkkylän kunnan työsuojelun toimintaohjelman ja hyvän työikäytymisen ohjeistus tukee Rääkkylän koulun toimintaa kiusaamisen ja häirinnän osalta.

Henkilökunnan kanssa on käyty läpi eri toimintaohjeet em. tapauksien varalle vuosittain suunnittelukokouksen yhteydessä. Tarvittaessa rehtori-sivistystoimenjohtaja on selvittänyt asian käsittelyä edelleen.

Toimintaohjeet ovat olleet riittävät. Niitä tarkennetaan ja selkiytetään esim. netissä tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän osalta. Uudet ohjeet tulee käydä henkilöstön kanssa läpi.

Yhdenvertaisuuteen liittyviä toimenpiteitä ei ole juuri ollut, joten toimenpiteiden toteuttamisen tuloksia on hankala arvioida.

4. Toimintaohje sukupuolisiin /seksuaalisiin kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteisiin

Jos sinua ja/tai toista koulun oppilasta kiusataan, häiritään seksuaalisesti tai joudut seksuaalisen väkivallan kohteeksi, toimi näin:

5. Ilmoita asiasta omalle luokanopettajalle, luokanvalvojalle, rehtorille tai jollekin koulun henkilökuntaan kuuluvalla aikuisella tai huoltajalla.

6. Opettaja ja /tai rehtori selvittävät, mitä on tapahtunut.
7. Rehtori ja/ tai opettaja puhuttelevat kiusaajaa, häiritsijää tai väkivallan tekijää. Mikäli tapaus sattunut internetissä, asia annetaan poliisin tutkittavaksi.
8. Tapauksesta riippuen asiasta ilmoitetaan muille viranomaisille.

Kiusattu, seksuaalisesti häiritetty tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutunut ohjataan kouluterveydenhoitajalle, -kuraattorille tai –psykologille asian purkua varten.

5. Toimintaohje internetissä tapahtuvaan kiusaamis- ja häirintätilanteisiin

Jos sinua ja/tai toista koulun oppilasta kiusataan tai häiritään internetissä, toimi näin:

5. Ilmoita asiasta vanhemmillesi, omalle luokanopettajalle, luokanvalvojalle, rehtorille tai jollekin koulun henkilökuntaan kuuluvalla aikuisella tai huoltajalla.
6. Vapaa-ajalla tapahtunutta kiusaamis- tai häirintätilannetta hoitaa huoltajat, kouluaikana tapahtunutta opettaja ja /tai rehtori. Ensi on selvitettävä, mitä on tapahtunut.
7. Koululla tapahtuneesta rehtori ja/ tai opettaja puhuttelevat kiusaajaa, häiritsijää tai väkivallan tekijää. Mikäli tapaus ei selviä, asia annetaan nettipoliisin tutkittavaksi.
8. Tapauksesta riippuen asiasta ilmoitetaan muille viranomaisille.

Tarvittaessa kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi joutunut ohjataan kouluterveydenhoitajalle, -kuraattorille tai –psykologille asian käsittelyä varten.

Ops Liite 6

Rääkkylän hyvinvointitoimi

OPETUKSEN JÄRJESTÄJÄN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Rääkkylässä on yksi koulu, Rääkkylän koulu, jossa on n. 100 oppilasta. Rääkkylän opiskeluhuollon palvelut koskevat näitä oppilaita. Oppilashuollon kokonaistarvetta on tarkasteltu tukea tarvitsevien oppilaiden, maahanmuuttotasaisten oppilaiden lukumäärän, Kouluterveyskyselyn 2023 sekä lukuvuonna 2024-2025 käytettyjen oppilashuollon palvelujen perusteella.

Rääkkylän koulun oppilaista lv. 2024-2025 päättyessä tehostettua tukea saa 20 % ja erityistä tukea neljä prosenttia oppilaista. Maahanmuuttajataustaisia oppilaita on kolme prosenttia oppilaista. Koulukuljetuksen piirissä oli 20.9.2024 yhteensä 80 % oppilaista.

Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan kouluterveydenhoitajan, –lääkärin, -psykologin ja –kuraattorin palveluihin pääsy on parantunut. Toisaalta opiskeluun liittyvät vaikeudet, perheen yhteiset hetket ja läheisten ystävyyssuhteiden puute edellyttävät, että oppilashuollon palveluverkosto on toimiva.

Rääkkylän koulu on pieni koulu, joten oppilashuollon tarve saadaan nopeasti kartoitettua. Hyvinvointialueelle siirryttäessä palvelujen saatavuus, esim. koulupsykologipalvelut, ovat monimutkaistuneet.

Rääkkylän koululla oppilashuollon kokonaistarve painottuu kouluterveyden- ja hammashuollon palveluihin. Oppilaiden oppilashuoltopalveluihin sisältyy lisäksi koululääkärin säännölliset tarkastukset, koulukuraattorin ja -psykologin palvelut, erityissairaanhoidon sekä kehitysvammapalvelut. Oppilashuollon kaikki palvelut ovat yhdenvertaisesti kaikkien oppilaiden, myös esikoululaisten saatavilla.

Rääkkylän oppilashuoltopalvelut hoitaa Pohjois-Karjalan Hyvinvointialue, Siunsote. Palvelualueena on lasten ja nuorten eteläiset palvelut, joihin Rääkkylän lisäksi kuuluvat Kitee, Tohmajärvi ja Ilomantsi.

Henkilötyövuosina palvelutarve on:

- kouluterveydenhoitaja 0,3 htv
- koululääkäri 0,1 htv
- koulukuraattori 0,2 htv
- koulupsykologi 0,25 htv

Siunsote on laatinut suunnitelmansa oppilaitosyhteistyöstä opiskeluhoitopalveluiden osalta helmikuussa 2023. Suunnitelmassa ei ole Rääkkylän osalle kirjattu koululääkäripalvelua ja koulupsykologipalvelun henkilötyövuosiosuutta. Suunnitelma tarkentuu Hyvinvointialueen palvelustrategian valmistumisen myötä. Siunsoten kuuluu kuitenkin varmistaa Rääkkylän koulun oppilashuoltopalvelut Terveystieteidenhuoltolain (1326/2010) mukaisesti.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoitopalvelun edistämiseksi

2.1. Rääkkylän koulun oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia, terveyden ja turvallisuuden seuraaminen

Rääkkylän koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista. Jokainen henkilökuntaan kuuluva voi omalla toiminnallaan edistää hyvinvointia, terveellisuutta ja turvallisuutta. Opettajat huolehtivat tarvittavien työturvallisuustuntien pitämisestä lukuvuoden alkaessa.

Rääkkylän koululle on laadittu valmius- ja pelastussuunnitelmat, käytännön turvallisuusohjeistus sekä muut viranomaisten edellyttämät kouluympäristöön liittyvät suunnitelmat. Pelastautumis- ja sisälle suojautumisharjoitukset tehdään vuosittain koulutyön alkaessa. Henkilökunta käy turvallisuusohjeistuksen läpi suunnittelukokouksessa ja harjoittelee säännöllisesti. Henkilökunta on ensiapukoulutettu. Koulun terveellisuuden ja turvallisuuden (pidetty marraskuussa 2022, osittainen pidetty toukokuussa 2025) sekä työterveyshuollon tarkastus (pidetty tammikuussa 2023) pidetään kolmen vuoden välein. Työsuojelutarkastukset määrittää Avin työsuojelupiiri. Tarkastuksissa esille tulleet epäkohdat korjataan annetussa määräajassa. Tarkastuskertomukset on saatavilla rehtorilta.

2.2. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

Rääkkylän koululla toimii koulukohtainen oppilashuoltoryhmä, joka vastaa oppilaitoksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori-sivistystoimenjohtaja, vastuopettaja, erityisopettajat, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja -psykologi. Tarvittaessa ryhmään kutsutaan muita asiantuntijoita, esim. sosiaalihojaaja.

Rehtori-sivistystoimenjohtaja toimii kokoonkutsujana, puheenjohtajana ja asioiden valmistelijana.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu kuukausittain koulun toimiessa. Lukuvuoden ensimmäisessä kokouksessa sovitaan toiminnan tavoitteet, toiminnan sisältö ja toteuttamisaikataulu. Kevätlukukauden ensimmäisessä kokouksessa suunnitellaan arviointi ja arvioinnin aikataulu. Lukuvuoden viimeisessä kokouksessa käydään läpi arvioinnin tulokset ja suunnitellaan tulosten pohjalta seuraavan lukuvuoden kehittämiskohteet.

Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelma on Ops:n liite 1.

2.3. Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Siunsote huolehtii kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden tarkastuksesta. Tarkastuksen kokoonkutsujana toimii kouluterveydenhoitaja. Tarkastuksessa on mukana ympäristöterveydenhuollon ja kunnan teknisen toimen sekä koulun edustaja. Ennen tarkastusta tehdään oppilaille ja huoltajille kysely. Lisäksi käydään läpi koulutyöhön liittyvät suunnitelmat ja katsotaan opetustilat sekä piha-alue. Tarkastus käydään läpi THL:n lomakkeen avulla. Tarkastuksen tulokset kirjataan. Mikäli esiin tulee huomautettavaa, epäkohdat korjataan annetussa ajassa.

Työterveyshuollon tarkastuksen tekee työterveyshoitaja. Tarkastuksen pohjana käytetään Turva-Arvin sähköistä alustaa työn vaarojen arvioinnista. Työterveyshuollon tarkastuksessa kuullaan henkilökuntaa. Raportin perusteella korjataan mahdolliset esiin tulleet epäkohdat.

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen oppilashuolto)

Yksilöllinen oppilashuolto muodostuu kokonaisuudesta, jossa lapsen ja nuoren kehitystä, hyvinvointia ja oppimista seurataan ja edistetään kodin, koulun, kouluterveydenhuollon, yksilöllisen oppilashuoltoryhmän, yhteistyötahojen ja asiantuntijoiden välisenä yhteistyönä. Yksilölliseen oppilashuoltoon sisältyvät oppilaan saamat terveydenhuollon, kolmiportaisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä muut opetukseen liittyvät palvelut. Kokonaisuuteen on kuvattu yksilöllisen oppilashuollon palveluiden toteuttaminen, asioiden kirjaamisen menettely ja vastuuhenkilöt eri toiminnoille.

3.1. Oppilaan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin

Oppilaan voi ohjata opiskeluhuoltopalveluihin huoltaja, opettaja, rehtori tai oppilas itse sekä oppilashuollon palveluissa toimiva henkilö.

3.2. Yksittäisen oppilaan tueksi koottava yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä

Yksittäistä oppilasta koskevassa asian käsittelyssä asiantuntijaryhmän kokoajana toimii joko luokanopettaja tai -valvoja, erityisluokanopettaja tai laaja-alainen erityisopettaja, joka hankkii kirjallisen, yksilöidyn suostumuksen oppilaalta ja hänen huoltajaltaan. Kun suostumus on saatu luokanopettaja, -valvoja tai laaja-alainen erityisopettaja sopii sopivan tapaamisajankohdan. Kokoonkutsuja toimii neuvottelun puheenjohtajana ja kirjaa käsitellyn asian ja sovitut toimenpiteet oppilashuoltokertomukseen.

3.3. Oppilashuoltokertomuksen laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen

Oppilashuoltokertomuksen laatii se opettaja, joka toimii yksilöllisen oppilashuoltotyöryhmän kokoonkutsujana. Oppilashuoltokertomukset säilytetään oppilaan kansiossa koulun kassakaapissa. Kansiossa on lomake, johon tulee merkitä, kuka on käynyt lukemassa papereita. Opiskeluhuollonrekisterin vastuuhenkilönä toimii laaja-alainen erityisopettaja.

3.4. Oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen epäämisen yhteydessä

Yksilöllinen oppilashuoltoryhmä suunnittelee ja toteuttaa oppilashuollon tukitoimet oppilaan kurinpitorangeistuksen ja opetukseen epäämisen yhteydessä. Käytännössä rehtori järjestää oppilashuollon palvelujen saannin.

3.5. Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa tarkastuksissa

Kouluterveydenhuollon laajoissa tarkastuksissa (1., 5. ja 8. lk) kouluterveydenhoitaja antaa luokanopettajan tai luokanvalvojan täytettäväksi oppilaan terveyttä koskevan lomakkeen. Kouluterveydenhoitaja on kysynyt huoltajilta luvan lomakkeen antamiseen opettajille.

3.6. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Oppilaan sairauden vaatima hoito, erityisruokavalio ja lääkitys järjestetään koululla yhteistyössä kouluterveydenhoitajan johdolla. Kouluterveydenhoitaja toimittaa keittäjälle tiedon oppilaan erityisruokavaliosta.

Mikäli oppilaalla on jokin pitkäaikaissairaus, joka vaatii koulupäivän aikana otettavaa lääkitystä, kouluterveydenhoitaja sopii asiasta huoltajien, luokanopettajan tai –valvojan kanssa. Koulun henkilökunnan tulee saada ohjausta lääkityksen antamiseen liittyen.

4. Yhteistyö järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Rääkkylän koulu tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa:

- henkilökohtaiset palaverit esim. vanhempainvartit
- henkilökunnan kokoukset
- yhteydenotot Siunsoten eteläiseen palvelualueeseen
- rehtori osallistuu eteläisen palvelualueen ja Pohjois-Karjalan alueen kokouksiin
- koulu osallistuu perhekeskustukseen sekä oman kunnan että Keski-Karjalan ja Pohjois-Karjalan alueella
- yhteistyö kolmannen sektorin kanssa Rääkkylässä mm. 4H, MLL ja SPR, seurakunnat

4.1. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Oppilaiden, huoltajien, henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus suunnitelmien laadinnassa ja opiskeluhuollon toteuttamisessa hoidetaan sähköisen Wilma- kanavan tai Webropol-kyselyn kautta.

4.2. Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Koulun henkilökunnan perehdytyksestä huolehtii pääasiassa rehtori. Hän pyytää tarvittaessa asiantuntijoita mukaan. Perehdytys on aina uuden henkilön työhön tulon yhteydessä. Lisäksi vuosittain käydään suunnittelukokouksessa eri suunnitelmat läpi. Mikäli kaikkia asioita ei ehditä käydä suunnittelukokouksessa, asioita perehdytetään henkilöstön yt-kokousten yhteydessä.

4.3. Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppilaskohtaiseen tukeen liittyvät asiat hoitaa pedagogisen tuen ryhmä, joka on sama kuin koulukohtainen oppilashuoltoryhmä. Pedagogisen tuen ryhmä perehtyy oppilaskohtaiseen tukeen siirryttäessä. Ennen oppilaskohtaiseen tukeen siirtymistä, luokanopettaja tai –valvoja tai erityisluokanopettaja tai erityisopettaja tekee arvion oppilaan tuen tarpeesta. Rehtori tekee oppilaskohtaisen tuen viranhaltijapäätöksen.

Joustavan perusopetuksen osalta yksilöllinen oppilashuoltoryhmä käsittelee huoltajanpyynnön oppilaan siirtämisestä joustavaan perusopetukseen. Yksilöllisessä oppilashuoltoryhmässä käsitellään joustavaan perusopetuksen siirtämisen suositus ja suunnitellaan, miten joustava perusopetus toteutetaan. Rehtori tekee asiasta viranhaltijapäätöksen. Luokanvalvoja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja huolehtivat käytännön yhteistyöstä koulun ja joustavaa perusopetusta antavan tahon kanssa.

Sairaalaopetuksen yhteydessä yksilöllinen oppilashuoltoryhmä huolehtii sairaalaopetuksen siirtymisvaiheen yhteistyöstä sairaalakoulun kanssa. Kun oppilas on sairaalakoulussa, luokanopettaja tai –valvoja huolehtii käytännön järjestelyistä. Kun oppilas on palaamassa sairaalaopetuksesta omaan kouluun, yksilöllinen oppilashuoltoryhmä osallistuu palautuspalaveriin. Sairaalakoulun konsultoiva opettaja on mukana oppilaspalavereissa sekä osallistuu kouluun palaamisen suunnitteluun ja käytännön toteuttamiseen.

4.4. Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi sekä seurakunnat

Rääkkylän koulu tekee yhteistyötä kunnan hyvinvointitoimen alaisten toimijoiden, Siunsoten, Kiteen, Tohmajärven ja Joensuun kaupungin, P-K pelastustoimen ja poliisin sekä seurakuntien kanssa. Kunnan vapaa-aikatoimi osallistuu koulun järjestämiin tapahtumiin, hoitaa uimaopetuksen sekä on koulun kerhotoiminnan järjestämisessä mukana. Yhteishenkilö on vapaa-aikasihteeri. Kunnan nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja tekee koulunuorisotyötä viikoittain Rääkkylän koululla.

Oppilashuoltopalvelut järjestää Siunsote. Yhteistyötä tehdään etenkin kouluterveydenhuollon osalta. Tärkein yhteyshenkilö on kouluterveydenhoitaja, jonka kautta hoituvat terveystarkastukset, erilaiset lähetteet ja muu hoitoon ohjaus sekä terveyden edistämisen neuvonta.

Erikoissairaanhoidosta huolehtii Siunsote, jonne lähetteet hoitaa kouluterveydenhoitaja tai koululääkäri. Siunsoten kanssa pidetään yksilöllisiä oppilaspalavereja, kun oppilas on ollut tutkimuksissa sairaalassa.

Siunsote huolehtii kehitysvammapalveluista. Eniten yhteistyötä koululta tekevät erityisopettajat ja kouluterveydenhoitaja Honkalammen koulun kanssa. Honkalammen koulun isäntäkuntana toimii Liperin kunta.

Sairaalakouluopetuksesta huolehtii Joensuun kaupunki. Sairaalakouluopetusta saavat ne oppilaat, jotka ovat joko osastolla tai avohoidossa tutkimuksissa tai hoidettavana pidemmän aikaa. Yhteyshenkilönä sairaalakouluun toimii rehtori, luokanopettaja tai –valvoja tai erityisopettaja. Sairaalakoululla yhteyshenkilönä on konsultoiva opettaja. Joensuun kaupunki huolehtii myös konsultatiivisesta sairaalakouluopetuksesta.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen kanssa tehdään turvallisuusasioissa yhteistyötä. Pelastuslaitoksella on koululle nimetty kummi, joka huolehtii yhteistyön toimivuudesta.

Koulu tekee yhteistyötä Itä-Suomen poliisilaitoksen kanssa turvallisuusasioissa. Ennaltaehkäisevää toimintaa on mm. liikenne- ja laillisuuskasvatus. Poliisilaitos toteuttaa yhteistyötä lähinnä ennaltaehkäisevä koulupoliisityön kautta.

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

5.1. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Oppilaalla on oikeus turvalliseen koulupäivään. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on OPS:n liitteessä 2.

5.2. Kriisisuunnitelma

Kriisisuunnitelma on opetussuunnitelman liite 4.